RESSU

Ressun lukion opetussuunnitelma
1.8.2005 -
uudistettu versio 1.8.2011 –

Tee työsi ilolla, velvollisuutesi kunnialla.

1 LUKU LUKION TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA 5
1.1 Arvot 5
1.2 Tehtävä ja tavoitteet 6
1.3 Toiminta-ajatus 6
2 LUKU KOULUN TOIMINTAKULTTUURI 6
2.1 Toimintakulttuurin pääpiirteet 6
2.2 Oppimiskäsitys 7
2.3 Opiskeluympäristö 8
2.4 Opetusmenetelmät ja työtavat 9
2.5 Opiskelijoiden osallisuus 9
2.6 Yhteistyö 10
3 LUKU OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN 12
3.1 Tuntijako 12
3.2 Kieliohjelma 13
3.3 Koulun painotukset 14
3.4 Opiskelijaksi otto 14
3.5 Koulun opetusjärjestelyt 14
3.6 Itsenäinen opiskelu ja etäopiskelu 15
3.7 Oppilaitosten yhteiset opetusjärjestelyt 15
3.8 Muut opetusjärjestelyt 16
4 LUKU OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN 16
4.1 Ohjaustoiminnan tehtävä ja tavoitteet 17
4.2 Ohjauksen osa-alueet 17
4.3 Ohjauksen toteuttaminen, työnjako ja tehtävät 17
4.4 Ohjauksellinen tiedottaminen 18
4.5 Ohjaukseen liittyvä yhteistyö 18
5 LUKU OPISKELIJAN TUKEMINEN 19
5.1 Tukiopetus 19

5.2 Opiskelijahuolto ... 19

5.3 Opiskeluun liittyvä erityinen tuki ... 21

5.4 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus ... 22

6 LUKU ARVIOINTI ... 25

6.1 Opiskelijan oppimisen arviointi ... 25

6.2 Koulun toiminnan arviointi ja kehittäminen ... 30

7 LUKU OPPIAINEIDEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT ... 31

7.1 Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet ... 31

7.2 Oppiainekohtaiset osuudet, tavoitteet, sisältö, työtavat ja arviointi ... 35

Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä ... 35
Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä ... 41
Toinen kotimainen kieli / Ruotsi ... 45
Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (A) ... 48
Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B1) ... 49
Vieraat kielet ... 50
Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (A) ... 53
Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2) ... 54
Lukiossa alkava oppimäärä (B3) ... 55
Latinan kieli / Lukiossa alkava oppimäärä (B3) ... 56
Matematiikka ... 58
Matematiikan pitkä oppimäärä ... 59
Matematiikan lyhyt oppimäärä ... 65
Biologia ... 68
Maantiede ... 73
Fysiikka ... 78
Kemia ... 83
Uskonto ... 87
Evankelis-luterilainen uskonto ... 87
Ortodoksinen uskonto ... 90
Muut uskonnot ... 94
Katolinen uskonto ... 94
Islam ... 96
Buddhalainen uskonto ... 97
Krishna-liikkeen uskonto ... 97
Elämänkatsomustieto ... 99
Filosofia ... 103
Psykologia ... 107
Historia ... 111
Yhteiskuntaoppi ... 117
Terveystieto ... 121
Liikunta ... 125
Musiikki ... 127

Kuvataide ... 130
Opinto-ohjaus ... 136
Koulukohtaiset muut kurssit ... 138
IB-lukiossa suoritettu kurssi (IB) ... 138
Tietotekniikka (AT) ... 138
Media (ME) ... 139
Ilmaisutaito (ILM) ... 140
Kansainvälisyyskurssi (INT1 ja INT2) ... 141
Projektikurssi (PRO1 ja PRO2) ... 141
Musikaali/teatteriproduktio (TEAT) ... 141
Kulttuurikurssi (KULT) ... 141
Liikennetieto (AJO) ... 141
Egyptologia; muinaisen Egyptin historia (EGY) ... 141
Kosmopolis: eläytyen antiikkiin (KOSMO) ... 142
Kaaoskurssi (KAAOS) ... 143
Nuori yrittäjyys (NY) ... 144
Biokemia (BIKE) ... 144
Oppilaskunta –kurssi (OPK) ... 144
Lehden toimittaminen (LEHTI) ... 144
Vapaaehtoistyön kurssi (VAP) ... 144
Kiinan kulttuurikurssi (KIKU) ... 144
Yliopistokurssit ... 146
Englannin yliopistokurssi (ENAY) ... 146
Saksan yliopistokurssi (SAAY) ... 146
Kemian yliopistokurssi (KEY) ... 146
Biologian yliopistokurssi (BIYO) ... 146
Matematiikan yliopistokurssi (MAAY) ... 147
Muiden aineiden yliopistokurssit ... 147
Lukiodiplomit ... 147
Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD) ... 147
Liikunnan lukiodiplomi (LILD) ... 147
Median lukiodiplomi (MELD) ... 148
Musiikin lukiodiplomi (MULD) ... 148
Teatteritaiteen lukiodiplomi (ILMLD) ... 149

LIITE 1 RESSUN LUKION TIETOSTRATEGIA ... 150
1 Tietotiimin lähtökohdat ... 150
2 Opiskelijoiden tieto- ja viestintäteknisten taitojen tavoitetaso lukion päättyessä ... 150
3 Tieto- ja viestintätekniikan pedagoginen hyödyntäminen ... 150
3.1 Oppiainerajat ylittävät projektit ... 150
3.2 Luma-aineet ... 150
3.3 Vieraat kielet ... 151
3.4 Muut humanistiset aineet ... 151
3.5 Taito- ja taideaineet ... 152
3.6 Opinto-ohjaus ... 152
4 Henkilöstön koulutussuunnitelma ... 153
5 Laitteet, ohjelmistot, tilat ja kalusteet ... 153
6 Koulun tietotekniikan käyttösäännöt ... 153

7 Koulun tietotekniikan tekninen tuki 154
8 Koulun tietotekniikan pedagoginen tuki 154
9 Koulun sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen 154
10 Kirjasto 154
11 Arviointi 155

LIITE 2 TODISTUSLOMAKKEET 155

LIITE 3 KIELTEN TAITOTASOKUVAUKSET 157

1 LUKU LUKION TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

1.1 Arvot

Arvostetaan monipuolista yleissivistystä ja valmiutta jatkuvaan oppimiseen, tuetaan myönteistä kasvua aikuisuuteen.

Rakennetaan suomalaista kulttuuria ja identiteettiä, edistetään kulttuurien välistä vuorovaikutusta.

Kunnioitetaan jokaisen ihmisarvoa ja edistetään tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta; ei hyväksytä väkivaltaa, syrjintää tai rasismia. Ihmisoikeuksia määrittäviä keskeisiä asiakirjoja ovat YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus.

Pidetään huolta turvallisesta opiskelu- ja työympäristöstä sekä yksilön ja yhteisön hyvinvoinnista.

Kouluyhteisössä vahvistetaan osallisuutta ja vastuunottoa, hyvää käytöstä ja yhteistyötä.

Toimitaan elämää ja ympäristöä kunnioittaen sekä kestävää tulevaisuutta rakentaen.

OPPIMINEN JA TYÖN ILO

Ressussa tarjotaan jokaiselle mahdollisuus oppia ja tehdä työtä omien taitojensa mukaan. Yritämme parhaamme, jotta jokainen, joka koulussamme työskentelee, voisi kokea työn iloa. Sama tavoite on ollut ressuilla jo vuosikymmeniä. Juhlasalimme seinään on maalattu seuraavat sanat:

”Tee työsi ilolla, velvollisuutesi kunnialla.”

AVARAKATSEISUUS

Tavoitteemme on, että koulussamme vallitsee suvaitseva ja avara ilmapiiri. Toisen ihmisen arvostaminen ja hänen erilaisuutensa hyväksyminen ovat periaatteita, jotka toivomme kaikkien ressujen omaksuvan.

ITSETUNTEMUS

Haluamme tukea jokaisen koulussamme työskentelevän itsetuntemuksen ja itsearvostuksen kehittymistä.

VALINNANVAPAUS

Kannustamme opiskelijoitamme omiin, itsenäisiin opiskeluvalintoihin. Tarjoamme mahdollisimman monipuolisia vaihtoehtoja opintojen toteuttamiseen.

VASTUULLISUUS

Pidämme tärkeänä sitä, että jokainen koulussamme ottaa vastuuta työstään, omasta ja muiden hyvinvoinnista sekä yhteisestä ympäristöstä.

LUOVUUS

Tahdomme tukea mielikuvituksen ja luovan ajattelun kehittymistä. Kannustamme luovuuteen sekä opiskelussa että muussa koulun järjestämässä toiminnassa.

PERINTEIKKYYS

Ressu on toiminut kouluna jo yli 110 vuotta. Syystäkin vaalimme monia arvokkaita perinteitämme. Jokainen opiskelijapolvi lyö leimansa kouluumme. Pidämme tärkeänä sitä, että perinteemme uudistuvat ja voimme kokea ne omiksemme.

YHTEISHENKI

Pyrimme siihen, että jokainen Ressussa työskentelevä – ja aiemmin työskennellyt - tuntee kuuluvansa kouluyhteisöömme ja välittää muiden hyvinvoinnista. ”Kerran ressu, aina ressu.”

1.2 Tehtävä ja tavoitteet

Ressun lukio tarjoaa laadukasta ja monipuolista opetusta ja ohjausta. Opiskelijat omaksuvat tietoja ja taitoja, joita he pystyvät käyttämään ja soveltamaan opiskelussa ja muussa elämässä. Opiskelijalla on mahdollisuus tuoda esiin osaamistaan monipuolisesti ja luovasti perinteisen kansallisen ylioppilaskokeen lisäksi. Hän saa hyvät jatko-opintovalmiudet.

Koulutyön tavoitteena on kasvattaa ressusta luovasti ajatteleva, yhteistyökykyinen, suvaitseva ja hyväkäytöksinen nuori. Hän ottaa toiset huomioon, suhtautuu vastuullisesti ympäristöön ja toimii kestävän kehityksen hyväksi. Ressu on ennakkoluuloton, hän hyväksyy ihmisten erilaisuuden, ja hänellä on terve itsetunto. Hänellä on oma kulttuuri-identiteetti, ja hän arvostaa muita kulttuureja. Hänellä on monipuolinen kielitaito, ja hän osaa toimia kansainvälisessä maailmassa.

Tavoitteena on, että ressu ottaa vastuuta itsestään, elämäntavoistaan, opiskelustaan ja tulevaisuutensa suunnittelusta opettajien ja muun henkilökunnan tukiessa häntä. Hän tekee valintoja ja päätöksiä, suunnittelee lukio- ja jatko-opintojaan sekä havainnoi ja kehittää opiskelutaitojaan. Ressun lukiossa opiskelija harjaantuu selviytymään muuttuvassa maailmassa. Hän tottuu käyttämään kulttuuripalveluja ja ymmärtää kauneusarvoja. Koulunsa jättävä ressu on halukas elinikäiseen itsensä kehittämiseen.

1.3 Toiminta-ajatus

Perinteikäs Ressun lukio on kansainvälinen, uudistuva ja laadukas suomalainen oppilaitos. Ressun lukio antaa opiskelijalle suuren lukion valintamahdollisuudet ja tarjoaa runsaan, omaleimaisen kurssivalikoiman. Koulumme osallistuu opetusalan kokeiluihin ja tekee monipuolista yhteistyötä.

Ressun lukio kannustaa opiskelijaa omatoimisuuteen. Opiskelijat ovat päävastuussa omista opinnoistaan. Ressun kehittämiseen osallistuu koko kouluyhteisö. Ressussa arvostetaan sitä, että opiskelijat saavat hyvän yleissivistyksen ja jatko-opintovalmiudet.

2 LUKU KOULUN TOIMINTAKULTTUURI

2.1 Toimintakulttuurin pääpiirteet

Toimintakulttuuri on koulussa vallitsevien erilaisten ajattelu- ja toimintatapojen ja toimintaa ohjaavien arvostusten kokonaisuus. Toimintakulttuuriin vaikuttavat sekä koulun ulkopuoliset että sisäiset tekijät. Toimintakulttuuri puolestaan vaikuttaa opiskeluympäristöön, erityisesti pedagogisiin käytäntöihin. Kaikki yhteisön jäsenet muovaavat koulun toimintakulttuuria.

Helsingin lukioissa tavoitteena on toimiva vuorovaikutus sekä avoin, myönteinen ja rauhallinen ilmapiiri. Toista kunnioittava, rehellinen ja oikeudenmukaisuuteen pyrkivä toiminta on toimintakulttuurin ydin.

Helsingin lukioissa kehitetään käytäntöjä, jotka tukevat yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista, yhteistyötä ja osallisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä kaikkien koulussa työskentelevien vastuun ottoa omasta toiminnastaan ja yhteisestä työskentelystä.

Ressun lukiossa on avoin ja rauhallinen ilmapiiri, jossa työyhteisön jäsenet ovat motivoituneita ja työhönsä sitoutuneita. Opiskelu on aktiivista, ja työ koetaan mielekkääksi ja haasteelliseksi. Ressussa korostetaan yksilöllisyyden ja erilaisuuden hyväksymistä sekä oman kulttuuri-identiteetin tiedostamista. Työyhteisön henki on hyvä, ja tiedonkulku toimii. Opettajien, opiskelijoiden ja muun henkilökunnan on helppo lähestyä toisiaan. Koko työyhteisömme ja opiskelijoiden huoltajat vaikuttavat koulumme kehittämiseen. Opiskelijat osallistuvat koulumme keskeisiin työryhmiin.

Opiskelijat saavat suunnitella opintojaan kykyjensä, tarpeidensa ja kiinnostuksensa mukaan yhteistyössä opettajien ja opinto-ohjaajien kanssa. Opinto-ohjaajat ja ryhmänohjaajat valvovat lukiolaisten opintomenestystä ja seuraavat heidän psyykkistä ja fyysistä hyvinvointiaan. Lukio-opintojen alussa opiskelijatutorit tutustuttavat uudet opiskelijat kouluun ja sen työtapoihin. Yksilöllistä oppimista tuetaan vaihtelevin opetusmenetelmin. Opetusmenetelmiä kehitetään jatkuvasti, samoin opetusvälineistöä.

Opiskelijoita kannustetaan rakentavaan kriittisyyteen ja vastuun kantamiseen itsestään, työstään ja ympäristöstään. Opiskelijat voivat halutessaan suorittaa useita kursseja opettajien ohjaamina itsenäisesti tenttimällä. Heitä ohjataan arvioimaan omaa toimintaansa kestävän kehityksen edistämiseksi. Opiskelijat saavat valmiuksia harjoitella mielipiteen ilmaisua, kriittistä keskustelua, osallistumista ja vaikuttamista. Ressun lukion opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat erilaisia juhlia ja tapahtumia. Koulussa nähdään tärkeäksi myös aktiivisen vapaa-ajan merkitys.

Ressut ovat ylpeitä kulttuuri-identiteetistään, ressulaisuudestaan, joka kuuluu niin arkeen kuin juhlaankin. Ressun henki sitoo yhteen eri sukupolvia, jotka kohtaavat toisensa mm. vuosittaisessa Ressun päivä –tapahtumassa.

2.2 Oppimiskäsitys

Helsingin lukioissa opetus perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on prosessi, jossa oppija on aktiivinen subjekti. Oppiminen edellyttää tavoitteellista opiskelua vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden, opettajan ja ympäristön kanssa. Opettaja opettaa ja ohjaa opiskelua.

Oppiminen nähdään ongelmanratkaisua sisältävänä prosessina, jossa oppija liittää uusia tietoja ja taitoja aiemmin opittuun sekä muokkaa oppimaansa. Oppimisessa keskeistä on omatoiminen ja kriittinen tiedonhankinta, opitun jäsentäminen ja hyödyntäminen sekä uuden tiedon rakentaminen yhdessä toisten kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltaista; siihen vaikuttavat myös elämykset ja tunteet. Oppimisen ilo, kannustava palaute, myönteiset kokemukset ja vuorovaikutteisuus vahvistavat opiskelijan minäkuvaa. Oppimisen taitoja kehittämällä luodaan pohja koko elämän kestävälle oppimiselle.

Oppiminen on tilannesidonnaista. Siihen vaikuttavat sekä koulun tarjoama että yhteiskunnallinen ympäristö. Opiskelijan kulttuurisessa ja sosiaalisessa elinpiirissä syntyneet kokemukset ovat oppimisen lähtökohta. Oppiminen puolestaan avaa mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja osallistua yhteiskunnan toimintaan.

Ressussa opiskelija suunnittelee omaa opiskeluaan ja toteuttaa omia valintojaan. Opiskelijoita ohjataan itsenäiseen ajatteluun ja luovan mielikuvituksen käyttöön.

Pyrimme tukemaan opiskelijan kykyä hahmottaa opiskeltavien asioiden välisiä yhteyksiä ja niiden roolia arkipäivän sovelluksissa.

2.3 Opiskeluympäristö

Helsingin lukioissa opiskeluympäristöä kehitetään määrätietoisesti. Opiskeluympäristö muodostuu fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä pedagogisista tekijöistä. Tavoitteena on ympäristö, joka tukee opiskelijan kasvua, oppimista ja itseohjautuvuutta. Se ottaa huomioon erilaiset oppijat ja oppimisen tavat, innostaa ja kannustaa oppimiseen sekä tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen kehittymiseen. Oppimisen esteet ja oppimisvaikeudet pyritään tunnistamaan varhain ja toimitaan niiden voittamiseksi.

Helsingin lukioissa opiskeluympäristön tehtävänä on tukea myönteistä opiskeluasennetta ja edistää opiskelijan osallisuutta ja hyvinvointia. Opiskeluympäristön turvallisuutta vaarantaviin asioihin puututaan heti.

Opetuksessa hyödynnetään verkkoympäristöjä ja koulun ulkopuolisia opiskeluympäristöjä, erityisesti Helsingin monipuolisia mahdollisuuksia ja yhteistyötä muiden oppilaitosten kanssa.

Vastuu opiskeluympäristöstä on koulun henkilöstöllä ja opiskelijoilla. Yhteistyö huoltajien kanssa on osa hyvää opiskeluympäristöä ja sen kehittämistä.

Koulun toiminnan menestyksekkyyteen vaikuttavat kaikki koulussa työskentelevät henkilöt: yksittäiset opiskelijat, oppilaskunta, opettajat, rehtori ja muu henkilökunta sekä johtokunta. Ressun lukion vanha ja arvokas koulurakennus antaa opiskelulle omaleimaiset puitteet ja luo viihtyisän työympäristön.

Myös vanhemmat ja ympäröivä yhteiskunta edistävät koulun tavoitteita. Vanhempien ylläpitämä koti ja koulu ry myöntää stipendejä ja avustaa opiskelijoita erilaisissa opintoprojekteissa.

Rehtori on koulun pedagoginen ja hallinnollinen johtaja taustatukenaan johtokunta.

Ressun lukiossa edistetään opiskelijoiden aloitteellisuutta ja osallistumista mm. itsenäisellä opiskelulla, projektitöillä, oppiaineiden yhteistyöllä ja opiskelijoiden keskinäisellä tuella.

Oppilaskunta vaikuttaa koulun toimintaan esim. opiskelun suunnitteluun ja vapaa-ajan toiminnan kehittämiseen. Opettajat ja opiskelijat järjestävät yhdessä esimerkiksi koulun tilaisuuksia ja tapahtumia.

Opettajat ja muu henkilökunta tukevat opiskelijoita heidän ongelmissaan. Yhteistyössä opitaan arvostamaan toisten työn tuntemista ja kokonaisuuksien ymmärtämistä. Luomme yhdessä turvallista ja suvaitsevaista opiskeluilmapiiriä.

Ressun lukio hyödyntää ydinkeskustan monipuolisia palveluja: eri oppiaineisiin liittyviä tutustumiskohteita ja kulttuuritapahtumia sekä jatko-opintojen esittelytilaisuuksia.

2.4 Opetusmenetelmät ja työtavat

Helsingin lukioissa opetusmenetelmät ja työtavat valitaan niin, että ne vahvistavat koulun arvoja ja auttavat saavuttamaan opetussuunnitelman tavoitteet. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon yksilölliset erot ja opiskelijoiden erilaiset tavat oppia.

Opetuksessa käytetään oppiaineille ominaisia, monipuolisia menetelmiä ja työtapoja. Tutkivaa, toiminnallista ja ongelmalähtöistä työskentelyä painotetaan ja hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa.

Työtapojen tehtävänä on tukea monipuolisesti tietojen ja taitojen oppimista, kehittää oppimaan oppimisen taitoja ja yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tarjota tilaisuuksia elämykselliseen ja luovaan toimintaan.

Ressussa opiskelijoita kannustetaan toimimaan yhdessä. Opiskelija voi suorittaa lukion oppiaineiden kursseja myös osallistumatta varsinaiseen opetukseen itsenäisesti työskennellen eli tenttimällä opettajan harkinnan mukaan. Opettajalla on pedagoginen vapaus valita itse käyttämänsä opetusmenetelmät ja työtavat ottaen huomioon opiskelijoiden ja opiskeluryhmien erilaisuuden ja erilaiset työtilat. Ressussa suhtaudutaan myönteisesti uusien työtapojen ja opetusmenetelmien kokeiluun.

2.5 Opiskelijoiden osallisuus

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelijat ovat työyhteisön jäseniä, joilla on sekä vastuuta yhteisöstä että mahdollisuus vaikuttaa monipuolisesti koulun toimintaan. Tavoitteena on luoda jokaiseen lukioon toiminnalliset rakenteet, jotka edistävät opiskelijoiden aktiivista osallisuutta koulussa ja yhteiskunnassa.

Oppilaskuntatoiminta on tärkeä osa lukioiden toimintakulttuuria. Osallistumalla ja vaikuttamalla opiskelijat oppivat ottamaan vastuuta ja harjaantuvat toimimaan demokraattisessa yhteiskunnassa.

Oppilaskunnan toiminta on tärkeä osa avointa toimintakulttuuria. Oppilaskunnan työskentelyä tuetaankin Ressun lukiossa laajasti. Oppilaskunnalla on Ressussa hyvät mahdollisuudet vaikuttaa opiskelun ja muun toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Oppilaskunta ja erityisesti sen hallitus toimivat opiskelijoiden äänitorvena ja vaikutuskanavana. Oppilaskunnan hallitus järjestää monenlaisia tapahtumia ja suunnittelee opettajakunnan kanssa esimerkiksi juhlia ja muita yhteisiä tilaisuuksia. Oppilaskunnan hallitus pyrkii myös edistämään opiskelijoiden viihtyvyyttä ja parantamaan opiskelijoiden asemaa koulussa. Oppilaskunnan hallitus tekee yhteistyötä koulun johtokunnan ja vanhempainyhdistyksen kanssa sekä lukiolaisten etujärjestön Suomen lukiolaisten liiton ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Ohjausryhmistä valitaan luottamusopiskelijat pitämään yhteyttä opiskelijoiden ja oppilaskunnan hallituksen välillä. Toisen vuositason opiskelijoista valitut tutorit tukevat uusia opiskelijoita ja opastavat heitä koulun käytänteisiin lukion alussa.

Koulun johtokunnassa on kaksi opiskelijoiden edustajaa. Opiskelijoilla on edustus myös aiheen mukaan opettajien ja koko kouluyhteisön kokouksissa sekä monissa koulua kehittävissä työryhmissä.

2.6 Yhteistyö

Yhteistyö vanhempien kanssa

Opiskelijan huoltajat ovat oppilaitoksen tärkein yhteistyökumppani opiskelijan hyvinvoinnin ja opiskelun tukemisessa. Yhteistyön tavoitteena on toisaalta saattaa koulun tietoon opiskelijan huoltajien kehittämistoiveet, toisaalta varmistaa se, että tieto nuoren koulutyön sujumisesta todella kulkee koteihin.

Yhteistyöhön vanhempien kanssa ryhdytään heti lukio-opintojen alussa. Jo lukionsa aloittava saa tarvittavat koulunsa toimintatiedot, joiden avulla myös vanhemmat perehdytetään lukio-koulutuksen luonteeseen. Paikkakunnalle muuttaneiden opiskelutausta otetaan huomioon. Tärkeitä koulun järjestämiä tilaisuuksia ovat vanhempainillat ja avoimien ovien päivät, jolloin vanhemmat voivat seurata koulun arkea, osallistua keskusteluun ja antaa palautetta.

Ressun lukion koti ja koulu ry on lukiolaisten vanhempien ja huoltajien sekä lukion henkilökunnan muodostama yhdistys, jonka tavoitteena on edistää kodin ja koulun yhteistyötä sekä vanhempien, opettajien ja opiskelijoiden vuorovaikutusta. Yhdistyksen tavoitteisiin pyritään järjestämällä erilaisia keskustelu- ja tutustumistilaisuuksia ja esittämällä yhdistyksen kannanottoja. Koulu tukee aktiivisen vanhempain-yhdistyksen toimintaa ja opettajajäsen mahdollistaa tehokkaan tiedonkulun yhdistyksen ja opettajakunnan välillä. Koulun johtokunnassa on vanhempien edustus.

Nimenomaan ryhmänohjaaja pitää yhteyttä opiskelijoiden huoltajiin. Juuri hänen välityksellään huoltajien on myös helpointa olla yhteydessä kouluun päin. Ryhmänohjaajalla onkin päävastuu opiskelijan opintojen seuraamisesta. Jokaisen opintojakson jälkeen opiskelija saa kurssiarvosanatiedotteen (jaksotodistus), jonka toimii tärkeänä viestinä huoltajille nuoren opintomenestyksestä. avulla huoltajat pysyvät selvillä nuoren opintomenestyksestä. Jos opiskelijalle tulee opinto-ongelmia, häntä autetaan tapauskohtaisesti.

Koulun yhteistyö muiden tahojen kanssa

Lukiolain mukaan opiskelijalla tulee olla mahdollisuus yksilöllisiin opintovalintoihin tarvittaessa myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus rakentaa opiskelusuunnitelmansa niin, että siihen sisältyy opintoja muista oppilaitoksista. Ressun lukio tarjoaa kursseja, joihin myös muiden toisen asteen oppilaitosten opiskelijat voivat osallistua. Lukiokursseja voidaan toteuttaa myös yhteistyössä muiden tahojen, mm. korkeakoulujen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on rikastuttaa ja laajentaa opiskelumahdollisuuksia.

Tätä yhteistyötä toteutetaan pääasiassa lukujärjestykseen varatulla yhteistoiminta-ajalla sekä normaaleilla lukiokursseilla. Yhteistyössä voidaan hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa.

Yhteistyön tulee tukea opetussuunnitelmassa määriteltyjä oppimistavoitteita. Korkea-asteen yhteistyötä tehdään etupäässä omassa tarjottimessa olevilla yhteistyökursseilla. Toisen asteen muualla suoritettavista kursseista tiedottavat opiskelijoille opinto-ohjaajat. Tämä yhteinen opintotarjonta on nähtävissä verkossa (www.edu.hel.fi/vopo) Näille kursseille ilmoittaudutaan opinto-ohjaajan kautta.

Muualla suoritettavien kurssien hyväksilukeminen tapahtuu lukiolain mukaisesti (LL 23§): ”Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritetut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman

mukaisia. Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tulee sitä erikseen pyydettäessä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista.”

Työelämän ja yritysten kanssa tehdään yhteistyötä oppiainekohtaisilla vierailuilla ja opinto-ohjaukseen liittyvillä työelämääntutustumiskäynneillä. Yhteistyötä voidaan tehdä myös mm. kulttuurilaitosten, kansalaisjärjestöjen ja muiden tarkoituksenmukaisten tahojen kanssa. Ressun lukiossa toimivan kansainvälisen IB-tutkintoon tähtäävän linjan kanssa suunnitellaan kursseja yhteisesti.

Koulumme tekee aktiivisesti oppilaitosyhteistyötä useiden maiden kanssa. Tämän toiminnan tavoitteena on opiskelijoiden ja opettajien kansainvälistyminen. Tiedollisten tavoitteiden lisäksi kansainvälisen yhteistyön tarkoituksena on edistää kulttuurien tuntemusta ja suvaitsevuutta. Yhteistyö on luonteeltaan projektiluonteista, ja opiskelijat pyritään ottamaan mukaan toimintaan jo suunnitteluvaiheessa. Koulumme runsas kielitarjonta ja kansainvälisen IB-diplomin suoritusmahdollisuus lisäävät kansainvälisyyttä ja tuovat yhteistyömahdollisuuksia

Suomen ulkopuolelta. Ressun lukiossa vierailee vuosittain kymmeniä erilaisia seurueita, jotka tekevät kansainvälistä yhteistyötä mutta jotka koulumme välityksellä tutustuvat myös luokattoman lukion toimintaan suomalaisen luokattoman lukion toimintaan. Näihin vierailuihin pyritään tuomaan opiskelijanäkökulmaa ottamalla opiskelijat mukaan niiden järjestämiseen.

Koululle mme tärkeä yhteistyötaho on Ressun lukion vanhojen opiskelijoiden perinneyhdistys Ressut ry, joka on aktiivisesti mukana koulumme taustayhteisönä. Kyseinen yhdistys tukee kouluamme mahdollisuuksiensa mukaan monin eri tavoin.

3 LUKU OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

3.1 Tuntijako

Oppiaine tai oppiaineryhmä	Valtakunnallinen koodi	Kurssitarjottimen tunnus	Pakolliset kurssit	Syventävät kurssit	Soveltavat kurssit	Yhteensä
Äidinkieli ja kirjallisuus			6	3		
- suomi äidinkielenä	ÄI	ÄI			1	**10**
- suomi toisena kielenä	S2	S2				**9**
Vieraat kielet ja toinen kotimainen kieli						
A-kieli			6	2		
- englanti	ENA	ENA			2	**10**
- espanja	EAA	ESA			2	**10**
- ranska	RUA	RUA			2	**10**
- ruotsi	RAA	RAA			2	**10**
- saksa	SAA	SAA			2	**10**
- venäjä	VEA	VEA			2	**10**
B1-kieli						
- ruotsi	RUB1	RUB	5	2	2	**9**
B2-kieli						
- ranska	RAB2	RAC		8		**8**
- saksa	SAB2	SAC		8		**8**
B3-kieli						
- espanja	EAB3	ESD		8		**8**
- italia	IAB3	IAD		8		**8**
- latina	LAB3	LAD		8		**8**
- ranska	RAB3	RAD		8		**8**
- saksa	SAB3	SAD		8		**8**
- venäjä	VEB3	VED		8		**8**
- japani	KXB3	JAD		0-3		**3**
- kiina	KXB3	KID		0-3		**3**
- puola	KXB3	PUD		0-3		**3**
- unkari	KXB3	UND		0-3		**3**
- viro	KXB3	VID		0-3		**3**
Matematiikka						
- pitkä oppimäärä	MAA	MAA	10	3	2	**15**
- lyhyt oppimäärä	MAB	MAB	6	2	1	**9**
Ympäristö ja luonnontieteet						
- Biologia	BI	BI	2	3	2	**7**
- Maantiede	GE	GE	2	2	1	**5**
- Fysiikka	FY	FY	1	7	2	**10**
- Kemia	KE	KE	1	4	2	**7**
Uskonto tai elämänkatsomustieto			3	2		
- evankelis-luterilainen	UE	UE			1	**6**
- ortodoksinen	UO	UO			1	**6**
- muut uskonnot keskitetysti kunnallisen opetussuunnitelman mukaan	UX					**5**
- elämänkatsomustieto	ET	ET			1	**6**
Filosofia	FI	FI	1	3	1	**5**
Psykologia	PS	PS	1	4	1	**6**
Historia	HI	HI	4	2	1	**7**
Yhteiskuntaoppi	YH	YH	2	2	1	**5**
Terveystieto	TE	TE	1	2	1	**4**
Taito- ja taideaineet			yht. 5			
- Liikunta	LI	LI	2	3	2	**7**
- Musiikki	MU	MU	1-2	3	7	**12**
- Kuvataide	KU	KU	1-2	3	7	**12**
Opinto-ohjaus	OP	OP	1	1	5	**7**

Koulukohtaiset muut kurssit	Kurssi-tarjottimen tunnus	soveltavat kurssit
IB-lukiossa suoritetut kurssit	IB	10
Tietotekniikka	AT	5
Media	M	5
Ilmaisutaito	ILM	2
Kansanvälisyyskurssi	INT	2
Projektikurssi	PRO	2
Teatteri/musikaaliproduktio	TEAT	2
Kulttuurikurssi	KULT	1
Liikennetieto	AJO	1
Egyptologia	EGY	1
Kosmopolis	KOSMO	1
Kaaos-kurssi	KAAOS	1
Kiinan kulttuurikurssi	KIKU	1
Nuori yrittäjyys	NY	1
Biokemia	BIKE	1
Oppilaskuntatoiminta	OPK	1
Lehden toimittaminen	LEHTI	1
Vapaa-ehtoistyön kurssi	VAP	1
Robotiikka	ROBO	1
Viksu	VIKSU	1
KOSY-hanke	KOSY	1-
DELF (Diplôme d'études en langue française)	DELF	4
Sprachdiplom	SPRACH	2
Yliopistokurssi		
- englanti	ENAY	1
- saksa	SAAY	1
- kemia	KEY	1
- biologia	BIY	1
- muut aineet	XXY	1
Lukiodiplomi		
- kuvataide	KULD	1
- liikunta	LILD	1
- media	MLD	1
- musiikki	MULD	1
- teatteritaide	ILMLD	1

Pakolliset	47 – 51
Syventävät vähintään	10
Kursseja yhteensä vähintään	**75**

3.2 Kieliohjelma

Helsingin kaupungin lukioiden kielitarjonta on monipuolinen. Lukioissa tarjolla olevat A-kielet ovat englanti, ruotsi, saksa, ranska ja venäjä. B1-kielinä tarjotaan ruotsia ja englantia ja muina B-kielinä saksaa, ranskaa, espanjaa, venäjää, italiaa ja latinaa. Lukiot voivat lisäksi tarjota kursseja muissa kielissä.

Helsingissä toimivien yksityisten ja valtion lukioiden sekä aikuislukioiden kieliohjelmat täydentävät kaupungin lukioiden kielitarjontaa. A-kielen opetusta järjestetään em. kielten lisäksi espanjan kielessä.

Kielten tarjonta, opetusryhmien muodostuminen sekä opiskelun jatkuvuus turvataan lukioiden yhteistyöllä ja kaupungin toisen asteen yhteistä kurssitarjontaa hyödyntäen.

Ressun lukion kieliohjelmaan kuuluvat A-kielet ovat englanti, espanja, ranska, ruotsi, saksa, venäjä, B1-kieli ruotsi, B2-kielet ranska ja saksa, B3-kielet espanja, italia,

latina, ranska, saksa, venäjä. ja mikäli ryhmä syntyy, japani, kiina, puola, unkari ja viro. A-venäjä ja -espanja voidaan toteuttaa yhteistyössä toisen oppilaitoksen kanssa. Opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella kieliä kaupungin yhteisestä tarjonnasta.

Ressun lukiossa on mahdollista suorittaa DELF-tutkinnot 1 ja 2 (Diplôme d'Études en Langue Française) sekä DALF (Diplôme Approfondi de Langue Française). Tutkinnot ovat ranskan kielen virallisia kansainvälisiä kielitutkintoja, jotka myöntää Ranskan opetusministeriö. DELF/DALF-tutkinnot antavat luotettavan näytön kielitaidosta ja ovat päteviä todistuksia kielitaidosta esim. korkeakouluopinnoissa yli 120 maassa. Tutkinnot voivat myös toimia kannustavina askelmina kohti kielen hallintaa.

Ressun lukio tekee lisäksi yhteistyötä vieraiden kielten opetuksessa Helsingin yliopiston (saksa) ja Tampereen yliopiston kanssa (englanti).

A= perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä

B1 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä

B2 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä

B3= lukiossa alkava oppimäärä

3.3 Koulun painotukset

Perinteikäs Ressun lukio on kansainvälinen, laadukas ja uudistuva suomalainen yleislukio, jossa on suuren lukion valintamahdollisuudet, laaja kielivalikoima ja omaleimainen kurssitarjonta. Opiskelija voi keskittyä kaikkiin oppiaineryhmiin ja saada hyvät valmiudet jatko-opintoihinsa.

Ressun lukiossa opiskelijaa kannustetaan omatoimisuuteen. Opiskelijat ovat vastuussa omista opinnoistaan. Ressun kehittämiseen osallistuu koko kouluyhteisö. Koulussamme arvostetaan sitä, että opiskelijat saavat hyvän yleissivistyksen.

Koulumme osallistuu opetusalan kokeiluihin ja tekee monipuolista yhteistyötä suomalaisten yliopistojen ja ulkomaisten yhteistyökoulujen kanssa.

Ressussa toimii kansallisen lukion lisäksi erillinen kansainvälinen lukio, jossa noudatetaan voimassa olevia International Baccalaureate Organisationin opetussuunnitelmia.

3.4 Opiskelijaksi otto

Ressun lukioon haetaan toisen asteen koulutuksen yhteishaussa. Opiskelijat valitaan peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon osoittamassa paremmuusjärjestyksessä. Rehtori ottaa opiskelijat kouluun.

Kansainvälisessä IB World Schoolissa käytetään omia valintaperusteita Suomesta ja ulkomailta hakeville. Opiskelijat otetaan erillisen valintakokeen kautta.

3.5 Koulun opetusjärjestelyt

Ressun lukion työskentely jakautuu lukuvuosittain viiteen jaksoon. Lukion oppiaineet on jaettu kursseihin. Aineen yksi kurssi opiskellaan yleensä keskitetysti yhden jakson aikana. Kurssin alussa kerrotaan kurssin sisältö, tavoitteet ja arviointiperusteet. Jokaisen jakson päätteeksi on koeviikko, jolloin kurssikokeet suoritetaan. Koeviikon viimeinen päivä on selityspäivä, jolloin on jokaisen kurssin viimeinen tunti, jossa voidaan esimerkiksi käydä läpi koetehtäviä ja kerätä palautetta kurssista. Uusintakuulusteluja järjestetään viisi kertaa lukuvuoden aikana.

Lukiolaiset valitsevat keväällä seuraavan lukuvuoden kurssit. Ensimmäisen vuositason opiskelijoille valitaan yleensä valmiiksi kahden ensimmäisen jakson kurssit, loppuvuoden kurssit valitaan yleensä toisen jakson aikana. Jos opiskelija haluaa

jälkikäteen tehdä muutoksia kurssivalintoihinsa, on hänen neuvoteltava opinto-ohjaajan kanssa.

Opiskelija on ensisijaisesti itse vastuussa opiskelustaan. Pitkästä poissaolosta (esim. sairaus) on ilmoitettava ryhmänohjaajalle viimeistään kolmantena koulupäivänä. Vapautuksen koulutyöstä jonkin muun syyn kuin sairauden vuoksi enintään kolmen päivän ajaksi voi myöntää ryhmänohjaaja, pidemmät jaksot anotaan rehtorilta. Vapautusta tulee pyytää kirjallisesti hyvissä ajoin etukäteen.

Ressun lukiossa järjestetään ylioppilaskirjoitukset ylioppilastutkintolautakunnan määräysten mukaan.

Opetusjärjestelyjä kuvataan tarkemmin vuosittain toimintasuunnitelmassa ja opiskelijoille ja opettajille jaettavassa Reittioppaassa.

3.6 Itsenäinen opiskelu ja etäopiskelu

Opiskelija voi suorittaa lukion oppiaineen jonkin kurssin myös tenttimällä eli osallistumatta varsinaiseen opetukseen. Tenttimällä ei voi suorittaa oppiaineen ainoaa pakollista kurssia eikä sellaista kurssia, jonka opetukseen opiskelija on jo osallistunut. Tenttilupaa on aina anottava aineenopettajalta jakson alussa. Aineenopettaja arvioi opiskelijan edellytyksiä suorittaa kurssi tenttimällä. Jos tenttiluvan saa, on opiskelijan neuvoteltava opettajan kanssa kurssin suorittamiseen liittyvistä töistä sekä kokeesta. Tenttilupa on voimassa vuoden.

Itsenäisesti suoritetusta kurssista ei voi antaa hylättyä arvosanaa. Jos tenttiin kuuluvasta kurssikokeesta tai muusta suorituksesta ei saa hyväksyttyä arviointia, opiskelijan on osallistuttava kurssin opetukseen. Kurssin tenttimiseen liittyvien kokeiden suorittaminen on yleensä mahdollista vain sellaisen jakson aikana, kun kurssi on tarjolla kurssitarjottimessa.

3.7 Oppilaitosten yhteiset opetusjärjestelyt

Lukiolain mukaan opiskelijalla tulee olla mahdollisuus yksilöllisiin opintovalintoihin tarvittaessa myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus rakentaa opiskelusuunnitelmansa niin, että siihen sisältyy opintoja muista oppilaitoksista. Ressun lukio tarjoaa kursseja, joihin myös muiden toisen asteen oppilaitosten opiskelijat voivat osallistua. Lukiokursseja voidaan toteuttaa myös yhteistyössä muiden tahojen, mm. korkeakoulujen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on rikastuttaa ja laajentaa opiskelumahdollisuuksia.

Tätä yhteistyötä toteutetaan pääasiassa kurssitarjottimeen varatulla yhteistoiminta-ajalla sekä normaaleilla lukiokursseilla. Yhteistyössä voidaan hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa.

Yhteistyön tulee tukea opetussuunnitelmassa määriteltyjä oppimistavoitteita. Korkea-asteen yhteistyötä tehdään etupäässä omassa tarjottimessa olevilla yhteistyökursseilla. Toisen asteen muualla suoritettavista kursseista tiedottavat opiskelijoille opinto-ohjaajat. Tämä yhteinen opintotarjonta on nähtävissä verkossa. Näille kursseille ilmoittaudutaan opinto-ohjaajan kautta.

Muualla suoritettavien kurssien hyväksilukeminen tapahtuu lukiolain mukaisesti (LL 23§): ”Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritetut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tulee sitä erikseen pyydettäessä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista.”

Ressun lukio tekee yhteistyötä eri tiedekorkeakoulujen kanssa erityisesti pääkaupunkiseudulla. Yhteistyön pohjana ovat kirjalliset ja suulliset sopimukset eri laitosten kanssa.

3.8 Muut opetusjärjestelyt

Ressun lukiolla on yhteistyökouluja eri puolilta maailmaa. Esimerkiksi Ressun lukio toimii koordinaattorina Suomen ja Kiinan toisen asteen koulujen yhteistyö- ja vaihtoprojektissa; Sino-Finnish cooperation and exchange program. Hankkeen taustalla ovat Opetushallitus ja Opetusministeriö. Ressulla on kaksi virallista yhteistyökoulua Kiinassa. Myös Ressun vaihto-opiskelijatoiminta on vilkasta.

Ressun lukio osallistuu myös Helsingin yliopiston käyttäytymistieteellisen tiedekunnan ylläpitämään kenttäkouluverkostoon toimien opetusharjoittelun kenttäkouluna.

Lukuvuoden aikana järjestetään vanhempainiltoja, teemailtoja, kulttuuriviikko, projekteja sekä tuetaan monia eri tapahtumia. Lukuvuoden merkittävimpiä tapahtumia on syyslukukaudella järjestettävä Studia Ressu -tapahtuma sekä tammikuussa järjestettävä Ressun päivä, jolloin valitaan mm. vuoden Ressu. Koulu pitää yhteyttä entisiin opiskelijoihin. Kevätlukukauden lopussa otellaan eri lajeissa pääkaupungin ”vanhan historiallisen ja rakkaan vihollisen” Ressu - Norssi kamppailupäivänä.

Ressussa toimii kansainvälinen lukio, Ressu IB World School. Opetusministeriö on myöntänyt koulutuksellisen erityistehtävän antaa IB-lukiona opetusta tähtäimenään International Baccalaureate Diploma. Ressu IB World Schoolin laajemmat hallinnolliset ja pedagogiset linjaukset tehdään muualla kuin Suomessa.

4 LUKU OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Ohjaustoiminta

Opiskelijoiden yksilölliset ohjaukselliset tarpeet ovat ohjaustoiminnan lähtökohta. Tavoitteena on tukea lukio-opintojen sujumista ja vahvistaa opiskelijoiden tasa-arvoa. Ohjaus tukee opiskelijaa lukio-opiskeluun liittyvissä valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä henkilökohtaisissa opiskelun ja elämäntilanteen kysymyksissä. Ohjauksen avulla opiskelija oppii ymmärtämään, miten hänen tekemänsä valinnat ja päätökset ovat suhteessa ura- ja elämänsuunnitteluun.

Helsingin lukioissa ohjauksen toteuttamiseen osallistuu koko opettajakunta. Lukio laatii ohjaussuunnitelman, josta käyvät ilmi ohjausta toteuttavat henkilöt, heidän tehtävänsä ja vastuualueensa. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen tiedotetaan ohjauksen muodoista ja ohjausta antavien henkilöiden tehtäväjaosta. Ohjaussuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain.

Opinto-ohjaus

Opinto-ohjaajalla on päävastuu ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta sekä opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä. Opinto-ohjaaja suunnittelee ohjauksen kokonaisuutta yhteistyössä rehtorin, ryhmänohjaajien, aineenopettajien, erityisopettajien ja muun kouluyhteisön jäsenten kanssa. Opinto-ohjausta toteutetaan henkilökohtaisena ohjauksena, pienryhmäohjauksena ja opinto-ohjauksen kursseina. On tärkeää huolehtia opiskelijan mahdollisuudesta saada riittävästi henkilökohtaista ohjausta.

Opinto-ohjaajan erityisellä vastuulla on opiskelijoiden lukioaikaiseen opiskeluun liittyvien valintojen ohjaaminen sekä jatkokoulutus- ja elämänsuunnitelmiin liittyvät ohjaukselliset kysymykset. Opiskelijan päätöksenteon ohjaus on koko lukioajan kestävä prosessi, johon varataan aikaa sekä henkilökohtaisena että ryhmäohjauksena. Lisäksi huolehditaan siitä, että opiskelijat oppivat käyttämään keskeisiä tietolähteitä sekä yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

4.1 Ohjaustoiminnan tehtävä ja tavoitteet

Ohjauksen keskeisimpänä tehtävänä on varmistaa opiskelijan sujuva lukiopolku lukio-opintojen alussa, opintojen aikana ja myöhemmin jatko-opinnoissa. Opiskelijoita pyritään tukemaan ja ohjaamaan yksilöllisten tarpeiden mukaan siten, että heidän elämäntilanteensa ja hyvinvointinsa otetaan huomioon. Ohjauksella pyritään siihen, että opiskelija ymmärtää, miten hänen tekemänsä valinnat ja päätökset vaikuttavat hänen ura- ja elämänsuunnitteluunsa. Ohjauksella pyritään myös yhteisöllisyyden edistämiseen.

4.2 Ohjauksen osa-alueet

Ohjauksen osa-alueita ovat oppimisen ja opiskelun ohjaus, ylioppilastutkintoon ohjaaminen sekä jatko-opintojen ja urasuunnittelun ohjaus. Lisäksi keskeisiä ohjauksen osa-alueita ovat henkilökohtaiset opiskeluun ja elämäntilanteeseen liittyvät tukitarpeet ja kysymykset.

4.3 Ohjauksen toteuttaminen, työnjako ja tehtävät

Ohjaukseen luetaan henkilökohtainen ohjaus, pienryhmä- ja ryhmänohjaus sekä ainekohtainen ohjaus. Ohjaukseen voi kuulua myös muuta koulukohtaista ohjausta, esimerkiksi tutortoimintaa.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijaa autetaan suunnittelemaan ja toteuttamaan yksilöllistä opintosuunnitelmaa sekä jatko- ja urasuunnitelmia. Pienryhmäohjausta annetaan tarvittaessa opiskelijoiden tarpeista lähtien. Keskeinen pienryhmäohjauksen muoto on tutorohjaus, jonka tavoitteena on edistää yhteisöllisyyttä ja tarjota vertaistukea. Ryhmänohjaus koostuu jatkuvista ryhmätapaamisista, joissa ryhmänohjaajan johdolla käydään läpi ajankohtaisia opinto-ohjausasioita. Ryhmänohjaus kehittää ja ylläpitää opiskelijoiden yhteisöllisyyttä. Ainekohtaisesti opiskelijoita ohjaavat aineenopettajat.

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Opiskelijoita ohjaavat yhteistyössä koulun opettajat ja muu ohjaushenkilöstö.

Opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että koulussa on toimiva ohjaussuunnitelma, joka sisältää ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjaon. Ohjaussuunnitelmaa arvioidaan vuosittain.

Opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijaa laatimaan koko lukioajaksi henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa. Se sisältää myös ylioppilastutkintosuunnitelman. Opinto-ohjaaja seuraa opiskelijan opiskelusuunnitelman toteutumista yhteistyössä erityisesti ryhmänohjaajien kanssa. Opinto-ohjaaja antaa henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon ja jatko-opintojen suunnitteluun liittyvissä kysymyksissä.

Opinto-ohjaaja pitää opinto-ohjauksen kurssit ja järjestää niihin liittyvää toimintaa, organisoi tutorkurssin ja koordinoi ryhmänohjausta sekä opastaa opiskelijoita jatko-

opintoihin liittyvässä tiedonhankinnassa. Opinto-ohjaaja on opiskelijahuoltotyöryhmän jäsen.

Ryhmänohjaaja toimii yhteistyössä koulun muun ohjaushenkilöstön kanssa ja perehdyttää oman ryhmänsä opiskelijoita oppilaitoksen toimintaan sekä lukio-opiskelun ohjeisiin ja menettelytapoihin. Lisäksi hän kannustaa ryhmänsä opiskelijoita yhteisöllisyyteen lukio-opintojen ajan.

Ryhmänohjaaja seuraa ja tukee oman ryhmänsä opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia. Ryhmänohjaaja valvoo oman ryhmänsä ylioppilastutkintosuunnitelman toteutumista yhteistyössä muun ohjaushenkilöstön kanssa. Hän ohjaa opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimista ainakin lukuvuodeksi kerrallaan, seuraa sen toteutumista sekä valvoo oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen säännöllisyyttä. Ryhmänohjaaja toimii yhdyssiteenä muun ohjaushenkilöstön, opiskelijahuollon ja kotien välillä ja pitää yhteyttä huoltajiin.

Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamassaan aineessa. Lisäksi hän auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja valmiuksiaan sekä ohjaa opiskelijan itsenäistä opiskelua. Aineenopettaja laatii oppiainekohtaiset ohjeet ja valmistaa opiskelijaa ylioppilastutkintoon.

Erityisopettaja auttaa erityistä tukea tarvitsevaa opiskelijaa opintojen suunnittelussa ja valinnoissa yhteistyössä opettajien ja opinto-ohjaajan kanssa. Erityisopettaja arvioi erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutusta opintojen etenemiseen.

Rehtori/apulaisrehtori luo ohjauksen toimintamahdollisuudet sekä tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä. Rehtori vastaa ohjauksen riittävästä resurssoinnista ja siitä, että opiskelijan oikeus riittävään henkilökohtaiseen opinto-ohjaukseen toteutuu. Rehtori huolehtii lukio-opiskelun ja lukio-opintoihin hakeutumisen tiedottamisesta perusopetuksen päättövaiheessa oleville opiskelijoille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille koulussa sovitun työnjaon mukaan. Lisäksi hän tiedottaa lukio-opintoihin ja yo-tutkintoon liittyvistä määräyksistä opiskelijoille ja heidän huoltajilleen.

4.4 Ohjauksellinen tiedottaminen

Ohjauksen oleellinen osa on tehokas tiedottaminen. Tiedottaminen muodostaa jatkumon lukion aloitusvaiheesta päättövaiheeseen. Yhdeksäsluokkalaisille ja heidän huoltajilleen tarjotaan lukiotietoa tiedotustilaisuuksien ja opinto-oppaan avulla. Lukio-opintojen aikana ohjaus käsittää lukioon perehdytyksen ja opintojen etenemissuunnitelman ohjauksen. Lukio-opintojen loppuvaiheessa ohjaus keskittyy ylioppilaskirjoituksiin ja jatko-opintoihin liittyviin asioihin.

Tiedottamisesta huolehditaan mm. reittioppaan, ryhmänohjaustuokioiden, ilmoitustaulujen, tiedotusmonitorin sekä Internetin välityksellä. Opiskelijoiden vanhemmat saavat tietoa esimerkiksi vanhempainilloissa tai tarvittaessa kirjeitse.

4.5 Ohjaukseen liittyvä yhteistyö

Opiskelijan huoltajat ovat oppilaitoksen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita opiskelijan hyvinvoinnin ja opiskelun tukemisessa. Yhteistyön tavoitteena on toisaalta saattaa koulun tietoon opiskelijan huoltajien kehittämistoiveet, toisaalta varmistaa se, että tieto nuoren koulutyön sujumisesta todella kulkee koteihin.

Ryhmänohjaaja pitää tarvittaessa yhteyttä opiskelijoiden huoltajiin. Hänen välityksellään huoltajien on myös helpointa olla yhteydessä kouluun päin. Ryhmänohjaajalla onkin päävastuu opiskelijan opintojen seuraamisesta. Jokaisen

opintojakson jälkeen opiskelija saa kurssiarvosanatiedotteen (jaksotodistus), joka toimii tärkeänä viestinä huoltajille nuoren opintomenestyksestä. Jos opiskelijalle tulee opinto-ongelmia, häntä autetaan tapauskohtaisesti.

Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus rakentaa opiskelusuunnitelmansa niin, että siihen sisältyy opintoja muista oppilaitoksista. Ressun lukio tarjoaa kursseja, joihin myös muiden toisen asteen oppilaitosten opiskelijat voivat osallistua. Lukiokursseja voidaan toteuttaa myös yhteistyössä muiden tahojen, mm. korkeakoulujen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on rikastuttaa ja laajentaa opiskelumahdollisuuksia. Tätä yhteistyötä toteutetaan pääasiassa lukujärjestykseen varatulla yhteistoiminta-ajalla sekä normaaleilla lukiokursseilla.

Työelämän ja yritysten kanssa tehdään yhteistyötä oppiainekohtaisilla vierailuilla ja opinto-ohjaukseen liittyvillä työelämääntutustumiskäynneillä. Yhteistyötä voidaan tehdä myös mm. kulttuurilaitosten, kansalaisjärjestöjen ja muiden tarkoituksenmukaisten tahojen kanssa.

Ohjauksellista yhteistyötä tehdään myös opiskelijahuoltoryhmässä. Tähän moniammatilliseen työryhmään kuuluvat opinto-ohjaajien lisäksi rehtori, terveydenhoitaja ja resurssien mukaan koululääkäri, psykologi ja erityisopettaja. Myös ryhmänohjaajat osallistuvat tarvittaessa opiskelijahuoltoryhmän toimintaan.

5 LUKU OPISKELIJAN TUKEMINEN

5.1 Tukiopetus

Tukiopetusta annetaan opiskelijalle tarpeen vaatiessa käytettävien resurssien mukaan. Opiskelija voi kysyä tukiopetusta aineen opettajalta, jos hänellä on ongelmia kyseisen aineen opiskelussa eikä opetusryhmän mukainen eteneminen onnistu. Tukiopetuksen perusteena voi olla esimerkiksi pitkä poissaolo sairauden johdosta tai puutteellinen lähtötaso. Aineen opettaja ilmoittaa tarpeesta rehtorille, joka päättää tukiopetuksen antamisesta. Jos ongelmat eivät ratkea lyhytkestoisella tukiopetuksella, opiskelija voi ottaa yhteyttä opinto-ohjaajiin, jotka auttavat opiskelusuunnitelman muuttamisessa ja erityisen tuen tarpeen määrittämisessä.

5.2 Opiskelijahuolto

Opiskelijahuollolla tarkoitetaan kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää työtä ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden tervettä ja tasapainoista kehitystä sekä luodaan edellytykset hyvälle oppimiselle. Opiskelijahuoltotyö kuuluu osaltaan kaikille kouluyhteisössä työskenteleville.

Lukiossa tuetaan aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja vastuullisuuden kehittymistä. Samalla huolehditaan tuen tarjoamisesta niin, että nuori ei jää yksin opiskeluun ja elämäntilanteeseen liittyvien ratkaisujen kanssa. Opiskelijahuoltotyö on koulun yhteisöllistä, vuorovaikutuksellista ja kaikkien hyvinvoinnista huolehtivaa toimintakulttuuria. Lukiossa tuetaan opiskelijoiden ryhmäytymistä ja osallisuutta edistävien rakenteiden luomista.

Opiskelijahuoltotyö perustuu luottamukselliseen ja vastuulliseen yhteistyöhön koulun henkilöstön ja opiskelijoiden kesken. Sen onnistuminen edellyttää yhdessä laadittuja toimintamalleja ja suunnitelmia ennaltaehkäisevää työtä sekä ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteiden hoitamista varten. Opiskelijoille ja vanhemmille tiedotetaan säännöllisesti opiskelijahuollon yleisistä käytänteistä ja toimintasuunnitelmista.

Jokaisessa lukiossa on säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen opiskelijahuoltoryhmä, joka vastaa opiskelijahuoltotyön kehittämisestä ja toiminnan koordinoimisesta. Moniammatillisessa työssä noudatetaan ammattieettisiä periaatteita sekä tietojensaantia ja salassapitoa koskevia säädöksiä.

Mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea, tukitoimia voidaan suunnitella ja toteuttaa opiskelijan, opettajien, opiskelijahuoltohenkilöstön ja vanhempien yhteistyönä. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään muiden viranomaisten sekä hoidosta ja kuntoutuksesta vastaavien asiantuntijoiden kanssa. Koulussa huolehditaan siitä, että opiskelijalle annetaan tieto hänen käytettävissään olevista terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluista ja muista nuorten tukipalveluista. Tarvittaessa nuori ohjataan hakeutumaan näihin palveluihin. Yhteistyössä vanhempien kanssa otetaan huomioon luottamuksellisuus, nuoren ikä ja etu.

Opiskelijahuollon palveluita lukiossa on kouluterveydenhuolto. Lisäksi lukioissa voi olla psykologi- ja kuraattoripalveluita. Opiskelijahuoltoa toteutetaan yhteistyössä terveys-, sosiaali- ja nuorisotoimen sekä muiden psykososiaalista tukea tarjoavien yhteistyötahojen kanssa.

Ressun lukiossa opiskelijahuoltotyö kuuluu koko koulun henkilökunnalle. Tavoitteena on taata terve ja turvallinen opiskelu- ja työympäristö kaikille ja ehkäistä ongelmien syntymistä. Erityisesti keskitytään tutortoiminnan ja ryhmäyttämisen avulla ensimmäisen vuoden opiskelijoiden yhteisöllisyyden rakentamiseen, jotta opiskelija kokisi Ressun lukion omaksi lukiokseen ja sitoutuisi kouluyhteisönsä sääntöihin.

Ressun lukiossa toimii säännöllisesti kokoontuva opiskelijahuoltoryhmä. Ryhmän tehtävänä on koordinoida, kehittää ja toteuttaa koulun opiskelijahuoltotyötä. Ryhmän jäseninä ovat rehtori, apulaisrehtori, opinto-ohjaajat, terveydenhoitaja ja resurssien mukaan laaja-alainen erityisopettaja ja psykologi. Opiskelijahuoltoryhmän koollekutsumisesta ja ryhmän toiminnasta vastaa rehtori tai apulaisrehtori. Tarvittaessa opiskelijahuoltoryhmän kokouksiin kutsutaan myös muita henkilöitä, esim. ryhmänohjaaja ja koululääkäri.

Opiskelijahuoltoryhmän työn edellytyksenä on hyvä tiedonkulku aineenopettajien, ryhmänohjaajien ja opiskelijahuoltoryhmän jäsenten välillä. Ressun lukiossa tiedonkulkua edistetään säännöllisillä ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajien kokouksilla.

Aineenopettajat huolehtivat opiskelijoiden edistymisen seurannasta omassa aineessaan ja ilmoittavat ryhmänohjaajalle huomioistaan. Ryhmänohjaajat seuraavat oman ryhmänsä edistymistä ja poissaoloja sekä vastaavat tiedonkulusta opiskelijahuoltoryhmän jäsenille. Opettajille tiedotetaan opiskelijahuoltoryhmän kokousajankohdista. Opiskelijahuoltoryhmässä sovitaan nuoren edun mukaisesta työnjaosta ja mahdollisista jatkotoimista, kuten yhteydenotosta huoltajiin. Opiskelijahuoltoryhmän tehtävänä on pohtia riittäviä tukitoimia ja tarvittaessa ohjata nuori hakemaan apua esim. terveydenhuollon palveluista. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä huoltajien ja eri hallintokuntien ja paikallisten tukiverkkojen kanssa.

Terveydenhoitajan tehtävänä on nuoren kasvun ja kehityksen seuranta ja tukeminen säännöllisten terveystarkastusten avulla. Terveydenhoitaja tukee nuoren terveellistä ja turvallista koulunkäyntiä yhteistyössä perheiden, kouluviranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Opiskelijahuoltoryhmä laatii vuosittain opiskelijahuoltosuunnitelman osana koulun toimintasuunnitelmaa. Vuosittain toimintasuunnitelmassa sovitaan lukuvuoden

mahdollisista painopistealueista. Lukuvuoden loppuessa käytetään aikaa arviointikeskusteluun.

Ressun lukiossa on toimintasuunnitelmat ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteita varten. Koululla on kriisiryhmä, joka antaa rehtorin johdolla kriisiohjeita ja huolehtii tarvittavan avun saamisesta. Suunnitelmat päivitetään lukuvuosittain. Suunnitelmat ovat luettavissa opettajainhuoneessa erillisessä turvallisuuskansiossa.

5.3 Opiskeluun liittyvä erityinen tuki

Lukiossa annetaan tukea opiskelijalle, jonka opiskelun edellytykset ovat heikentyneet sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi. Erityisen tuen piiriin kuuluvat opiskelijat, jotka tarvitsevat tukea psyykkisistä tai sosiaalisista tai elämäntilanteeseen liittyvistä syistä tai joilla on oppimisvaikeuksia.

Tavoitteena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa lukio-opintonsa. Opiskelija voi saada erityisopetusta, opiskelijahuollon palveluita tai hänet ohjataan tarvittaessa käyttämään koulun ulkopuolisia hoitopalveluita (ks. 5.2. Opiskelijahuolto).

Lukiossa ilmaantuviin vaikeuksiin puututaan välittömästi, kun ne on havaittu. Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan opetus- ja koetilanteet järjestetään siten, että hänen yksilölliset tarpeensa voidaan ottaa huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja eri oppimisympäristöissä.

Erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan kirjallinen suunnitelma, jossa todetaan, miten hänen yksilölliset tukitoimensa koulussa järjestetään. Suunnitelman tekoa koordinoi opiskelijahuoltoryhmä. Suunnitelmaa toteuttavat kaikki opiskelijaa opettavat opettajat sen mukaan, miten kunkin opiskelijan tarpeiden perusteella sovitaan.

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan arviointia käsitellään Opiskelijan oppimisen arviointi-luvussa (ks. luku 6.)

Erityisen tuen tavoitteena Ressussa on auttaa opiskelijoita etenemään opinnoissaan. Lukio-opintojen suorittaminen loppuun voi osaltaan auttaa opiskelijaa eteenpäin elämässään ja ehkäistä syrjäytymistä. Erityisen tuen tarpeen on saattanut havaita opiskelija itse, huoltaja, opettaja tai opiskelijaryhmän jäsen. On myös mahdollista, että tällainen tarve selvitetään opiskelijahuoltoryhmässä moniammatillisena yhteistyönä.

Erityisjärjestelyt

Erityistä tukea ovat myös Valtioneuvoston asetuksen n:o 144 / 2001 § 14 tarkoittamat erityiset järjestelyt lukion aikana sekä oppimistilanteissa että kokeissa. Erityisjärjestelyjä voidaan suunnitella myös opiskelijalle, jolla on vähintään keskivaikea luki-vaikeus. Erityisjärjestelyt suunnitellaan moniammatillisena yhteistyönä yhdessä opiskelijan kanssa.

Erityisjärjestelyjä lukioaikana voi saada opiskelija, jonka tuen tarpeen opiskelijahuoltoryhmä on arvioinut. Erityisopettajan arvioima keskivaikea lukivaikeus mahdollistaa erityisjärjestelyiden käytön.

Erityisjärjestelyihin lukion aikana on mahdollisuus myös sellaisella opiskelijalla, joka ei aio osallistua ylioppilaskokeeseen. Ylioppilastutkintolautakunnalta anotaan erikseen erityisjärjestelyt ylioppilaskoetta varten.

Opiskelijahuoltoryhmässä kartoitetaan erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita ja sovitaan tukitoimista, jotka liittyvät mm. opetus- ja

koetilanteisiin. Opiskelijan erityisjärjestelyjen kriteereinä on erityisopettajan, lääkärin, terveydenhoitajan, psykologin tai muun asiantuntijan suullinen tai kirjallinen arvio. Mikäli opiskelijalla on vähintään keskivaikea lukivaikeus tai muu opiskelua haittaava seikka, hänen on mahdollista saada erityisjärjestelyjä kurssikokeessa ja muussa opiskelussa.

Erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle voidaan laatia opiskelijahuoltoryhmän koordinoimana kirjallinen suunnitelma erityisjärjestelyistä, yksilöllisistä tukitoimista ja arvioinnista., joista tiedotetaan opettajille ja huoltajille. Suunnitelmaa seurataan ja tarkistetaan sovitun aikataulun mukaisesti. Seurannan vastuuhenkilöstä sovitaan opiskelijahuoltoryhmässä. Opiskelija osallistuu suunnitelman tekoon ja sitoutuu omalta osaltaan toimimaan suunnitelman mukaisesti.

Erityisopetus

Helsingin kaupungin lukioissa ja aikuislukioissa toimii laaja-alaisia erityisopettajia. Lukion erityisopetusta annetaan kurssimuotoisena sekä yksilö- ja pienryhmäopetuksena. Lukion erityisopetuksen kurssit ovat soveltavia kursseja, aikuislukiossa valinnaisia kursseja. Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Lukion erityisopetus on ensisijaisesti pedagogista tukea, joka kohdistuu oppimaan oppimiseen, oman oppimistyylin löytämiseen sekä itsetunnon vahvistamiseen oppijana. Erityisopetus tukee myös opiskelijaa, jolla on kielellisiä erityisvaikeuksia tai muita oppimisvaikeuksia. Erityisopettaja ei ota vastuuta opetussuunnitelman mukaisten oppiaineiden opetuksesta eikä eri oppiaineiden tukiopetuksesta.

Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa opiskelijan ohjaukseen ja arviointiin silloin, kun on kyse oppimisvaikeuksiin liittyvistä asioista. Hän toimii yhteistyössä opiskelijaa opettavien aineenopettajien kanssa.

Opiskelijan tukeminen toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä, johon opiskelija itse ja tarvittaessa hänen vanhempansa osallistuvat.

Lukion erityisopetuksen tavoitteena on tukea opiskelijaa oppimisvaikeuksissa. Lukiossa tiedotetaan erityisopetuksesta ja erityisjärjestelyistä siten, että opiskelijat ja opettajat ovat niistä selvillä. Tällöin on mahdollista puuttua vaikeuksiin heti. Myös huoltajat saavat tietoa erityisopetuksesta.

Helsingin kaupungin lukioissa järjestetään erityisen tuen kursseja, joita pitää erityisopettaja. Erityisopettajan pitämät kurssit kuvataan opetussuunnitelman luvussa 7 opinto-ohjauksen kurssien yhteydessä. Erityisopettajan pitämät kurssit toteutetaan kunakin lukuvuonna koulun toimintasuunnitelmassa sovitun ohjelman mukaisesti. Kurssit on tarkoitettu ensisijaisesti opiskelijoille, joilla on opiskeluongelmia. Opiskelijan on mahdollista saada myös yksilö- ja pienryhmäopetusta sekä -ohjausta.

5.4 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Yleistä

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksella tarkoitetaan Helsingin opetussuunnitelmalinjauksessa ensisijaisesti maahanmuuttaja-taustaisten ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden opetusta.

Maahanmuuttajataustaisten ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita, Helsingin lukiokoulutuksen linjauksia, kunnallista suomi toisena kielenä (S2)-opetussuunnitelmaa sekä koulun opetussuunnitelmaa.

Opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat kuten suomen kielen taito, opiskelijan äidinkieli ja kulttuuri, maassaoloaika ja aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu tukevat opiskelijan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että opiskelijan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Ohjauksella ja huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on keskeinen merkitys maahanmuuttajataustaisen ja muun vieraskielisen opiskelijan opintojen tukemisessa.

Suomi toisena kielenä

Maahanmuuttajataustaiselle ja muulle vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä – oppimäärän sijasta S2 -oppimäärää, mikäli hänen suomen kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielisen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Yhdessä oman äidinkielen kehittymisen kanssa S2-opetus vahvistaa opiskelijan identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle. Lukion S2-oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Kunnallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja arviointi.

Kaupungin lukioissa S2-opetusta annetaan pääsääntöisesti keskitetyissä opetusryhmissä lukioiden yhteistoiminta-aikoina. Joissakin lukioissa on lisäksi omia S2-opetusryhmiä. Opetusryhmän suositeltava vähimmäiskoko on kymmenen opiskelijaa.

Maahanmuuttajien äidinkieli

Maahanmuuttajataustaisille ja muille vieraskielisille opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen opetusta. Opetuksella tuetaan opiskelijan kasvamista sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi. Helsingissä maahanmuuttajien äidinkielen opetusta annetaan keskitetyissä opetusryhmissä kaksi tuntia viikossa niissä kielissä, joihin on laadittu kunnalliset opetussuunnitelmat.

Opiskelijan uskonto

Evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen uskonnon opetuksessa noudatetaan koulukohtaisia opetussuunnitelmia. Opiskelijan oman uskonnon opetuksessa sovelletaan uskonnon opetussuunnitelman perusteiden periaatteita, erityisesti kaikille uskontosidonnaisille ryhmille laadittuja tavoitteita. Opetus perustuu kunnallisiin opetussuunnitelmiin. Omassa uskonnollisessa yhteisössä suoritetut opinnot voidaan rehtorin harkinnan mukaan hyväksilukea ja arvioida suoritusmerkinnällä.

Arviointi

Suomen kielen opetuksen ohella maahanmuuttajataustaisten ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden tulee saada tarvittavaa tukea selviytyäkseen lukio-opinnoistaan edellytyksiään vastaavalla tavalla. Opiskelijoita informoidaan jo lukio-opintojen alussa opiskelumahdollisuuksista, tukijärjestelyistä sekä oikeuksista ylioppilastutkinnossa. Opiskelijoiden kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon annettaessa opiskelijan kurssiarvosanaa.

Maahanmuuttajataustainen opiskelija arvioidaan S2 -oppimäärän mukaan, jos opiskelija on valinnut sen oppimääräkseen riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä -opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2 -kursseista. Äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä – oppimäärän mukaisesti suoritetut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti S2 -kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2 -kurssin arvosanaksi. S2 -kurssit korvaavat äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärän kurssit vain siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pääsääntöisesti pakollisten kurssien osalta edellytetään lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärästä tai S2-oppimäärästä, mutta ei molemmista. S2 merkitään todistuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden kohtaan.

Suomi toisena kielenä – ylioppilaskokeeseen voi osallistua vain opiskelija, jonka äidinkieleksi on väestörekisterissä merkitty muu kuin suomi.

Mikäli opiskelijan opiskelema oma äidinkieli ei ole suomi, se kirjataan soveltaviin opintoihin omaksi kohdakseen otsikolla ”Maahanmuuttajan äidinkieli”. Maahanmuuttajien äidinkielen arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti kielitaidon ja tiedon eri alueisiin. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset, osallistumisaktiivisuus ja harrastuneisuus. Maahanmuuttajien äidinkieli arvioidaan soveltavana kurssina suoritusmerkinnällä. Arviointia voidaan täydentää kirjallisesti annettavalla sanallisella arvioinnilla.

Ressun lukiossa maahanmuuttajia tukevan toiminnan tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia toimia tasavertaisena jäsenenä suomalaisessa yhteiskunnassa sekä samalla ylläpitää kulttuuri-identiteettiään.

Ressun lukiossa järjestetään suomi toisena kielenä –opetusta. Opetus voidaan toteuttaa yhteistyönä muiden oppilaitosten kanssa. Sen avulla pyritään helpottamaan maahanmuuttajaopiskelijan integroitumista opiskeluympäristöön sekä edistämään toimivaa kaksikielisyyttä. Tavoitteena on maahanmuuttajien suomen kielen hallinnan kehittäminen, kieli- ja kulttuuritietouden lisääminen ja opiskelijoiden suomenkielisten opintojen tukeminen. Opiskelijan tulee kyetä käyttämään suomen kieltä myös käsitteelliseen ja tiedolliseen toimintaan. Suomi toisena kielenä –opetuksessa pyritään ottamaan huomioon myös muiden oppiaineiden sisällöt, keskeiset käsitteet ja sanasto. Tarvittaessa opiskelijan on mahdollista saada tukiopetusta.

6 LUKU ARVIOINTI

6.1 Opiskelijan oppimisen arviointi

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelijan oppimista ja työskentelyä arvioidaan ja opiskelijalle annetaan palautetta monipuolisesti. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Arvioinnin ja palautteen avulla opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan määrätietoiseen opiskeluun, luodaan edellytyksiä itsearviointiin, omien tavoitteiden asettamiseen ja työskentelyn kehittämiseen ja vahvistetaan siten oppimaan oppimisen taitoja. Opiskelijalle annetaan selkeää tietoa opintojen edistymisestä, tavoitteiden saavuttamisesta ja oppimistuloksista sekä opintojen aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan aina kurssin päätyttyä.

Opiskelun arviointi antaa opettajille tärkeää palautetietoa opetuksen tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta. Huoltajat saavat arvioinnista tietoa opiskelijan opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista. Arviointi antaa tietoa myös jatko-opintojen järjestäjille sekä työelämän edustajille.

Kurssin arviointi

Opiskelijan kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arviointi perustuu kirjallisiin kokeisiin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin, opiskelijan tuotosten arviointiin ja opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin. Opiskelijan arvioinnista päättävät kussakin oppiaineessa tai aineryhmässä opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Kurssin alkaessa keskustellaan arviointiperusteista opiskelijoiden kanssa.

Oppiaineen pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin lukuun ottamatta opinto-ohjauksen kursseja, joista annetaan suoritusmerkintä.

Soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä, ellei oppiaineen kurssissa toisin määrätä. Jos soveltava kurssi arvioidaan numerolla, annettua arvosanaa ei kuitenkaan lasketa siihen keskiarvoon, jonka mukaan kyseisen oppiaineen päättöarvosana määräytyy. Soveltava kurssi voi kuitenkin korottaa oppiaineen päättöarvosanan. Sen sijaan pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien keskiarvon mukaista päättöarvosanaa ei voida huonontaa.

Ressun lukion kurssisuoritusmerkinnät:

5 – 10 = hyväksytty numeroarvosana
4 = hylätty numeroarvosana
O = osallistunut opetukseen (mahdollisuus täydentää ja suorittaa kurssi loppuun)
S = hyväksytysti suoritettu
H = hylätty

Kesken oleva kurssi (merkintä O) tulee suorittaa loppuun seuraavan lukuvuoden ensimmäisen jakson loppuun mennessä. Suoritus pitää täydentää kyseisen kurssin opettajalle, mikäli se on mahdollista.

Mikäli opiskelijan kurssisuoritus hylätään (arvosana 4 tai H), hänellä on mahdollisuus kerran yrittää kurssikokeen tai muun kurssityön suorittamista uusintakuulustelussa tai osallistua kurssin kokeeseen, kun se muulloin on tarjolla. Ilmoittautumisoikeus säilyy vuoden ajan. Opiskelija voi myös uusia kurssin osallistumalla opetukseen, kun kurssi on tarjolla.

Mikäli opiskelija on poissa kokeesta ilman hyväksyttyä syytä, voidaan poissaolo tulkita hylätyksi kurssisuoritukseksi, ja hänellä ei ole kuin yksi mahdollisuus suorittaa koe uusintakuulustelussa.

Opiskelija voi korottaa hyväksytyn kurssiarvosanan ensisijaisesti osallistumalla kurssin opetukseen uudelleen. Jos kurssin arviointiin kuuluu oleellisena osana kirjallinen koe, niin opiskelija voi yrittää korottaa korkeintaan yhtä hyväksyttyä kurssiarvosanaa viimeisen kokonaisen opiskeluvuotensa keväällä kirjoitusten jälkeen, jolloin opiskelija suorittaa kurssisuorituksiin kuuluvat kokeet abitentissä ja sopii opettajan kanssa muiden kurssitehtävien tekemisestä. Jos kurssiin ei kuulu kirjallista koetta, hyväksyttyä kurssiarvosanaa voi korottaa vain osallistumalla kurssin opetukseen uudelleen. Kurssiarvosanaksi tulee suorituksista parempi.

Suullisen kielitaidon kurssit, jotka kuuluvat toisen kotimaisen ja vieraan kielen A- ja B1-oppimääriin, arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10, kuten muutkin valtakunnalliset syventävät kurssit. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen suoritus ja muut kurssin aikaiset näytöt arvioidaan asianomaisen kielen ja oppimäärän puhumiselle opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten. Kurssin arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut kurssin suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen.

Arvosanat merkitään jokaisen jakson jälkeen opiskelijalle annettavaan jaksotodistukseen, josta hän seuraa opintojensa edistymistä.

Kurssiarvosanaa ei anneta opiskelijalle, joka ilman hyväksyttävää syytä on toistuvasti poissa tai laiminlyö opiskelunsa. Poissaolot ilman hyväksyttävää syytä heikentävät opiskelijan mahdollisuutta osoittaa tietojaan ja taitojaan kurssin aikana, mikä voi vaikuttaa kurssiarvosanaan.

Opiskelija voi keskeyttää kurssin jakson kahden ensimmäisen viikon aikana keskusteltuaan kurssin opettajan kanssa. Tällöin kurssista ei tule todistukseen merkintää. Kurssin keskeyttäminen myöhemmin edellyttää keskustelua opinto-ohjaajan kanssa.

Itsenäisen opiskelun arviointi

Itsenäisesti opiskellun kurssin suorittaminen koostuu erilaisista osuuksista opettajan harkinnan mukaan. Kurssin suorittamiseen voi kuulua erilaisia suullisia ja kirjallisia tehtäviä, laboratoriotöitä ja tieto- ja taitokokeita, joiden perusteella kurssi arvioidaan. Myös kurssien sisällä voi olla itsenäisesti opiskeltavia osioita.

Itsenäisesti opiskellusta kurssista voidaan antaa kurssisuoritus vain silloin, kun kurssi on hyväksytysti suoritettu. Hylättyä itsenäistä kurssisuoritusta ei merkitä todistukseen lainkaan. Mikäli opiskelija ei saa hyväksyttyä arvosanaa, hänen on osallistuttava kurssille saadakseen kurssisuorituksen.

Opiskelijan itsearviointi

Itsearvioinnin tarkoitus on opiskelijan omien tavoitteiden ja oman toiminnan arviointi. Pyrkimyksenä on auttaa opiskelijaa saavuttamaan opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet ja tukea opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan jatkuvaan itsearviointiin ja vastuullisuuteen opintojensa edistymisestä.

Itsearviointia toteutetaan kaikissa oppiaineryhmissä esimerkiksi kurssien alussa yksilöllisten tavoitteiden määrittämiseksi ja työtapojen suunnittelemiseksi. Kurssien lopussa voidaan arvioida tavoitteiden toteutumista ja omaa osallisuutta opiskelussa.

Oppiainekohtaisessa osuudessa täydennetään tarvittaessa itsearvioinnin toteuttamisen yleistä linjausta.

Diagnosoitujen vammojen tai niitä vastaavien vaikeuksien huomioonottaminen arvioinnissa

Opiskelija, jolla on diagnosoitu sairaus tai vamma tai vähintään keskivaikeaksi arvioitu lukivaikeus, voi osoittaa osaamisensa eri tavoin. Opiskelijan tulee ottaa yhteyttä opinto-ohjaajaan yksilöllisen arviointitarpeen selvittämiseksi. Yksilöllisestä arviointitavasta sovitaan opiskelijakohtaisesti aineenopettajien ja opinto-ohjaajan yhteistyöllä. Tarvittaessa arvioinnin suunnitteluun osallistuvat ryhmänohjaaja, terveydenhoitaja ja erityisopettaja. Sovitut käytänteet kirjataan opiskelijan erityisen tuen suunnitelmaan.

Oppiaineen oppimäärän suoritus ja arviointi

Lukion opinnot jaetaan pakollisiin, valtakunnallisiin ja koulukohtaisiin syventäviin sekä soveltaviin kursseihin. Ressun lukiossa ei ole koulukohtaisia syventäviä kursseja.

Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset oppimäärät henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Oppimäärällä tarkoitetaan opiskelijan suorittamia pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja. Soveltavien kurssien kuuluminen oppiaineen oppimäärään on määritelty oppiaineosiossa.

Opiskelija ei voi jättää todistuksesta pois mitään oppiaineen oppimäärään kuuluvia arvioituja kurssisuorituksia. Säännöstä voidaan poiketa soveltavissa kursseissa rehtorin päätöksellä. Pakollisissa ja valtakunnallisissa syventävissä kursseissa sallittu hylättyjen kurssiarvosanojen enimmäismäärä on määritelty opetussuunnitelman perusteissa seuraavasti:

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä valtakunnallisia syventäviä kursseja,	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvosana eli päättöarvosana määräytyy opiskelijan suorittamien pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona. Päättöarvioinnista päättävät opiskelijan opettajat ja rehtori yhdessä.

Kurssien keskiarvon mukaista päättöarvosanaa voidaan korottaa erillisissä kuulusteluissa, soveltavien kurssien näytön perusteella tai opettajien harkinnan perusteella, jos opiskelijan tiedot ja taidot ovat päättövaiheen kurssiarvosanojen keskiarvoa paremmat. Kumulatiivisissa oppiaineissa viimeisten kurssien arvosanat voivat korottaa päättöarvosanaa.

Mikäli opiskelija pyytää, hänellä on oikeus saada päättöarvosanaksi suoritusmerkintä

- liikunnasta
- sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin
- valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää enintään kaksi kurssia

Jos päättöarvosana muutetaan suoritusmerkinnäksi, kurssien alkuperäiset numeroarvosanat pysyvät ennallaan ja ne talletetaan koulun arkistoon.

Opinnoissa eteneminen

Opiskelijan opintojen etenemistä seurataan. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota opintojen etenemiseen ja mahdollisiin etenemisesteisiin. Seuranta on tärkeä osa erityisesti ryhmänohjaajan tehtäväkuvaa. Opiskelijan olisi suositeltavaa suorittaa hylätty kurssisuoritus hyväksytysti tai keskustella aineenopettajan kanssa ennen kyseisen aineen opintojen jatkamista. Oppiaineittain ohjataan kurssien tiettyyn suoritusjärjestykseen. Poikkeavasta suoritusjärjestyksestä on neuvoteltava aineenopettajan kanssa.

Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opintojen etenemistä jaksotodistuksen avulla. Toisen hylätyn suorituksen jälkeen opiskelija saa henkilökohtaista ohjausta ryhmänohjaajalta, aineenopettajalta ja/tai opinto-ohjaajalta. Opiskelijaa kehotetaan keskittymään opinnoissaan näiden hylättyjen kurssien suorittamiseen ennen seuraavien kurssien opintoja kyseisessä aineessa.

Siirtyminen pitkästä lyhyeen oppimäärään tai päinvastoin

Hyväksi luettavat arvosanat siirtyvät yleensä sellaisenaan. Jos opiskelija ei ole tyytyväinen arvosanaansa siirryttäessä pitkästä oppimäärästä lyhyempään, hän voi osoittaa osaamistaan suorittamalla itsenäisesti kyseisen kurssin. Jos opiskelija siirtyy lyhyemmästä oppimäärästä pidempään, opiskelijalta voidaan edellyttää lisänäyttöä osaamisestaan. Opiskelijan päättötodistuksessa ei voi olla kahta eri arvosanaa samasta oppiaineesta. Jos on opiskellut eritasoisia oppimääriä, loppuarvosana määräytyy tavallisesti viimeksi opiskellun tason mukaan. Kurssikohtaiset korvaavuudet on esitelty oppiainekohtaisessa opetussuunnitelmassa.

Kurssisuoritusten korvattavuus

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritetut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Päätös muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta tulee sitä erikseen pyydettäessä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista nojaudutaan suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Muualla suoritettujen opintojen arvosanojen muuntaminen lukion arvosana-asteikkoa vastaavaksi tehdään opetussuunnitelman perusteissa esitetyn muuntotaulukon mukaisesti. Vastaavuus tulee rajatapauksissa määritellä aina opiskelijan eduksi.

Kurssien hyväksilukemisen suhteen menetellään seuraavasti:

- kurssien vastaavuudet tulee pyrkiä aina selvittämään ennen kurssin suorittamista
- opiskelija esittää hakemuksen muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta; tällöin opiskelijan velvollisuus on toimittaa hakemuksen liitteenä riittävä dokumentaatio hyväksi luettavien opintojen sisällöstä, suoritustasosta ja suoritusoppilaitoksesta
- opiskelija voi saada hyväksi luettavasta kurssista kurssisuorituksen vain, kun kurssi on hyväksytysti suoritettu
- opiskelijalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä, jotta hän saisi arvosanan hyväksiluettavasta kurssista

- aikuislukioiden opetussuunnitelman mukaiset kurssit sekä toisen asteen valinnaiskurssitarjottimella olevat kurssit ovat aina hyväksi luettavia edellyttäen, että opiskelija on suorittanut kurssin hyväksytysti
- vastuullisten tehtävien hoitamisesta oppilaskuntatoiminnassa sekä vapaaehtoistoiminnasta opiskelija voi saada hyväksi luettavan kurssin
- ulkomailla esim. vaihto-oppilasvuoden aikana suoritetut opinnot voidaan hyväksilukea koulun tavoitteiden mukaisesti; hyväksilukemisen periaatteista on tarpeen keskustella ulkomaille lähtevän opiskelijan kanssa etukäteen
- mikäli ulkomailla suoritetut opinnot luetaan hyväksi valtakunnallisiin pakollisiin tai syventäviin kursseihin, niistä annetaan numeroarvosana; arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä
- mikäli opiskelija on suorittanut peruskoulun 7–9 luokkien aikana lukion opetussuunnitelman mukaisen kurssin, voidaan kurssi hyväksilukea
- muualla suoritettu liikennetietokurssi hyväksiluetaan, jos se vastaa laajuudeltaan koulun kurssia

Lukion oppimäärän suorittaminen

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on

- suorittanut kaikki pakolliset kurssit (47 - 51 matematiikan laajuuden mukaan)
- suorittanut syventäviä kursseja vähintään 10
- suorittanut yhteensä vähintään 75 kurssia
- saanut hylättyjä kursseja (arvosana 4 tai H) enintään kussakin oppiaineessa sallitun määrän

Oppiaineen oppimäärään kuulumattoman kurssin tulee olla hyväksytysti suoritettu, jotta se voidaan lukea opiskelijan kurssikertymään.

Lukiotodistukset

Opiskelijoille jaetaan opiskelujakson päätyttyä jaksotodistus, jossa on siihen mennessä kertyneiden kurssien arvosanat. Alle 18-vuotiaan opiskelijan jaksotodistukseen pyydetään huoltajan allekirjoitus.

Opiskelijat saavat päättötodistuksen suoritettuaan lukion oppimäärän. Todistukset jaetaan yleensä ylioppilasjuhlassa. Ressussa käytetään kaupungin yhteistä todistuslomakepohjaa.

Päättötodistuksen kohtaan lisätietoja merkitään todistuksen liitteenä annettavat selvitykset ja muut täydentävät todistukset (esim. lukiodiplomi). Todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä. Opiskelijan suorittamat soveltavat kurssit, jotka eivät kuulu minkään aineen oppimäärään, ja kurssit, jotka opiskelija on suorittanut muualla ja jotka on luettu opiskelijan hyväksi, eritellään päättötodistuksessa tai sen liitteessä.

Arvioinnin oikaiseminen

Jos arvioinnissa on tapahtunut virhe, tulee opiskelijan ottaa yhteyttä mahdollisimman pian arvioinnin tehneeseen opettajaan ja tarvittaessa rehtoriin. Virheet pyritään oikaisemaan mahdollisimman pian. Oppiaineen päättöarvioinnista annetaan pyydettäessä kirjalliset perustelut. Päättöarviointia koskevan päätöksen uusimista voi pyytää kahden kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Päätöksen uusimispyyntö toimitetaan koulun kansliaan.

6.2 Koulun toiminnan arviointi ja kehittäminen

Koulun toiminnan arviointi on osa kouluyhteisön perustyötä ja osa Helsingin yleissivistävän koulutuksen arviointia. Arvioinnin tavoitteena on tukea oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, opetustoimen henkilöstön työtä ja sekä hankkia ja analysoida tietoa koulun kehittämistyön ja päätöksenteon pohjaksi.

Lukuvuosittain toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtana ovat koulun oman opetussuunnitelman ohella yleissivistävän koulutuksen strategiset sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja edellisen lukuvuoden toimintakertomus. Koulu hyödyntää toiminnan ja talouden suunnittelussa käytettävissä olevia arviointituloksia.

Itsearviointia tehdessään ja omia tuloksia seuratessaan koulu ottaa huomioon yleissivistävän koulutuksen arvioinnin linjauksissa mainitut yhteiset arviointikäytännöt ja niiden tuottamat tulokset ja tulosten kehittymisen.

Koulu osallistuu valtakunnallisiin ja opetusviraston tilaamiin tutkimuksiin ja vastaa kyselyihin sekä hyödyntää niistä saatuja tuloksia toimintansa kehittämisessä.

Koulu voi kaikille yhteisten arviointikäytänteiden ja arviointikohteiden ohella halutessaan myös käyttää omia arviointimenetelmiä ja valita arviointikohteita omista lähtökohdistaan käsin.

Koulun toiminnan arvioinnista ovat ensisijaisesti vastuussa rehtori ja opettajat.

Ressun lukiossa laaditaan vuosittain toimintasuunnitelma ja –kertomus. Niiden laadintaan osallistuvat rehtori, opettajat, johtokunnan jäsenet ja koulun henkilökunnan edustajat. Toimintasuunnitelmaa ja -kertomusta käsitellään myös opettajainkokouksessa. Vuosittaiset arviointialueet ja -kriteerit määritetään toimintasuunnitelmassa.

Jokavuotiset toimintasuunnitelma, talousarvio, abiturienttien palautekysely ja toimintakertomus tarjoavat runsaasti tietoa koulun tilanteesta ja helpottavat itsearviointia. Lisäksi Ressussa arvioidaan seuraavia toiminnan alueita: kurssitarjontaa, opetusryhmien kokoa ja toimivuutta, valintoja ja henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa, yhteistyötä muiden oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa, kansainvälistä toimintaa, erillishankkeita, tulospalkkiokohteita, ylioppilastutkintotuloksia ja tilastokeskuksen korkeakouluihin sijoittumista koskevaa tilastoa. Arvioidessaan toimintansa kokonaislaatua koulu käyttää Euroopan laatupalkintokriteeristöä (EFQM) tai siihen perustuvia sovelluksia ja lähettää opetusvirastoon koosteraportin itsearvioinnin keskeisistä tuloksista kerran neljässä vuodessa.

Ressun lukio osallistuu kaikkiin opetusviraston, opetushallituksen ja opetusministeriön osoittamiin arviointeihin sekä kansainvälisessä yhteistyössä oleviin keskinäisiin tai osoitettuihin arviointeihin. Tällaisia ovat esimerkiksi kouluterveyskysely ja koulutuskokeiluarvioinnit. Ressu osallistuu myös yksittäisiin yliopistollisiin tutkimuksiin, opinnäytetöihin ja väitöskirjoihin, jos tutkimuksen aikataulu ja kohderyhmä ovat sopivat. Ressun lukio auditoidaan vuosittain tulospalkkiokokeilussa. Koulun rehtorin kanssa käydään henkilökohtaisia tai aineryhmäkohtaisia kehittämiskeskusteluja.

Ressun lukiossa arviointiin osallistuu koulun koko henkilöstö: rehtori, opettajat, lukion seurantaryhmä, aineryhmät, opiskelijahuoltoryhmä, opiskelijat, muu henkilökunta ja johtokunta. Arvioitsijoina toimivat myös opiskelijoiden vanhemmat

erityisesti Ressun lukion Koti ja koulu ry:n kautta. Arviointeja käsitellään seurantaryhmän kokouksessa ja opettajainkokouksissa, vesokoulutuksessa, Koti ja koulu ry:n, oppilaskunnan, opiskelijahuoltoryhmän ja tulospalkkiotyöryhmän kokouksissa sekä johtokunnan kokouksissa.

Opettajat arvioivat pidettyjä kursseja myös kurssipalautteiden avulla. Opettajien keskinäisissä aineryhmäpalavereissa kehitetään opetusta ja kurssien toimivuutta.

Itsearvioinnin tuloksia käytetään tarpeen mukaan toiminnan kehittämiseen, mahdollisten epäkohtien korjaamiseen, puutteiden poistamiseen sekä nykyisten toimivien käytäntöjen vahvistamiseen. Arvioitujen alueiden toimintaa seurataan jatkuvasti ja yleensä pitkäkestoisesti.

Opetussuunnitelma on koulun keskeinen strategia-asiakirja. Sen laatimis- ja päivittämistyö antaa koulun toiminnan arvioinnille pitkän perspektiivin. Opetussuunnitelmaa uudistetaan noin neljän vuoden välein, jolloin sen toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan.

7 LUKU OPPIAINEIDEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

7.1 Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet

Valtakunnallisesti määritellyt aihekokonaisuudet sisältyvät Helsingin kaupungin lukioiden kasvatustyöhön ja kaikkien aineiden opetukseen. Toteutettavat aihekokonaisuudet ovat

- **aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys**
- **hyvinvointi ja turvallisuus**
- **kestävä kehitys**
- **kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus**
- **teknologia ja yhteiskunta**
- **viestintä ja mediaosaaminen**

Aihekokonaisuuksien toteuttamisessa otetaan huomioon pääkaupunkiseudun ja Helsingin sekä erityisesti lukion oman alueen tarjoamat mahdollisuudet ja haasteet.

Aihekokonaisuuksien toteuttamisessa kiinnitetään huomiota sekä kaikille aihekokonaisuuksille yhteisten tavoitteiden että kunkin aihekokonaisuuden omien tavoitteiden toteutumiseen. Erityisesti painotetaan tulevaisuusnäkökulmaa, joka sisältyy opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin aihekokonaisuuksien yhteisiin tavoitteisiin:

- **opiskelija osaa havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä**
- **opiskelija osaa esittää perusteluja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta**
- **opiskelija osaa arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta**
- **opiskelija osaa tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta**

Aihekokonaisuuksien tavoitteet ilmenevät Helsingin kaupungin lukioissa

- **opetus- ja kasvatustyötä ohjaavissa arvoissa**
- **toimintakulttuurin linjauksissa**
- **tietostrategiassa**
- **ympäristöohjelmassa**

- **hyvinvointia ja turvallisuutta koskevissa suunnitelmissa**
- **kunkin oppiaineen tavoitteissa, sisällöissä ja menetelmissä**

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat lukion toimintakulttuuria jäsentäviä toimintaperiaatteita ja oppiainerajat ylittäviä, opetusta eheyttäviä painotuksia. Niissä on kysymys koko elämäntapaa koskevista asioista.

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan
- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- tuntee yhteiskunnan erilaisia osallistumisjärjestelmiä sekä niiden toimintatapoja
- haluaa osallistua lähiyhteisön, kotikunnan, yhteiskunnan ja elinympäristön yhteisen hyvän luomiseen yksilönä ja ryhmässä sekä vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja, mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- ymmärtää työn merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle
- tuntee kuluttajan vaikuttamiskeinot ja osaa käyttää niitä.

Ressun lukion opiskelijat näkyvät kouluyhteisössämme. He toimivat oppilaskunnassa, johtokunnassa ja erilaisissa projekteissa. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteitään.

Koulussamme valmistaudutaan muuttuvaan työelämään. Opiskelijoitamme kannustetaan, jotta he toisivat esille osaamistaan. Opinto-ohjauksessa tutustutaan työelämään ja jatko-opintoihin. Entiset ressut vierailevat koulussamme ja kertovat omasta alastaan.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ilmaista tunteita ja näkemyksiä vuorovaikutustilanteissa yhteisödynamiikkaa kehittävällä tavalla sekä käsitellä myös pettymyksiä, ristiriitaisia kokemuksia ja konflikteja väkivallattomasti
- rohkaistuu ottamaan yksilöllistä vastuuta opiskeluyhteisön jäsenten hyvinvoinnista ja yhteisöllisyydestä sekä ottamaan itse vastaan yhteisön tukea
- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja mitkä voivat ne vaarantaa
- toimii niin, että hän vaikuttaa myönteisesti opiskeluyhteisönsä hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tunnistaa vakavat ongelmat sekä osaa niiden ilmaantuessa hakea apua ja käyttää hyvinvointipalveluita tai ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimiin myös poikkeustilanteissa
- osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta sekä rakentaa pohjaa uusille mahdollisuuksille.

Ressun lukiossa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Opiskelijat tapaavat ryhmänohjaajansa säännöllisissä ryhmänohjaustuokioissa. Ryhmänohjaajat ja opinto-ohjaajat seuraavat opiskelijoiden jaksamista ja opintojen etenemistä. Opiskelijoiden käytettävissä ovat terveydenhoitajan, koulupsykologin ja erityisopettajan palvelut kaupungin linjauksen mukaan. Koulussa toimii opiskelijahuolto- ja kriisiryhmä.

Tavoitteena on, että kaikki kouluyhteisön jäsenet viihtyvät koulussa. Yhteisöllisyyttä tuetaan järjestämällä vuosittain erilaisia tapahtumia ja teemapäiviä, esim. kamppailupäivä ja ensimmäisen vuoden opiskelijoiden tutustumispäivä. Tutoropiskelijat tutustuttavat aloittavat opiskelijat koulun käytänteisiin.

Kestävä kehitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävän kehityksen ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden samanaikainen toteuttaminen tekee kehityksestä kestävän
- osaa mitata, arvioida ja analysoida sekä luonnonympäristössä että kulttuuri- ja sosiaalisessa ympäristössä tapahtuvia muutoksia
- pohtii, millainen on kestävä elämäntapa, luontoa pilaamaton ja ekotehokas tuotanto ja yhdyskunta, sosiaalista pääomaansa vahvistava yhteisö ja yhteiskunta sekä luontoperustastaan ylisukupolvisesti huolehtiva kulttuuri
- osaa ja tahtoo toimia kestävän kehityksen puolesta omassa arjessaan, lukiolaisena, kuluttajana ja aktiivisena kansalaisena
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kestävä kehitys kuuluu eri oppiaineiden sisältöihin. Kyseistä aihetta voidaan käsitellä myös teemaviikkoina tai tapahtumina. Ressun lukiossa pyritään kiinnittämään huomiota materiaalien kierrätykseen ja energian säästämiseen. Kaikki kouluyhteisön jäsenet voivat ehdottaa uudistuksia toimintatapoihin. Tavoitteena on, että kestävästä kehityksestä tulee jokaisen sisäistämä toimintaperiaate.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurikäsitteen erilaisia tulkintoja ja osaa kuvata kulttuureiden erityispiirteitä
- tuntee henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä
- on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään tietää mihin kulttuuriseen ryhmään hän tahtoo kuulua ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkkina
- arvostaa kulttuureiden monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä sekä osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja
- osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailla kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa
- pyrkii toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi.

Ressun lukiossa korostetaan yksilöllisyyden ja erilaisuuden hyväksymistä sekä oman kulttuuri-identiteetin tiedostamista. Arvostamme kulttuuritaustaamme ja koulun perinteitä. Tämä näkyy koulumme juhlista ja tapahtumista. Ressun päivänä nykyiset ja entiset ressut kohtaavat. Oppilaskunta järjestää vuosittain kulttuuriviikon vaihtuvien teemojen ympärille.

Ressun lukio on vuosien varrella kehittynyt perinteikkäästä suomalaisesta koulusta myös monipuolista kansainvälistä yhteistyötä tekeväksi oppilaitokseksi. Opiskelijoilla on mahdollisuus hyödyntää mm. koulun poikkeuksellisen laajaa kielivalikoimaa ja osallistua erilaisiin kansainvälisiin projekteihin. Ressussa toimii kansallisen lukion lisäksi kansainväliseen ylioppilastutkintoon tähtäävä IB-linja.

Teknologia ja yhteiskunta

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnontieteiden ja muiden tieteenalojen tietoa pohtiessaan teknologian kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ja osaa arvioida ihmisen suhdetta nykyteknologiaan sekä osaa arvioida teknologian vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan ja luonnonympäristön tilaan
- osaa arvioida teknologian kehittämistä ohjaavia eettisiä, taloudellisia, hyvinvointi- ja tasa-arvonäkökohtia sekä ottaa perustellen kantaa teknologisiin vaihtoehtoihin
- ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä osaa arvioida teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työn sisältöön ja työllistymiseen
- oppii yrittäjyyttä ja tutustuu paikalliseen työelämään.

Ressun lukiossa pyritään hyödyntämään nykyteknologian mukanaan tuomia mahdollisuuksia ja kehittämään teknologiavalmiuksia. Opetuksessa käytetään uutta opetusteknologiaa silloin, kun se luontevasti tukee oppimista. Opiskelija saa erilaisia näkökulmia aihepiiriin ainekohtaisilla tutustumiskäynneillä, työelämään tutustumispäivänä ja erilaisissa koulun projekteissa.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa riittävät viestien tulkinta- ja vastaanottotaidot: hän oppii mediakriittisyyttä valinnoissa ja mediatekstien tulkinnoissa sekä kuluttajan tarvitsemia yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja
- osaa käsitellä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä: hän oppii vastuuta median sisällöntuottamisessa, käytössä ja mediakäyttäytymisessään
- saa paremmat vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaidot
- pystyy tuottamaan mediatekstejä ja monipuolistamaan ilmaisullista osaamistaan tuottaessaan itse mediatekstien sisältöjä ja välittäessään niitä
- tottuu käyttämään mediaa opiskelun välineenä ja opiskeluympäristönä, harjaantuu käyttämään mediaa opiskeluun liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä tiedonhankinnassa ja -välittämisessä
- tuntee median toimintaan vaikuttavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä
- saa tietoa viestintäalasta, mediatuotannosta ja tekijänoikeuksista.

Ressun lukion opiskelijat toimivat yhteistuumin vaihtelevissa tilanteissa. He pitävät muun muassa aamunavauksia ja osallistuvat näytelmä-, musiikki- ja kuvataidehankkeisiin. Koulussa ilmestyy useita opiskelijoiden toimittamia lehtiä. Opiskelijoillemme opetetaan medialukutaitoa ja kriittistä suhteutumista mediaan. Opetuksessa hyödynnetään joukkoviestimiä, Internetistä sanomalehtiin. Opiskelijamme käyttävät ohjatusti omaa kirjastoamme ja tietotekniikkaa myös opetuksen ulkopuolella.

7.2 Oppiainekohtaiset osuudet, tavoitteet, sisältö, työtavat ja arviointi

Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia oman persoonallisuuden rakentamiseen ja henkiseen kypsyttämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelun päämääränä on kehittää ajattelu-, ilmaisu- ja viestintätaitoja. Tavoitteena on myös, että opiskelija tuntee kielensä ja kulttuuritaustansa. Hän ymmärtää toisaalta suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin, toisaalta monikielisyyden ja -kulttuurisuuden arvon. Opetuksen päämääränä on avarakatseinen ja suvaitsevainen nuori ihminen.

Lukion kirjallisuuden opetuksen päämääränä on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen ja tekstien eritteleminen ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa mahdollisuuden laajentaa yleissivistystä, mielikuvitusta ja eläytymiskykyä.

Äidinkielen taito- ja tietoalueet ovat sidoksissa toisiinsa. Lukion äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelija osaa lukea, kirjoittaa ja puhua niin taitavasti, että hän tulee toimeen jatko-opinnoissaan ja myöhemmin työelämässä. Hän oppii toimimaan yhteiskunnan vireänä kansalaisena ja hankkii tietoa ja arvioi sekä tulkitsee sitä kriittisesti.

Aihekokonaisuuksista äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa korostuvat erityisesti viestintä ja mediaosaaminen ja kulttuuri-identiteetti. Eri äidinkielen kursseissa voidaan tarvittaessa soveltaa kaikkiin aihekokonaisuuksiin kuuluvia teemoja, erityisesti kirjoitus- ja puhumistehtävissä.

Opetuksen tavoitteet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä.
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempana niiden tavoitteista ja konteksteista
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota, sekä soveltamaan tietojaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoitusperiä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppiaineen opiskelussa
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

Työtavat

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Kursseilla hyödynnetään niin kirjoittamisen, kirjallisuuden, draaman ja muun puheilmaisun kuin tieto- ja viestintätekniikankin suomia mahdollisuuksia. Opetusmenetelmiä valitessaan opettaja ottaa huomioon opiskelijoiden ja opiskeluryhmien erilaisuuden. Opiskelijoille pyritään antamaan mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu työskentelemään paitsi itsenäisesti myös pienen ja suuren ryhmän jäsenenä. Kursseilla tutustutaan myös koulun ulkopuoliseen kulttuuritarjontaan.

Äidinkielen kurssien tenttimistä ei suositella, koska monet äidinkielen opetuksen tavoitteet edellyttävät ryhmän työskentelyyn osallistumista.

Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittymisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

Kurssien suoritusjärjestys

Äidinkielen ja kirjallisuuden kuusi pakollista kurssia on suoritettava ennen ylioppilaskoetta. Kurssit kannattaa jakaa opiskelijalle tasaisesti, sillä kirjoittamisen ja puhumisen taitojen kehittäminen vaatii paitsi kypsymistä myös pitkäjännitteistä työskentelyä. Kahta kurssia ei pitäisi käydä samanaikaisesti.

Pakolliset kurssit suositetaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä siten, että kurssit 1, 2 ja 3 opiskellaan ensimmäisen vuoden aikana, kurssit 4 ja 5 toisena vuotena ja kurssi 6 kolmantena.

Syventävä kurssi 7 – puheviestinnän kurssi – kannattaa suorittaa ensimmäisenä tai toisena vuotena. Ylioppilasaineen harjoitteluun keskittyvää 8. kurssia suositellaan kaikille kolmannen vuoden opiskelijoille. Se on syytä säästää äidinkielen ja kirjallisuuden viimeiseksi opiskeltavaksi kurssiksi. Syventävän kurssin 9 suorittamista suositellaan toisen vuoden opiskelijoille.

Äidinkielen ja kirjallisuuden soveltavan kurssin voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa.

Pakolliset kurssit

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että taitojen ja tietojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kulloisenkin kurssin näkökulmasta.

1. Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia

taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitystään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempana tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojaan ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin
- tekstikäsityksen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys.
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä

2. Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI2)

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyy erilaisten tekstien tuottajana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena
- oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puhe-esityksensä pohjaksi.

Keskeiset sisällöt

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokusointi, aiheen rajaus ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi
- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliasun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietojaan kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyy fiktiivisten tekstien analysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa erittelyn kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljöö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omissa teksteissä

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan ja pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

Keskeiset sisällöt

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä
- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka

5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnassa ja tekstin tuottamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- hallitsee kirjoitusprosessin eri vaiheet: aiheen ja näkökulman valinnan, aineiston koonnin ja järjestelyn, tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausia ja tyylejä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien, kuten sananvalinnan ,sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa

6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen
- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

Keskeiset sisällöt

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykyviestintään

- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista.

Syventävät kurssit

7. Puheviestinnän taitojen syventäminen (ÄI7)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä taitojaan ja tietojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhekulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaali viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhekulttuuria

8. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI8)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä.

Keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa

9. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI9)

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omintakeisuudessa.

Keskeiset sisällöt

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön.

Soveltavat kurssit

10. Luovan kirjoittamisen kurssi (ÄI10)

Kurssi tarjoaa tilaisuuden vapaamuotoiseen ja yksilölliseen kirjoittamiseen. Perehdytään monenlaisten sepitteellisten tekstien ilmaisukeinoihin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa mahdollisuuden luovalle sisäiselle minälleen
- pystyy tuottamaan nasevaa lyhytmuotoista tekstiä
- revittelee

Keskeiset sisällöt

- Erilaiset sepitteelliset tekstit: esimerkiksi runoja, runosikermiä, dialogeja, monologeja, satuja, tarinoita
- Erilaiset tyylikokeilut ja oman tyylin etsiminen
- Palautteen antaminen ja saaminen

Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä

Suomi toisena kielenä opetuksessa noudatetaan kaupungin yhteistä opetussuunnitelmaa.

Opetuksen perusteet

Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi, saame tai viittomakieli, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus – oppiaine suomi toisena kielenä – oppimäärän mukaan. Opetuksen lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Lukion suomi toisena kielenä – oppimäärän tavoitteet ja sisällöt rakentuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hankintaan.

Suomi toisena kielenä – opetuksen keskeinen tavoite on, että opiskelija saavuttaa sellaisen suomen kielen taidon, että hän voi opiskella täysipainoisesti kaikkia lukion oppiaineita ja että hänen on mahdollista jatkaa opintojaan sekä selviytyä työelämässä

suomen kielellä. Yhdessä oman äidinkielen kehittymisen kanssa suomi toisena kielenä –opetus luo pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle.

Opetuksen tavoitteet

- Opiskelijan suomen kielen taito kehittyy niin hyväksi, että hän pystyy käyttämään sitä ajattelun, oppimisen ilmaisun ja vaikuttamisen sekä sosiaalisten suhteiden luomisen ja ylläpitämisen välineenä
- Opiskelija osaa ja uskaltaa ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa arkielämän ja opiskelun viestintätilanteissa ja tulee itsekin niissä ymmärretyksi
- Opiskelija hallitsee suomen kielen perusrakenteet fonologiasta syntaksiin sekä normaalin asiakirjoittamisen, jotta kykenee jatko-opintoihin ja toimimaan yhteiskunnassa
- Opiskelija tulee tietoiseksi suomen kielen erityispiirteistä
- Opiskelijalla on riittävä tekstilajien ja ymmärtävän lukutaidon hallinta tietoyhteiskunnassa selviämiseen
- Opiskelija oppii hankkimaan tietoa ja käyttämään sitä lähdekriittisesti
- Opiskelija opetetaan käyttämään kielioppeja, kielenoppaita ja sanakirjoja hakuteoksina
- Opiskelija tutustuu kirjallisuuteen, taiteeseen ja mediaan
- Opiskelija perehtyy suomalaiseen yhteiskuntaan, kulttuuriin ja kirjallisuuteen
- Opiskelija tunnistaa puhutun ja kirjoitetun kielen erot ja erilaiset rekisterit
- Opiskelija ymmärtää toisen kielen oppimisprosessia ja kykenee itsearviointiin
- Opiskelija oppii pohtimaan kielen ja identiteetin suhdetta

Arviointi

Kielen opetuksen yleiseurooppalaisen viitekehyksen B2.2 – taso kuvaa pääpiirtein suomi toisena kielenä – opiskelijan hyvää osaamista lukion päättövaiheessa. Opiskelijan kielitaitoprofiilin vahvimmat alueet ovat kuunteleminen ja luetun ymmärtäminen, joissa hyvän osaajan taito yltää B2.2 - tasolle. Kirjoittamisen alueella B2.1 taso kuvaa hyvää osaamista. Usein maahanmuuttajataustaisen opiskelijan suullinen kielitaito voi ylittää kirjallisen, mutta se voi jäädä sen allekin.

Opiskelijaa ohjataan itsearviontiin ja siihen, että hän oppii hyödyntämään saamansa palautetta ja osaa ottaa vastuuta omasta oppimisestaan.

Opiskelijaa arvioidaan suomi toisena kielenä – oppimäärän mukaan, jos se on valittu hänen oppimääräkseen riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä – opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä – kursseista. Suomen kielen oppimäärän mukaisesti suoritetut kurssit luetetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä – kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä – kurssin arvosanaksi. Kurssiarvosanan voi nostaa tenttimällä ja päättöarvosanaa hankittaessa voidaan tarvittaessa antaa kurssiarvosanojen keskiarvoa korkeampi arvosana. Suomi toisena kielenä kurssit korvaavat suomi äidinkielenä -oppimäärän kurssit vain siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja sisällöt vastaavat toisinaan. Tällöin pääsääntöisesti pakollisten kurssien osalta edellytetään lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Pakolliset kurssit

1. Perusteet hallintaan (S21)

Tavoitteet

Opiskelija harjoittelee lukio-opinnoissa tarvittavaa yleiskielistä esitystapaa sekä kirjallisesti että suullisesti. Opiskelija tiedostaa suomen kielen perusrakenteet ja varmistuu niiden hallinnassa. Hän pystyy asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulleen ja rohkaistuu suomen kielen käyttäjänä. Kurssin aihepiirinä on opiskelijan tausta ja kokemukset, kahden kulttuurin ja kielen keskellä eläminen.

Sisällöt

- kielitaidon kartoitus
- suomen kielen opiskelu lukiossa
- erilaiset sosiaalisiin tilanteisiin liittyvät vuorovaikutus- ja viestintätaidot
- suomen kielen keskeiset äänne- ja muoto-opilliset piirteet, esim. äänteiden kesto ja vaihtelu, vokaalisointu, keskeisten merkityserojen havaitseminen, transitiiviverbit ja intransitiiviverbit, sanaluokat, yleisimmät nominityypit ja nominijohdokset, verbityypit: taivutus, aktiivi ja passiivi, aikamuodot, modukset
- otsikkoaine
- valmentautumista aineistopohjaiseen kirjoittamiseen
- tutustuminen ulkomaalaisille tarkoitettuihin suomen kielioppeihin ja sanakirjoihin sekä niiden käyttäminen käsikirjoina

2. Kieli käyttöön (S22)

Tavoitteet

Opiskelija harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti ja tulee tietoiseksi toimintamahdollisuuksistaan vuorovaikutuksessa. Hän oppii erottamaan eri rekistereitä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä. Opiskelija oppii erittelemään ja hallitsemaan kielen lauserakenteita ja ymmärtämään sanaston muodostumiskeinoja.

Sisällöt

- erilaisten kielellisten rekistereiden käyttö
- erilaisia kaunokirjallisia tekstejä, kuten helpohkoja runoja ja novelleja sekä vähintään yksi kaunokirjallinen teos
- käytännön vaativat asiointitilanteet, esim. asiointi pankissa ja KELA:ssa
- raportointi suullisesti ja kirjallisesti, prosessikirjoittamisen perusteita
- Suomen kielen lauseoppia, peruslauseet, erilaiset lausetyypit esim. kieltolauseet ja yksipersoonaiset ilmaukset, lauseenjäsennys
- sananmuodostusta, esim. johto-oppia
- kielenhuolto

3. Kielellä vaikutetaan (S23)

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää erityyppisiä suullisia ja kirjallisia asiatekstejä, erityisesti mielipideteksteja. Hän oppii löytämään tekstin ydinajatukset ja ottamaan kantaa niihin. Hän rohkaistuu muodostamaan ja ilmaisemaan mielipiteensä ja oppii perustelemaan niitä. Hän oppii ymmärtämään, miten häneen vaikutetaan. Opiskelija tarkastelee myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana. Opiskelija varmentaa kielen perusrakenteiden hallintaa, erityisesti sijamuotojen merkitystehtäviä ja rektioita.

Sisällöt

- erilaisia mielipidekirjoituksia ja vastineita
- tekstejä ajankohtaisista, yhteiskunnallisista aiheista
- tekstianalyysiä ja ymmärtävää lukemista

- keskustelua yhteiskunnallisista aiheista ja oman mielipiteen perustelua, ohjelmapuhe, väittelyä
- mediatekstien kriittistä lukemista
- kaunokirjalliset tekstit vaikuttajina
- nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tarkastelua
- vertailumuotoja ja rektioseikkoja
- kielenhuolto

4. Syvemmät tekstitaidot (S24)

Tavoitteet

Opiskelija harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon ja rohkaistuu persoonalliseen kielen tuottamiseen. Opiskelija harjaantuu löytämään erilaisista teksteistä niiden pääajatukset ja tulkitsemaan tekstin ydinsisältöä. Hän totuttautuu kirjoittamaan aineiston pohjalta.

Sisällöt

- erityyppisten tekstien tekstianalyysiä, merkityssuhteita ja tekstien tulkintaa
- aineistopohjainen kirjoittaminen
- referaattien ja tiivistelmien laatiminen
- kielenhuolto

5. Suomalainen kulttuuri tutuksi (S25)

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu suomalaiseen kulttuuriin, erityisesti kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin. Vertaillaan suomalaista kulttuuria opiskelijoiden tuntemiin muihin kulttuureihin. Opiskelija hyödyntää mediaa kulttuurin välittäjänä. Hän saa taide-elämyksiä ja aineksia oman identiteettinsä rakentamiseen.

Sisällöt

-. kirjallisuuden keskeisiä lajeja
- suomalaisen kirjallisuuden lukemista (novelleja, runoja, romaanikatkelmia ja vähintään yksi kokonaisteos)
- opintokäynti tai taide-esityksen katsominen, esim. teatteriesityksen katsominen
- kirjallisuusaiheinen esitelmä
- taiteesta ja kirjallisuudesta kirjoittamista ja keskustelemista
- kuva-analyysi
- kielenhuolto

6. Kohti toimivaa kaksikielisyyttä (S26)

Tavoitteet

Opiskelija vahvistaa kielitaitoaan vaativilla teksteillä ja tehtävillä. Hän saa valmiuden suoriutua suomi toisena kielenä – ylioppilaskokeesta. Hän syventää tietojaan kirjakielen perusnormeista ja osaa soveltaa niitä omia tekstejä tuottaessaan. Opiskelija laajentaa käsitystään suomalaisuudesta, esim. suomalaisen kirjallisuuden avulla.

Sisällöt

- vaativien suomen kielen rakenteiden kertaamista
- syventävää tekstien kielenhuoltoa
- suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen harjoittelua
- suomalainen kaunokirjallinen teos
- suomen kieli suomalais-ugrilaisessa kielikunnassa

Syventävät kurssit

7. Puhekieli tarkasteluun (S27)

Tavoite

Opiskelija perehtyy suomen puhekielen ominaispiirteisiin, oppii tunnistamaan puheesta ja kirjoituksesta puhekielisyyksiä ja pystyy vertailemaan puhe- ja yleiskieltä toisiinsa

Sisällöt

- suomen puhekielen erityispiirteitä (assimilaatio, loppukahdennus, sana- ja lausepaino)
- yleispuhekieli, murre, slangi
- puhekielen sanastoa
- itsenäinen työ, esim. suomalaisen henkilön haastattelu ja puhutun muuttaminen yleiskieliseksi, työn suullinen esittäminen luokalle, kirjallinen raportointi
- kielenhuolto

8. Erilaisten tekstien kirjoittamista (S28)

Tavoitteet

Opiskelijoiden kirjallisen ilmaisun taidot syvenevät ja monipuolistuvat. Opiskelija varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa. Harjaannutaan kirjoitusprosessiin.

Sisällöt

- asia- ja asioimiskirjoittamista, esim. hakemus tai selvitys
- aineistopohjaista kirjoittamista
- tekstilajit
- kirjoittaminen prosessina
- kielenhuoltoa
- kieliopin syventämistä

9. Tekstien maailmassa (S29)

Tavoitteet

Opiskelijan taidot lukea erittelevästi ja eläytyvästi syvenevät. Opiskelijan suomalaisen ja yleisen kirjallisuuden tuntemus syvenee.

Sisällöt

- kaunokirjallisuuden eri lajeihin tutustuminen
- erityyppiset asiatekstit
- tietokirjallisuus
- kirjallisuudesta keskustelemista ja kirjoittamista
- kielenhuolto

Toinen kotimainen kieli / Ruotsi

Ruotsin kielen opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Se antaa heille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietojaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Ressun

lukiossa ruotsia voi opiskella A- ja B1-kielinä. A-ruotsissa on kuusi pakollista kurssia ja kaksi syventävää kurssia. B-ruotsissa on viisi pakollista ja kaksi syventävää kurssia. Molemmissa on yksi soveltava kurssi.

Aihekokonaisuudet sisältyvät toisen kotimaisen kielen kursseihin, ja niitä käsitellään eri kurssien aihepiireissä.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A-oppimäärä	B2.1	B1.2	B2.1	B1.2
B1-oppimäärä	B1.2	B1.1	B1.2	B1.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin

Tavoitteena on että, opiskelija tunnistaa kielen erilaisia rekistereitä ja pyrkii soveltamaan niitä kulttuuriin sopivalla tavalla eri viestintätilanteissa. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan opiskelun tavoitteet kielen eri osa-alueilla. Hän saa taidoistaan palautetta opettajalta, muilta opiskelijoilta ja oppii itse realistisesti arvioimaan omaa osaamistaan. Opiskelun aikana opiskelija saa valmiuksia myös tulevaisuudessa edelleen kehittää kielitaitoaan tarpeittensa mukaan.

Työtavat

Ressun lukion kieltenopetus tähtää suullisen ja kirjallisen kielitaidon tehokkaaseen oppimiseen. Opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja luokkaopetuksen lisäksi esimerkiksi kielistudiossa ja atk-luokassa. Pyrimme huomioimaan erilaiset opiskelijat erilaisine taustoineen. Tavoitteena on, että kieltenopiskelijat oppivat työskentelemään itsenäisesti, ryhmissä ja erilaisissa verkostoissa. Opiskelijoille pyritään antamaan tilaisuus kokeilla ja arvioida heille itselleen sopivia työtapoja. Opiskelijoita ohjataan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa sekä löytämään kirjastojen ja muiden kulttuurilaitosten palveluja.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

Kurssin arviointi

Kurssien arvioinnissa noudatetaan yleisiä Ressun lukion arviointikäytänteitä. Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan numeroin (4-10), soveltavat kurssit suoritusmerkinnällä (S). Kurssin arvosana perustuu kurssin loppukokeeseen, ja siihen vaikuttavat osaltaan myös tuntiaktiivisuus ja kursseilla vaaditut pakolliset työt.

A-oppimäärään syventävän kurssin 7 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

Oppiaineen arviointi

Aineen lopullinen arvosana määräytyy suoritettujen pakollisten ja syventävien kurssien arvosanojen aritmeettisen keskiarvon perusteella. Lisäksi voidaan ottaa huomioon muita asiaan vaikuttavia seikkoja, esim. erillisten kuulustelujen tulokset. Arvostelussa voidaan myös painottaa viimeisten kurssien arvosanoja korottavasti.

Kurssin itsenäinen suorittaminen

Opiskelija voi suorittaa tiettyjä kursseja myös itsenäisesti opiskelemalla eli tenttimällä. Itsenäiseen opiskeluun tarvitaan aina lupa asianomaisen kurssin opettajalta. Itsenäiseen suoritukseen voi sisältyä oppikirjakokonaisuuden ja kurssikokeen lisäksi muuta työskentelyä opettajan ohjeiden mukaan. Tyypillisimpiä muita tehtäviä kurssista riippuen ovat kuuntelukoe, kirjoitelma, tiivistelmä tai kirja-arvostelu. Kielten 1. kurssi ei sovellu tentittäväksi kuin harvoissa poikkeustapauksissa. Muilta osin vieraiden kielten kurssien itsenäisessä suorittamisessa noudatetaan Ressun lukion yleisiä itsenäisen suorittamisen sääntöjä.

Oppimäärästä toiseen siirtyminen ja muu korvaavuus

Ruotsin kielen opintojen hyväksi lukemisessa siirryttäessä pitkästä lyhyeen oppimäärään tai päinvastoin noudatetaan Ressun lukion ko. kohdan yleisiä säännöksiä. Vastaavuudet siirryttäessä pitkästä lyhyeen oppimäärään tai päinvastoin tarkistetaan aina opiskelijakohtaisesti. Koulun ulkopuolella suoritettujen opintojen korvaavuudessa noudatetaan Ressun lukion yleisiä korvaavuussäännöksiä.

Opinnoissa eteneminen

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Poikkeavasta etenemisjärjestyksestä on keskusteltava aina opettajan kanssa esim. vaihto-oppilasvuoden tai muun kielellisen taustan vuoksi. Etenemisessä noudatetaan muutoin yleisiä etenemisohjeita.

Kurssit

Kurssien aiheita käsitellään oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuurialueen kannalta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi. Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kursseittain. Rakenteiden ja sanaston

tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kummankin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään äidinkielisen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi opiskelijoita tulee ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien

kulttuurisidonnaisuus. Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (A)

Pakolliset kurssit

1. Arkielämää Pohjoismaissa (RUA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

2. Ihmiset ympärillämme (RUA2)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiireinä ovat ihmissuhteet, erilaisuus sekä ihmisen hyvinvointiin liittyvät asiat. Kurssilla vertaillaan elämää ennen ja nyt. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus ” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kirjoittamista harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisu-varmuuteen.

3. Suomi – osa Pohjolaa ja Eurooppaa (RUA3)

Aihepiireinä ovat Suomen ja suomenruotsalaisen kansanosan ja sen kulttuurin esittely eri näkökulmista ja olojemme vertailu muihin Pohjoismaihin ja Eurooppaan, Suomi monikulttuurisena maana sekä maamme kaksikielisyys. Aihekokonaisuuksista korostuu erityisesti ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ”. Kirjallista tuottamista harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

4. Elinympäristömme (RUA4)

Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä vaativahkon tekstiaineksen avulla. Aihepiireinä ovat luonto, ympäristö, tekniikka ja viestintä. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys ”, ”viestintä- ja mediaosaaminen ” ja ”teknologia ja yhteiskunta ” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

5. Opiskelu ja työ (RUA5)

Aihepiireinä ovat työ, elinkeinot, opiskelu sekä palvelutilanteet yhteiskunnassamme. Kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuuksista kurssilla korostuu ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys ”.

6. Kulttuuri ja sen tekijöitä (RUA6)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen ” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

7. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUA7)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

8. Tiede, talous ja tekniikka (RUA8)

Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä vaativan kieliaineksen avulla lähtökohtana esimerkiksi eri tieteenalat, tekniikan saavutukset ja yrityselämä. Eri aihekokonaisuudet tarjoavat näkökulmia ja lähestymistapoja aiheiden käsittelyyn.

Soveltavat kurssit

9. Abikurssi (RUA9)

Valmistaudutaan monipuolisesti yo-kirjoituksiin harjoittelemalla edellisten vuosien yo-koetehtäviä ja tutustutaan erilaisiin yo-tehtävätyyppeihin. Kurssilla laajennetaan sanavarastoa ja syvennetään edellisillä kursseilla opittua kieliainesta.

10. Kirjoituskurssi (RUA10)

Kirjoituskurssilla harjoitellaan erilaisten kirjallisten töiden tuottamista ja analysointia. Hyväksytyn suorituksen (S) saa osallistumalla opetukseen sekä tekemällä tarvittavat kurssityöt.

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B1)

Pakolliset kurssit

1. Koulu ja vapaa-aika (RUB1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Aihepiireinä ovat opiskelu ja nuorten harrastukset, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)

Kurssilla jatketaan sanaston ja rakenteiden vahvistamista ja painotetaan puheviestinnän harjoittamista sekä kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssilla jatketaan nuorten elämän, opiskelun, työn, harrastusten, palveluiden ja vapaa-ajan tarkastelua. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus ” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen ” antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun. Vankennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)

Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ” tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB4)

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus ”.

5. Elinympäristömme (RUB5)

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”teknologia ja yhteiskunta ” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen ” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

6. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUB6)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset pohjoismaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Kurssi vankentaa myös jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa suullista kielitaitoa. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7)

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja vastuuta. Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä entistä vaativamman kieliaineksen avulla.

Soveltavat kurssit

8. Abikurssi (RUB8)

Valmistaudutaan monipuolisesti yo-kirjoituksiin harjoittelemalla edellisten vuosien yo-koetehtäviä ja tutustutaan erilaisiin yo-tehtävätyyppeihin. Kurssilla laajennetaan sanavarastoa ja syvennetään edellisillä kursseilla opittua kieliainesta.

9. Kirjoituskurssi (RUB9)

Kirjoituskurssilla harjoitellaan erilaisten kirjallisten töiden tuottamista ja analysointia. Hyväksytyn suorituksen (S) saa osallistumalla opetukseen sekä tekemällä tarvittavat kurssityöt.

Vieraat kielet

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun ja auttaa heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Ressun lukion erityispiirteenä on poikkeuksellisen laaja kielivalikoima. Opiskelijoilla on mahdollisuus kehittää jo olemassa olevaa kielitaitoaan ja laajentaa osaamistaan uusien alkavien kielten alueelle. Kielenopetusta tukevat koulun kansainväliset projektit, jotka antavat opiskelijoille mahdollisuuden hyödyntää osaamistaan käytännössä.

Aihekokonaisuudet sisältyvät vieraiden kielten kursseihin, ja niitä käsitellään eri kurssien aihepiireissä.

Ressun lukion kielitarjonta:

- englanti A-kielenä
- espanja A- ja B3-kielenä
- italia B3-kielenä
- latina B3-kielenä, latinalla on oma muista vieraista kielistä poikkeava opetussuunnitelmansa
- ranska A-, B2- ja B3-kielinä
- saksa A-, B2- ja B3-kielinä
- venäjä A- ja B3-kielinä
- japani, kiina, puola, unkari ja viro muutamia kursseja kysynnän mukaan B3-kielinä
- ruotsi A- ja B1-kielinä. Ruotsin opetussuunnitelma kuvataan opetussuunnitelman luvussa Toinen kotimainen kieli

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon taitotasot (liitteenä) seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.1-B1.2	B1.1	B1.2	B1.1-B1.2
Kielet B2	A2.2	A2.1-A2.2	A2.2-B1.1	A2.1-A2.2
Kielet B3	A2.1-A2.2	A2.1	A2.1-A2.2	A1.3-A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana

Tavoitteena on että, opiskelija tunnistaa kielen erilaisia rekistereitä ja pyrkii soveltamaan niitä kulttuuriin sopivalla tavalla eri viestintätilanteissa. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan opiskelun tavoitteet kielen eri osa-alueilla. Hän saa taidoistaan palautetta opettajalta, muilta opiskelijoilta ja oppii itse realistisesti arvioimaan omaa osaamistaan. Opiskelun aikana opiskelija saa valmiuksia myös tulevaisuudessa edelleen kehittää kielitaitoaan tarpeittensa mukaan.

Työtavat

Ressun lukion kieltenopetus tähtää suullisen ja kirjallisen kielitaidon tehokkaaseen oppimiseen. Opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja luokkaopetuksen lisäksi esimerkiksi kielistudiossa ja atk-luokassa. Pyrimme huomioimaan erilaiset opiskelijat

erilaisine taustoineen. Tavoitteena on, että kieltenopiskelijat oppivat työskentelemään itsenäisesti, ryhmissä ja erilaisissa verkostoissa. Opiskelijoille pyritään antamaan tilaisuus kokeilla ja arvioida heille itselleen sopivia työtapoja. Opiskelijoita ohjataan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa sekä löytämään kirjastojen ja muiden kulttuurilaitosten palveluja.

Kurssin arviointi

Kurssien arvioinnissa noudatetaan yleisiä Ressun lukion arviointikäytänteitä. Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan numeroin (4-10), soveltavat kurssit suoritusmerkinnällä (S).

A-oppimäärään syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

Kurssin arvosana perustuu kurssin loppukokeeseen, ja siihen vaikuttavat osaltaan myös opiskelijan työskentelyn aktiivisuus ja kursseilla vaaditut pakolliset työt.

Oppiaineen arviointi

Aineen lopullinen arvosana määräytyy suoritettujen pakollisten ja syventävien kurssien arvosanojen aritmeettisen keskiarvon perusteella. Lisäksi voidaan ottaa huomioon muita asiaan vaikuttavia seikkoja, esim. erillisten kuulustelujen tulokset. Arvioinnissa voidaan myös painottaa viimeisten kurssien arvosanoja korottavasti.

Opiskelija on oikeutettu saamaan päättöarvosanaksi suoritusmerkinnän (S) valinnaisista vieraista kielistä, mikäli hänen suorittamansa oppimäärä käsittää enintään kaksi kurssia.

Kurssin itsenäinen suorittaminen

Opiskelija voi suorittaa tiettyjä kursseja myös itsenäisesti opiskelemalla eli tenttimällä. Itsenäiseen opiskeluun tarvitaan aina lupa asianomaisen kurssin opettajalta. Itsenäiseen suoritukseen voi sisältyä oppikirjakokonaisuuden ja kurssikokeen lisäksi muuta työskentelyä opettajan ohjeiden mukaan. Tyypillisimpiä muita tehtäviä kurssista riippuen ovat kuuntelukoe, kirjoitelma, tiivistelmä tai kirja-arvostelu. Kielten 1. kurssi ei sovellu tentittäväksi kuin harvoissa poikkeustapauksissa. Muilta osin vieraiden kielten kurssien itsenäisessä suorittamisessa noudatetaan Ressun lukion yleisiä itsenäisen suorittamisen sääntöjä.

Oppimäärästä toiseen siirtyminen ja muu korvaavuus

Vieraiden kielten opintojen hyväksi lukemisessa siirryttäessä pitkästä lyhyeen oppimäärään tai päinvastoin noudatetaan Ressun lukion ko. kohdan yleisiä säännöksiä. Vastaavuudet siirryttäessä pitkästä lyhyeen oppimäärään tai päinvastoin tarkistetaan aina opiskelijakohtaisesti. Saksan ja ranskan kielessä B2- ja B3-ryhmiä pyritään opettamaan erillisinä ryhminä. Mahdollisesta yhdistämisestä päätetään aina yhteistyössä rehtorin ja aineenopettajien kesken. Peruskoulussa venäjää B2-kielenä opiskelleet aloittavat tavallisesti venäjän opinnot B3-tason kolmannesta kurssista. Espanjaa, italiaa ja latinaa aiemmin opiskelleet aloittavat pääsääntöisesti B3-kielen neljännestä kurssista.

Koulun ulkopuolella suoritettujen opintojen korvaavuudessa noudatetaan Ressun lukion yleisiä korvaavuussäännöksiä.

Opinnoissa eteneminen

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Poikkeavasta etenemisjärjestyksestä on keskusteltava aina opettajan kanssa esim. vaihto-oppilasvuoden tai muun kielellisen taustan vuoksi. Etenemisessä noudatetaan muutoin yleisiä etenemisohjeita.

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (A)

Pakolliset kurssit

1. Nuori ja hänen maailmansa

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus ” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

2. Viestintä ja vapaa-aika

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus ” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen ” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

3. Opiskelu ja työ

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys ” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit.” Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys ” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

5. Kulttuuri

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen ” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

6. Tiede, talous ja tekniikka

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä.

Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta ” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävän kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

8. Puhu ja ymmärrä paremmin

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa kullekin kielelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Soveltavat kurssit

9. Abikurssi

Valmistaudutaan monipuolisesti yo-kirjoituksiin harjoittelemalla edellisten vuosien yo-koetehtäviä ja tutustutaan erilaisiin yo-tehtävätyyppeihin. Kurssilla laajennetaan sanavarastoa ja syvennetään edellisillä kursseilla opittua kieliainesta.

10. Kirjoituskurssi

Ressun lukiossa järjestetään vieraiden kielten kirjoituskurssi englannissa, saksassa ja ranskassa. Kirjoituskurssilla harjoitellaan erilaisten kirjallisten töiden tuottamista ja analysointia. Hyväksytyn suorituksen (S) saa osallistumalla opetukseen sekä tekemällä tarvittavat kurssityöt.

Lisäksi Ressussa on esim. englannin ja saksan kielessä Yliopistoyhteistyö-kurssi, joka järjestetään Tampereen yliopiston käännöstieteen laitoksen (englanti) ja Helsingin yliopiston (saksa) kanssa. Laitosten opettajat pitävät sarjan vierailuluentoja Ressussa, lisäksi kurssiin kuuluu tutustuminen ko. laitokseen. Tarkoituksena on tutustuttaa opiskelijat aihepiireihin, jotka liittyvät aineen yliopisto-opiskeluun.

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2)

Syventävät kurssit

1. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

2. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

3. Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

5. Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

6. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

7. Tiede ja tekniikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

8. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Syventävät kurssit

1. Hyvää päivää, hauska tutustua

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

2. Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin

palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

7. Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

8. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Latinan kieli / Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Latinan kielen opetus antaa opiskelijalle sellaisia välineitä, että hän pystyy tutustumaan Rooman kirjallisuuteen ja kreikkalais-roomalaiseen kulttuuriin sekä oppii tiedostamaan ja ymmärtämään antiikista periytyviä aineksia eurooppalaisissa kielissä ja Euroopan kulttuureissa. Opetus antaa opiskelijoille latinan kielen jatko-opintoihin tarvittavat valmiudet.

Opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy apuvälineiden avulla ymmärtämään muokattua/helppoa autenttista tekstiä (B3)
- pystyy käyttämään kieltä opiskelemansa kieliaineksen rajoissa
- tuntee kreikkalais-roomalaisen maailman historiaa, kulttuuria ja mytologiaa,
- tiedostaa latinan kielen merkityksen eurooppalaisten kielten kehitykselle
- osaa tehdä havaintoja latinan kielen vaikutuksesta osaamiinsa tai opiskelemiinsa kieliin
- tiedostaa kreikkalais-roomalaisen kulttuuriperinnön merkityksen eurooppalaiselle kulttuurille

- osaa tehdä huomioita kreikkalais-roomalaisen kulttuurin vaikutuksista eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin.

Arviointi

Opiskelijan osaamista arvioidaan oppiaineen tavoitteiden mukaan.

B3-oppimäärässä keskeinen muoto-oppi opiskellaan neljän ensimmäisen kurssin aikana ja muoto-opin tuntemusta syvennetään seuraavilla kursseilla. Neljän ensimmäisen kurssin aikana opiskellaan myös pääpiirteet sijamuotojen, aikamuotojen ja modusten käytöstä ja lauseenvastikkeista. Lauseopin tuntemusta syvennetään seuraavilla kursseilla. Ensimmäisillä kursseilla harjoitellaan sanakirjan käyttöä. B2-oppimäärän latinan aikaisemmin aloittaneet liittyvät mukaan viimeistään kurssista 4.

Muoto- ja lauseopin tuntemusta laajennetaan opiskelun edetessä siten, että opiskelija saavuttaa niissä sellaisen hallinnan, että hän pystyy ymmärtämään latinankielistä tekstiä tavoitteiden mukaisesti.

Kaikilla kursseilla opiskelijoita ohjataan vertaamaan antiikin ajan erilaisia ilmiöitä nykyajan vastaaviin sekä tekemään huomioita kreikkalais-roomalaisen kulttuurin vaikutuksista nykyisiin kulttuureihin ja latinan vaikutuksesta nykykieliin. Ressussa pyritään etsimään esimerkkejä latinan kielestä opiskelijoiden omassa ympäristössä.

Syventävät kurssit

1. Ikkunat auki antiikkiin

Antiikin Italiaa ja roomalaisia sekä latinan kieltä lähestytään nykyajan näkökulmasta. Perehdytään latinan kielen vaiheisiin.

2. Antiikin elämää

Tutustutaan yksityiseen ja julkiseen elämään sekä työntekoon antiikin aikaisessa kaupungissa.

3. Tietoa, taitoa ja taruperintöä

Tutustutaan roomalaisten harrastuksiin, roomalaisnuorten kasvatukseen ja koulunkäyntiin sekä antiikin kreikkalais-roomalaiseen tarustoon.

4. Rooman historian vaiheita

Tutustutaan pääpiirteittäin Rooman varhaishistoriaan ja siihen liittyviin taruihin, Rooman historian käännekohtiin ja Rooman kehittymiseen maailmanvallaksi.

5. Roomalaisia suurmiehiä

Tutustutaan joihinkin Rooman historian kannalta merkittäviin henkilöihin.

6. Kulttuuriperintömme

Tutustutaan antiikin kulttuurin eri alueisiin ja tarkastellaan niiden merkitystä kulttuuriperinnössämme.

7. Viestejä menneisyydestä

Tarkastellaan antiikin kirjallisuuteen liittyviä tekstejä viestinnän näkökulmasta. Tutkitaan, mitä tekstit voivat kertoa roomalaisten elämästä ja suhtautumisesta elämän eri ilmiöihin.

8. Latinaa kautta vuosisatojen

Tutkitaan muokattujen tekstien ja helppojen autenttisten tekstinäytteiden avulla, miten latinaa on käytetty eri aikoina myöhäisantiikista meidän päiviimme asti..

Matematiikka

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin.

Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Soveltavat kurssit

Kurssien MAA15 ja MAB9 suorittamiseen kuuluu kirjallinen koe ja kurssit arvioidaan numeroarvosanoin. Kurssi MAA14 arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Oppimäärän vaihtaminen

Oppimäärän vaihtaminen - siirtyminen pitkästä matematiikasta lyhyeen matematiikkaan:

Siirrettäessä kurssi pitkästä matematiikasta lyhyeen, arvosana siirtyy suoraan lyhyen matematiikan arvosanaksi. Arvosanan voi korottaa suorittamalla lyhyen matematiikan kokeen.

Suoritettu MAA1:

Suoritettava MAB1-koe, josta MAB1 arvosana. MAA1-suoritus ei jää todistukseen.

Suoritettu MAA1 ja MAA2:

MAB1:n arvosana lasketaan MAA1:n ja MAA2:n keskiarvona. MAA1-suoritus ei jää todistukseen. MAA2-suoritus muutetaan MAB10 S-suoritukseksi.

Suoritettu MAA3, MAA6, MAA7 tai MAA8:

Kurssisuoritukset siirtyvät suoraan lyhyen matematiikan suorituksiksi seuraavasti: MAA3 -> MAB2, MAA8 -> MAB3, MAA7 -> MAB4 ja MAA6 -> MAB5.

Muut suoritetut pitkän matematiikan kurssit merkitään S:llä lyhyen matematiikan kohdalle kurssista MAB11 eteenpäin.

Työtavat

Matematiikan opiskelu vaatii pitkäjänteistä ja itsenäistä työskentelyä, jota tuetaan tarpeen mukaan yhdessä toimimalla. Matemaattisessa hahmottamisessa ja mallintamisessa käytetään apuna graafisia laskimia ja tarvittaessa tietokoneohjelmia.

Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä.
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia turvallisessa ilmapiirissä
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta.

Pakolliset kurssit

1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

2. Polynomifunktiot (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. Analyyttinen geometria (MAA4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja

- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvo- yhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)|=a$ tai $|f(x)|=|g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta.

5. Vektorit (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

7. Derivaatta (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaali- epäyhtälöitä.
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x)=a tai sin f(x)=sin g(x)
- osaa trigonometristen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani

- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometristen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

10. Integraalilaskenta (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Syventävät kurssit

11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi.

12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomin tekijät
- oppii algoritmista ajattelua
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

Keskeiset sisällöt

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit.

Soveltavat kurssit

14. Matematiikan sovelluksia (MAA14)

Tavoitteet

Kurssilla tutustutaan eri aihepiirien alueilta tietoja vaativiin soveltaviin tehtäviin. Kurssin keskeisenä päämääränä on harjaannuttaa opiskelijan tehtävänratkaisu- ja mallintamistaitoja.

Keskeiset sisällöt

- soveltavia tehtäviä lukion pitkän matematiikan oppimäärästä

15. Matematiikan kokonaiskuva (MAA15)

Tavoitteet

Rakennetaan kokonaiskuvaa matematiikasta. Kurssin keskeinen päämäärä on perehdyttää opiskelija muodostamaan aikaisempaa jäsentyneempi ja syvällisempi kuva matematiikasta.

Keskeiset sisällöt

- lukion pitkän matematiikan oppimäärä

Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna

Pakolliset kurssit

1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen.

2. Geometria (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

3. Matemaattisia malleja I (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

4. Matemaattinen analyysi (MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä.

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Matemaattisia malleja II (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

Syventävät kurssit

7. Talousmatematiikka (MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- osaa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

8. Matemaattisia malleja III (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- trigonometristen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä f(x)=a olevien trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa f(x)=A sin (bx)olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla.

Soveltavat kurssit

9. Matematiikan kokonaiskuva (MAB9)

Tavoitteet

Rakennetaan kokonaiskuvaa matematiikasta siten, että opiskelija osaa yhdistää eri kursseilla oppimiaan menetelmiä entistä laajemmissa sovelluksissa. Näitä valitaan jokapäiväisen elämän eri tilanteista esimerkiksi kaupan ja talouden sekä ympäristön ja luonnontieteiden aihepiireistä.

Keskeiset sisällöt

- lukion lyhyen matematiikan oppimäärä

Biologia

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestävän kehityksen edistämisestä. Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukion biologian tulee myös luoda perusta ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyylitasolta biosfääriin
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida

kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa

- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia
- tuntee ihmiselimistön toiminnan peruspiirteet
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta
- tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Kurssien työtavat, suorittaminen ja arviointi

Kurssien työtavat vaihtelevat opetusryhmien koon mukaan sisältäen luento-opetusta, opetuskeskustelua, kokeellista työskentelyä, pari- ja ryhmätyöskentelyä, kirjoitelmien ja tutkielmien tekemistä ja esittämistä sekä kursseihin liittyvien ajankohtaisten asioiden seuraamista. Kemian 1. kurssi suositellaan suoritettavaksi ennen biologian 2. kurssia

Kursseja voi suorittaa itsenäisesti tenttien, jolloin loppukokeen lisäksi on tehtävä kirjallinen tutkielma ja/tai kokeellinen työ työselostuksineen.

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

Pakolliset kurssit

1. Eliömaailma (BI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet ja perusedellytykset
- biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät

Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen

- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
- geneettinen monimuotoisuus

Evoluutio – elämän kehittyminen

- elämän syntyvaiheet
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
- lajien syntyminen ja häviäminen
- nykyinen eliökunta

Miten luonto toimii?

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys

2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita
- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonaisuuden

- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle
- tietää miten geenit ohjaavat solun toimintaa
- osaa periytymisen lainalaisuuksien perusperiaatteet
- tietää kuinka soluja tutkitaan ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta

Solun energiatalous

- energian sitominen
- energian vapauttaminen

Solujen toiminnan ohjaaminen

- DNA:n rakenne ja toiminta
- proteiinisynteesi

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- periytymismekanismit

Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

Syventävät kurssit

3. Ympäristöekologia (BI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Ekologinen tutkimus

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen

Biodiversiteetti ja sen merkitys

- biodiversiteetti luonnonvarana
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojelu
- biodiversiteetin väheneminen

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- aineiden kiertoon liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Suomen luonnon haavoittuvuus

- pohjoiset metsät
- suot
- järvet ja virtavedet
- Itämeri

Kestävä tulevaisuus

- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat
- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia
- ekologisesti kestävä tuotanto
- ympäristötekniikan mahdollisuudet

4. Ihmisen biologia (BI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- ruoansulatus ja ravitsemus

- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely

Ihmisen lisääntyminen

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänkaari ja yhteisöllisyys

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobit
- myrkylliset aineet ja mutageenit

5. Bioteknologia (BI5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä

Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina

Geenien toiminta

- geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot

Geeniteknologia ja sen mahdollisuudet

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus

- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä

Mikrobit ja niiden merkitys

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Biotekniikka teollisuudessa

Kasvien ja eläinten jalostus

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

6. Ihmisen biologiaa syventäen BI6

Syvennetään ja täydennetään tietoja ihmisen rakenteesta, toiminnasta ja säätelyjärjestelmistä. Kurssi sopii hoitoalaa tai lääketieteellistä jatko-opiskelua suunnitteleville.

7. Ajankohtaista biologiaa BI7

Kurssilla opiskellaan biologian eri alojen ajankohtaisia ilmiöitä ja tutustutaan biologian uusiin tutkimustuloksiin. Nidotaan uusi ennen opittuun sekä täydennetään biologian pakollisten ja syventävien kurssien asioita. Kurssia suositellaan opiskeltavaksi opintojen loppuvaiheessa. Kurssista saa suoritusmerkinnän

Maantiede

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen. Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia

- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

Kurssien suorittaminen, arviointi ja työtavat

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoainesta sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistaidot kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaidot.

Kurssien työtavat vaihtelevat opetusryhmien koon mukaan sisältäen luento-opetusta, opetuskeskustelua, kokeellista työskentelyä, pari- ja ryhmätyöskentelyä, kirjoitelmien ja tutkielmien tekemistä ja esittämistä. Kurssiarvosanaan vaikuttavat tuntityöskentely, esitelmät, tutkielmat, työselostukset, oppimispäiväkirjat ja kurssikoe. Kursseja on mahdollista suorittaa tenttien osallistumatta tuntiopetukseen ja tällöin tehdään kirjallisuuteen perustuva tutkielma tai kokeellinen työ ja työselostus.

Pakolliset kurssit

1. Sininen planeetta (GE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt
- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- Mitä on maantiede?
- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys

Maan planetaarinen luonne

- aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- Aurinko ja sen vaikutukset maapallolla

- Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä liikkeessä

- ilmakehän rakenne ja merkitys
- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet

Vesikehä liikkeessä

- veden kiertokulku luonnossa
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja merkitys

Sää ja ilmasto

- sää ja sen ennustaminen
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastonmuutos

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot

- Maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina

Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet

- kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä

Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

2. Yhteinen maailma (GE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia
- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävän kehityksen merkityksen
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja
- tuntee kehittyneisyyserojen erilaiset ilmenemismuodot
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävää kehitystä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit

Luonnonvarat

- luokittelu ja riittävyys

Alkutuotanto ja ympäristö

- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- kestävän teollisuuden ja energiatalouden periaatteet

Liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikennejärjestelmät
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla
- maailmankauppa
- alueellinen leviämisilmiö – maantieteellinen diffuusio

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
- keskukset ja vaikutusalueet
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö
- globalisaatio

Syventävät kurssit

3. Riskien maailma (GE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta
- tuntee millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tietää mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestävän kehityksen mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestävän kehityksen keinoin

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet

- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet

Tekniset riskit

4. Aluetutkimus (GE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet
- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa
- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina
- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaus- tekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet.

Keskeiset sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyypit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja Cd-rom-tallenteina olevat lähteet

Paikkatietojärjestelmät

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla

Oma aluetutkimus

- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

Globaali vastuullisuus (GE5)

Keskeisenä sisältönä on teollisuusmaa-kehitysmaa vastakkainasettelu, YK:n tavoitteet tasa-arvon saavuttamiseksi kehitysmaissa ja kestävä kehitys. Tavoitteena kurssilla on tutustuttaa opiskelija YK:n toimintaa ja tavoitteisiin, kehitysmaitten maantieteeseen ja syventää opiskelijoiden tietoa kestävästä kehityksestä ja ympäristöön liittyvistä syy-seuraus suhteista.

Fysiikka

Fysiikka on luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen luonnosta kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina.

Ressun lukiossa fysiikan opetukselle on luonteenomaista, että luonnontieteen menetelmää korostetaan ja harjoitellaan paljon. Fysiikkaa lähestytään opiskelijoiden elämänpiirissä esiintyvien fysiikan ilmiöiden kautta. Tärkeänä tavoitteena on osoittaa fysiikan käyttökelpoisuus arkisten ilmiöiden selittäjänä.

Opetussuunnitelman perusteissa mainitut aihekokonaisuudet otetaan huomioon niille luontevissa yhteyksissä.

Opetuksen tavoitteet

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöiden mallintamisessa
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnontieteellisen tiedon muodostumisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- hankkii ja käsittelee tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tapaan
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä tiedonhankinnassa sekä kykenee esittämään ja julkistamaan tietoja monipuolisella tavalla myös teknisiä apuvälineitä käyttäen

- tarkastelee fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä ihmistä fysiikan tietojen soveltajana, tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niiden taitavaan, eettiseen ja hallittuun käyttöön tuotteiden aikaansaamisessa ja arkielämän helpottamisessa sekä saa valmiuksia ymmärtää teknologisten sovellusten vaikutuksia.

Ressun lukion fysiikan opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää,

- kuinka ympäristön ilmiöitä voidaan selittää fysiikan avulla
- mikä fysiikan merkitys on yhteiskunnassa ja sen kehittymisessä
- miten fysiikka on vaikuttanut luonnontieteelliseen maailmankuvan kehittymiseen, ja että opiskelija
- oppii suunnittelemaan ja tekemään kurssien keskeisiin sisältöihin liittyviä kokeita
- oppii luonnontieteen menetelmän ja osaa sen avulla luoda ilmiöitä kuvaavia yksinkertaisia malleja
- saa hyvät jatko-opiskeluvalmiudet
- omaksuu myönteisen asenteen fysiikkaan.

Työtavat

Ressussa fysiikan opetuksessa käytetään monia työtapoja fysiikan ilmiöitä kuvaavien mallien luomiseen, perustelemiseen ja soveltamiseen. Kokeellisuus ilmenee muun muassa opettajien tekemissä demonstraatioissa, opiskelijoiden tekemissä kokeissa, vierailukäynneissä sekä keskusteluissa ja ilmiöiden selityksissä. Ryhmissä työskentely liittyy luontevasti kokeelliseen työskentelyyn ja fysiikan ilmiöitä ja lakeja koskeviin pohdintoihin. Kursseilla voidaan tehdä myös pienimuotoisia esitelmiä, tutkielmia tai projekteja.

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista. Arvioinnin keskeinen väline on kurssikoe. Kurssin arvosteluun vaikuttaa myös opiskelijan aktiivisuus, kokeellisten taitojen kehittyminen ja muut kurssiin mahdollisesti liittyvät tuotokset.

Itsenäisesti kurssia suorittavien opiskelijoiden suorituksen arvioinnissa vaikuttavat kurssikokeen lisäksi opettajan opiskelijalle antamien tehtävien suoritukset ja kurssiin mahdollisesti liittyvä kokeellinen työ.

Fysiikan päättöarvosanan lähtökohtana on numeroin arvosteltavien kurssien aritmeettinen keskiarvo.

Pakollinen kurssi

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta

- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintätekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

Syventävät kurssit

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintätekniikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

3. Aallot (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin

- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen.

4. Liikkeen lait (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa.

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

5. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

6. Sähkö (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

7. Sähkömagnetismi (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

8. Aine ja säteily (FY8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osaset ja niiden luokittelu

Soveltavat kurssit

9. Fysiikan kokonaiskuva (FY9)

Tavoitteet JA Keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa lukion fysiikan keskeisimmät sisällöt
- tutustuu fysiikan reaalikokeen rakenteeseen ja tehtäviin sekä oppii laatimaan hyviä reaalikoevastauksia
- tutustuu korkeakoulujen fysiikan pääsykokeisiin
- parantaa valmiuksiaan jatkaa fysiikan opiskelua jatko-opinnoissa
- kehittää kokonaiskuvaa fysiikasta ja pystyy yhdistelemään fysiikan eri osa-alueiden tietoja
- harjoittelee vaativien fysiikan tehtävien ratkaisemista

10. Työkurssi (FY10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiudet suunnitella ja toteuttaa erilaisia fysiikan kokeita ja mittauksia
- oppii laatimaan työselostuksen
- oppii arvioimaan mittaamiseen liittyviä epätarkkuuksia
- oppii tulkitsemaan kokeiden tuloksia

Keskeiset sisällöt

- kokeita mekaniikasta, lämpöopista ja aaltoliikeopista
- erilaiset mittalaitteet ja niiden käyttäminen
- mittausten luotettavuuden ja tulosten tarkkuuden arvioiminen
- syventävillä kursseilla opittujen tietojen soveltaminen

Kemia

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja prosesseja kestävän kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita. Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskeluvalmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemiaa sekä sen opiskelua kohtaan. Opiskelun pohjana on pohtiva lähestyminen luonnontieteisiin, interaktiivisuus ja kokeellisuus.

Tavoitteet ja työtavat

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista

ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustella siitä sekä esittää sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyden ja kestävän kehityksen edistämisessä sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan

Ressussa opiskelijoita ohjataan itsenäiseen, pohdiskelevaan ja ymmärtävään oppimiseen. Kursseilla painotetaan kokeellisuuden tärkeyttä kemian kokonaisuuden ymmärtämisessä. Laboratoriotyöskentelyssä kehitetään myös yhteistyötaitoja. Opiskelijoita ohjataan seuraamaan kemian ajankohtaisia asioita ja ottamaan niihin kantaa. Kemian tutkimiseen ja sen sovelluksiin tutustutaan mahdollisuuksien mukaan vierailukäynneillä yrityksiin ja yliopistoon. Mikromaailmaa kuvataan eri mallien avulla monipuolisesti.

Arviointi

Kemiassa arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito.

Arvioinnissa huomioidaan kokeellisen tiedonhankinnan ja –käsittelytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat

- havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi
- johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seurantaa, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

Kurssien itsenäinen suorittaminen

Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa itsenäisesti kurssit 2-5, mikäli hänellä on tarvittavat pohjatiedot. Tenttijän on aina sovittava suorituksista erikseen aineen opettajan kanssa. Kokeen lisäksi tenttijä on velvollinen suorittamaan vaaditut kirjalliset tehtävät sekä kokeelliset laboratoriotyöt.

Pakollinen kurssi

1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä

- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia ja reaktioita, tuntee erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

Syventävät kurssit

2. Kemian mikromaailma (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrityksessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

4. Metallit ja materiaalit (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumispelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

Soveltavat kurssit

6. Työkurssi

Kurssilla tehdään laboratoriotöitä eri kemian osa-alueilta. Kurssilla perehdytään työturvallisuuteen, tärkeimpiin kemikaaleihin ja välineistöön sekä tehdään tutkimus jostain itse valitusta aiheesta. Töistä tehdään työselostuksia. Pohjatietona edellytetään 1. kurssia.

7. Kemian kokonaiskuva

Kurssilla syvennetään aikaisempia kemian tietoja ja muodostetaan kokonaiskuva eri kemian osa-alueista. Kurssia suositellaan valittavaksi opintojen loppuvaiheessa.

Uskonto

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämänkatsomukselliseen ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineksen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin.

Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa.

Uskonnon opetuksessa painottuu aihekokonaisuuksista erityisesti kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus. Muut aihekokonaisuudet huomioidaan opetuksessa soveltuvin osin.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Evankelis-luterilainen uskonto

Työtavat

Ressun lukion uskonnonopetuksessa painottuvat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan. Opetuksessa hyödynnetään yhteisiä keskusteluja, ryhmätyöskentelyä ja ongelmanratkaisutehtäviä. Kursseilla voidaan käyttää myös erilaisia itsenäisiä työskentelytapoja, kuten oppimispäiväkirjatöitä. Oman maailmankatsomuksen prosessointia pyritään edistämään rohkaisemalla opiskelijoita omien mielipiteiden muodostamiseen ja

ilmaisuun, niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Opiskelijoita kannustetaan myös erilaisiin luoviin esityksiin. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Tietotekniikkaa hyödynnetään soveltuvin osin.

Uskonnon yhteyksiä muihin oppiaineisiin edistetään tukemalla oppiainerajat ylittävien projektien, tutkielmien ja opintoretkien toteuttamista. Ressun lukion sijainti Helsingin keskustassa tarjoaa mahdollisuuden erilaisten opintoretkien toteuttamiseen.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta.

Kurssiarviointi perustuu tuntiaktiivisuuden arvioinnin lisäksi erikseen sovittujen suoritusten arviointiin. Tällaisia suorituksia voivat olla esimerkiksi kurssikoe, esseet, tutkielma, esitelmä, portfolio ja/tai oppimispäiväkirja. Erilaisten arviointiperusteiden käytöllä pyritään tukemaan opiskelijan mahdollisuuksia kehittää omia opiskelutaitojaan ja ottaa vastuuta omasta opiskelustaan.

Kurssia UE1 lukuun ottamatta kaikki uskonnon kurssit on mahdollista tenttiä. Kurssien itsenäistä suorittamista ei kuitenkaan suositella. Keskeinen osa oppimisprosessia on oppitunneilla tapahtuva vuorovaikutus.

Pakolliset kurssit

1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta
- oppii pyhyyden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämänkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuistaan
- saa perustiedot ihmisen elämänkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämänkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämänkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

Syventävät kurssit

4. Uskontojen maailmat (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan

- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Mihin suomalainen uskoo?(UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

Soveltava kurssi

Ajankohtainen uskonto (UE6)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden kykyä arvioida uskontojen merkitystä. Mahdollisia kurssin painopistealueita ovat esimerkiksi:

- ajankohtaisten tapahtumien analysointi uskonnon näkökulmasta
- lukion uskonnon kurssien sisällön syventäminen ja valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin
- oman maailmankatsomuksen prosessointi.

Suositus on, että uskonnon pakolliset kurssit on suoritettu ennen UE6–kurssille osallistumista.

Ortodoksinen uskonto

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet tulevat luontevasti esiin sekä valtakunnallisissa pakollisissa että syventävissä kursseissa. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” toteutuu kursseissa UO1, 2, 4 ja 5, ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”kestävä kehitys” kursseissa UO2 ja 5, ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” kursseissa UO1–

U6, ”teknologia ja yhteiskunta” kursseissa UO2 ja 5 sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” kursseissa UO1, 2, 3 ja 5.

Työtavat

Uskonnon kursseilla käytetään vaihdellen erilaisia työtapoja. Opettajajohtoisen työskentelyn käytetään lisäksi muun muassa seuraavia: yksilölliset tiedonhankintatehtävät, pari- ja ryhmäkeskustelut, teksti- ja ikonianalyysi, esitelmät, nettityöskentely, tutustumiskäynnit sekä vierailijat.

Integrointi

Integrointia etenkin historiaan pyritään toteuttamaan opetuksessa luonnollisissa asiayhteyksissä erityisesti kursseissa UO1, 3, 5 ja 6. Myös kuvaamataito ja äidinkieli ovat luontevia integrointiaineita.

Kurssien suoritus

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa ja koska kaikkia kursseja ei tarjota joka vuosi on syytä suorittaa kurssit mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Uskonnon ainereaalikokeen suorittamiseen tähtäävän kannattaa suorittaa kaikki kuusi kurssia.

Uskonnon kurssin itsenäinen suorittaminen on mahdollista perustelluista syistä, sitä tulisi kuitenkin välttää. Itsenäiseen suorittamiseen liittyy kurssikokeen lisäksi laaja tutkielma jostakin kurssiin liittyvästä aiheesta, luentomuistiinpanot kurssin materiaalista sekä opettajan antamat muut tehtävät. Tarkka, sitova suoritusaikataulu ja palautteen antotapa sovitaan opiskelijan kanssa yksilöllisesti.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Kurssin arviointi perustuu kurssikokeeseen sekä kurssin luonteen mukaan tunneilla annettavaan jatkuvaan näyttöön ja kirjallisiin töihin. Kursseista 1-5 annetaan numeroarviointi, kurssista 6 suoritusmerkintä.

Pakolliset kurssit

1. Ortodoksinen maailma (UO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa
- tuntee ortodoksisia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä
- näkee oman uskonnollisen perinteensä osana historiallista ketjua.

Keskeiset sisällöt

- varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät

- idän ja lännen kirkon ero
- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- lännen kirkot

2. Uskonoppi ja etiikka (UO2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkon opin lähteet ja perusteet
- hahmottaa eri kirkkojen opillisia eroja ja eriävään kehitykseen johtaneita syitä
- tuntee ortodoksisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta kirkko voi muodostaa eettisiä kannanottoja uusiin esille tuleviin kysymyksiin
- ymmärtää, että eri maiden ortodoksiset kirkot voivat päätyä erilaisiin eettisiin tulkintoihin.

Keskeiset sisällöt

- ortodoksisen opin lähteet ja pyhän käsite
- Pyhä Kolminaisuus
- Jumalansynnyttäjä
- pyhät ihmiset ja ajan pyhittäminen
- ortodoksinen ihmiskuva
- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä

3. Raamattutieto (UO3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja rakenteen sekä taustalla vaikuttaneen kulttuurihistorian
- hahmottaa jumalakuvan kehityksen historian kulussa ja Raamatun sisällä sekä messiasodotuksen syntymisen ja täyttymisen Palestiinassa
- tuntee Raamatun käytön ortodoksisessa kirkossa ja sen liturgisessa elämässä
- ymmärtää eri Raamatun kirjojen merkityksen tämän päivän kristinuskolle ja erityisesti ortodoksiselle kirkolle sekä Raamatun merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Raamatun käytön.

Keskeiset sisällöt

- Jumala ja ihminen Pentateukissa
- viisauskirjallisuus
- profeetat ja messiasodotus
- evankeliumien synty ja niiden erityispiirteet
- Jeesuksen henkilö
- Apostolien tekojen kuvaus kirkon ensi vaiheista
- Paavali ja hänen kirjeensä

Syventävät kurssit

4. Uskontojen maailmat (UO4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Ortodoksinen Suomi (UO5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon historian ja nykypäivän
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa yhteiskunnallisessa kehityksessä
- hahmottaa uskonnon ilmenemisen taiteessa
- tuntee Suomessa elävää monikansallista ortodoksista kulttuuria
- tuntee oman kotiseurakuntansa vaiheita
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen muinaisusko
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- helsinkiläisen ortodoksisuuden historiaa ja nykypäivää
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa

Soveltava kurssi

6. Ortodoksinen kirkkotaide (UO6)

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkkotaiteen eri osa-alueita ja näiden historiallista kehitystä
- hahmottaa läntisen ja itäisen kirkkotaiteen yhteneväisyydet ja erot sekä näkee näiden teologiset syyt.

Keskeiset sisällöt

- Kirkkomusiikki
- Ikonitaide

- Kirkkoarkkitehtuuri
- Kirkkotekstiilit

Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan Helsingin kaupungin yhteistä opetussuunnitelmaa.

Katolinen uskonto

Pakolliset kurssit

1. Katolinen maailma (UK1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen päälinjat sekä kirkon nykyisyyttä muovanneita tekijöitä
- ymmärtää katolisen kirkon muotoutumisen historiaa eri vaiheissa
- tuntee katolista maailmankirkkoa eri maanosissa ja osakirkkojen suhdetta ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tuntee ekumeniaa, katolisen kirkon käymää oppikeskustelua muiden kristittyjen kanssa ja dialogia muiden uskontojen kanssa.

Keskeiset sisällöt

- kirkon synty vanhalla ajalla
- kirkon kehitys keskiajalla
- reformaatio ja katolisen kirkon reformi
- katolisen kirkon kehitys uudella ajalla
- Vatikaanin 2. konsiili ja sen jälkeinen kirkko

2. Raamattu, Traditio ja opetusvirka (UK2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja taustalla vaikuttanutta kulttuurihistoriaa
- tuntee Raamatun sisältöä ja sen kehittymistä ja messiaanisen täyttymyksen
- tuntee Tradition sisältöä ja suhteen Raamattuun
- ymmärtää opetusviran Raamatun ja Tradition tulkitsijana
- tuntee dogminmuodostusta
- tuntee liturgian kehityshistoriaa.

Keskeiset sisällöt

- Vanhan ja Uuden testamentin pyhät kirjoitukset ja niiden käyttö liturgiassa
- Jumalan ilmoitus – Revelatio Divina
- kirkon apostolinen Traditio
- jakamattoman kirkon konsiilien opilliset kysymykset
- piispat opetusviran haltijoina
- dogmien määrittely ja sisältö
- liturgia ja sakramenttien vietto elävän Tradition elementteinä

3. Etiikka ja moraali (UK3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee katolisen ihmiskäsityksen ja moraalin perusteet sekä ymmärtää, kuinka kirkko voi niiden pohjalta muodostaa eettisiä kannanottoja
- tuntee katolisen opetuksen seksuaalisuudesta ja seksuaalimoraalista
- tuntee katolista sosiaaliopetusta
- hahmottaa eri kirkkojen eettistä näkemystä.

Keskeiset sisällöt

- katolinen ihmiskäsitys Raamatun ja kirkon opetuksen perustalta
- kirkon eettisten ja moraalisten kannanottojen muotoutuminen
- ihmisen seksuaalisuus, kirkon seksuaaliopetus, perhe, avioliitto ja selibaatti
- kirkon kannanottoja yhteiskunnan, oikeudenmukaisuuden ja rauhan kysymyksistä
- muiden kirkkojen kannanottoja eettisiin kysymyksiin.

4. Uskontojen maailmat (UK4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Kristinuskoa otetaan mukaan yleissivistyksen edellyttämänä rinnakkaistietona ja muita kursseja täydentäen. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Katolinen elämäntapa (UK5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luostarien ja sääntökuntien kehitystä ja spiritualiteettia
- tuntee maallikkoapostolaatteja
- tuntee katolisen hurskauden ilmenemismuotoja
- tuntee katolisen kirkon hierarkian ja sen kehitysvaiheita
- tuntee katolisen kirkon elämää Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- luostarilaitoksen ja sääntökuntien kehitys ja karisma
- spiritualiteetin erilaisia muotoja
- Vatikaanin 2. konsiilin määrittelemiä apostolaatteja ja niiden kehitystä
- perinteisiä ja liturgisia rukouksia ja hartauksia ja niiden kehityshistoriaa

- pyhiinvaellusperinteitä
- miten kirkkoa johdetaan
- katolisen kirkon rakenne ja toiminta Suomessa
- muiden kristittyjen ja uskontojen kohtaaminen Suomessa.

Islam

Tavoitteet

Lukion islamin uskonnon opetuksen tavoitteena on perehdyttää opiskelija islamiin, sen kulttuuriperinteeseen ja auttaa opiskelijaa tarkastelemaan islamia tieteellisestä näkökulmasta. Lisäksi opetuksen tavoitteena on

- korostaa, että islam on tunnustanut kaikki Jumalan uskonnot, ja että islam on viimeinen ja täydellisin uskonto
- korostaa, että islam ei ole tarkoitettu vain muslimeille vaan kaikille luoduille
- korostaa, että islam kattaa kaikki elämän alueet
- perehtyä Koraanin tieteelliseen arvoon ja sen yhdenmukaisuuteen uusien tieteellisten löytöjen kanssa
- kertoa profeetan ja hänen seuraajiensa elämästä ja antaa siten nuorille hyvä toimintamalli elämään
- antaa looginen todiste Allahin olemassaolosta
- käsitellä islamin uskonnon harjoittamisen vaikutusta ihmisen elämään
- selventää, että islam hyväksyy ajatuksen islamin eri suuntauksista
- käsitellä ihmisten välistä kanssakäymistä islamin mukaan

Kurssi 1

- uskonnon pääperiaatteiden kertaus
- uskonnon merkitys ihmisille; miksi ihmiset tarvitsevat uskontoa
- Allahin ominaisuudet
- uskontojen jako Jumalan uskontoihin ja muihin uskontoihin
- velvollisuusikä (ikä, jolloin muslimi on vastuussa Jumalalle kaikista teoistaan)
- paasto; syventävää tietoa paastosta
- Koraani ja tiede
- profeettojen elämäkerrat
- islamin etiikka
- muutamia suuria Koraanista ja niiden selitykset
- muutamia haditheja ja niiden selitykset

Kurssi 2

- islamin viiden pilarin kertaus
- rukous: eri rukoukset, velvollisuudet rukouksessa, mikä mitätöi rukouksen
- Koraani ja tiede
- zakat; syventävää tietoa almujen annosta
- Jumalan lähettämät kirjat (toora, psalmit, evankeliumi)
- profeetta Muhammedin (RHK) elämäkerta
- joidenkin profeetan kumppaneiden ja kannattajien (sahaba, tabiin) elämäkerrat
- hadithien kategoriat
- muutamia suuria Koraanista ja niiden selitykset
- muutamia haditheja ja niiden selitykset

Kurssi 3

- hadzi: syventävää tietoa pyhiinvaelluksesta

- tuomiopäivän merkit
- Koraanin ilmestyminen, kerääminen, leviäminen ja käännökset
- islamilainen maailma
- islamin suuntaukset
- sufismi islamissa
- islamin historiaa
- avioliitto islamissa
- naisen asema islamissa
- muutamia suuria Koraanista ja niiden selitykset
- muutamia haditheja ja niiden selitykset

Edellä kuvattuja kurssien sisältöjä voidaan lisäksi käsitellä syventäen ja laajentaen uskonnon syventävien opintojen kursseilla.

Buddhalainen uskonto

Lukion opetussuunnitelma laaditaan tarvittaessa, jos kolme opiskelijaa pyytää oman uskonnon lukio-opetusta.

Krishna-liikkeen uskonto

1. Krishna-tietoinen maailma

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee Krishna-liikkeen syntyhistorian ja kehityksen sekä liikkeen nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman uskonnollisen instituutionsa muotoutumisen historian kulussa
- ymmärtää Krishna-liikkeen suhteen intialaiseen uskonnolliseen perinteeseen

Sisällöt

- Krishna-liikkeen synty 1500-luvun Bengalissa ja sen taustatekijät
- 6 Goswamia ja opin määräytyminen
- Srinivas, Narottama ja Syamananda
- Bhaktivinoda Thakura
- Gaudiya Matha
- Krishna-liikkeen tulo länteen ja sen tausta
- Krishna-liikkeen tulo Suomeen

2. Uskonoppi ja etiikka

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee Krishna-liikkeen keskeisen opin ja perusteet
- hahmottaa eri vaishnava-liikkeiden opilliset erot, lisäksi advaita-vedanta koulukunnan oppi pääpiirteittäin ja miten se eroaa vaishnava-koulukunnista
- tuntee Krishna-tietoisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta ihminen voi tehdä eettisiä ratkaisuja jokapäiväisessä elämässä

Sisällöt

- Krishna-liikkeen opin lähteet
- Krishnan kolme energiaa
- Jumala, sielu, aine karma ja aika
- avatara-oppi

- oppi bhaktista
- aine, henki ja aineen henkistäminen omistamalla se Krishnan palveluun
- guru
- Krishna-liikkeen ihmiskuva
- opin johtaminen etiikaksi
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteisöeettisiä kysymyksiä

3. Pyhät kirjoitukset

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee kirjoitusten synnyn ja taustan -tuntee teismin kehityksen Intiassa
- saa perustietoa eri kirjoitusten osista. Veedat, Upanisadit, Puranat, eepokset ja myöhempi gaudiya-vaishnava-kirjallisuus, Prabhupadan kirjat
- tuntee kirjoitusten käytön Krishna-liikkeessä

Sisällöt

- Veedojen synty ja sisältö
- Upanisadien maailmakuva
- Puranat ja eepokset, erityisesti, Bhagavad-gita
- Avatarat
- Caitanya Bhagavata ja Caitanya Caritamrita
- Caitanyan henkilö
- Prabhupadan kirjojen synty ja keskeiset teemat

Syventävät kurssit

4.Uskontojen maailmat

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden
- arvostaa muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskonoja, juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset ja tulkinnat
- uskonnot ja taide
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Krishna-liike Suomessa

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee Suomen Krishna-liikkeen historian ja nykypäivän sekä ympäröivää uskonnollista kulttuuria
- ymmärtää Krishna-liikkeen tilanteen Suomessa vähemmistöuskontona
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa valtiollisessa ja yhteiskunnallisessa kehityksessä
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa

Keskeiset sisällöt

- Suomen muinaisuskot
- Kristinuskon tulo Suomeen ja sen vaiheet
- Krishna-liikkeen tulo Suomeen
- Muut ei-kristilliset liikkeet Suomessa
- Maailmankatsomuksellinen tilanne Suomessa

Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uudentavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämänkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämänkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Elämänkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Opetuksen tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän kehityksen periaatteita.

Arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten

arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

Ressussa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, aktiivisen osallistumisen myötä syntyvää jatkuvaa näyttöä, itsenäisten töiden ja tutkielmien arviointia ja myös opiskelijoiden itsearviointia. Elämänkatsomustiedossa arviointi on oleellinen osa sokraattiseen vuoropuheluun liittyvien tutkivien ja yhteisöllisten oppimisympäristöjen rakentamista. Itsearviointi on opiskelijoiden kannustamista omaehtoisen oppimisen edellyttämiin refleksiivisen ajattelun taitoihin

Kurssien itsenäinen suorittaminen

Elämänkatsomustiedon kurssien suorittaminen on perusteltua aloittaa Hyvä elämä - kurssista, jatkaa sitten kahdella muulla pakollisella kurssilla sekä syventävillä kursseilla ja päättää elämänkatsomustiedon opintonsa soveltavaan kurssiin. Opettaja voi kuitenkin antaa luvan poiketa tästä suoritusjärjestyksestä, mikäli opiskelijalla on riittävät taidot ja tiedot edetä oman opiskelupolkunsa mukaan. Opettaja voi myös antaa opiskelijalle luvan suorittaa joko yhden tai useampia elämänkatsomustiedon pakollisia kursseista itsenäisesti mikäli opiskelijalla on riittävät taidot ja tiedot näiden kurssien itsenäiseen opiskeluun ja hänen opintosuunnitelmansa perustelevat tätä valintaa. Pakollisen Hyvä elämä - kurssin suorittaminen itsenäisesti kuitenkin edellyttää sitä, että on suorittanut jo jonkun muun elämänkatsomustiedon pakollisen kurssin normaalissa opetuksessa. Syventävien kurssien keskinäinen suoritusjärjestys on vapaa. Itsenäisesti opiskelevan on aina erikseen sovittava opettajan kanssa kurssin itsenäisestä suorituksesta. Tällöin opiskeluun kuuluu aina joko kirjallinen lopputentti tai vaativuudeltaan sitä vastaava suoritus. Lisäksi opiskelijan on annettava jo ennen tenttiä tai loppusuoritusta kurssin vaatimaa näyttöä ajattelunsa ja tietojensa kehittymisestä.

Pakolliset kurssit

1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostustensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämänkatsomuksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämänkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämänkatsomus, elämänkatsomustieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti

- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntymä ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämänkaaren aikana sekä eettiset valinnat eri elämänvaiheissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapoihin ja tottumuksiin

2. Maailmankuva (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämänkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitysten ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkiperäinen arviointi

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä

- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet, ihmisoikeussopimukset ja niiden historia, ihmisoikeusrikoksia kuten holokausti
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

Syventävät kurssit

4. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämänkatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismin, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisyys ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismin ja suvaitsevaisuuden historiaa

5. Maailman selittäminen katsomusperinteissä (ET5)

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämänkatsomuksia koskevia väitteitä
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeinä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi
- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisina perusvirtauksina.

Soveltava kurssi

6. Kriittinen ajattelu (ET6)

Kurssilla tutkitaan erilaisia tapoja selittää, kuvata, ymmärtää ja ennustaa maailman tapahtumia. Kurssilla perehdytään järkiperäiseen argumentaatioon sekä sen retorisiin ja kulttuurisiin yhteyksiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- tukea opiskelijan pyrkimyksiä hahmottaa ja arvioida kriittisesti lukio-opintojensa aikana omaksumiaan tietoja ja tiedonrakennustapojaan
- kehittää opiskelijan kykyä arvioida kriittisesti argumentteja ja argumentoida itse sitovasti
- ymmärtää retoriikan ja kulttuuristen yhteyksien merkitys myös tiedon tavoittelussa
- auttaa opiskelijaa jäsentämään yleissivistyksen eri aspektien suhdetta toisiinsa ja kehittää hänen arvostelukykyään

Keskeiset sisällöt

- järkiperäinen päättely, selittäminen ja ymmärtäminen
- argumentaatio ja retoriikka
- tieteen traditiot

Soveltavana kurssina Kriittinen ajattelu – kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta pyynnöstään opiskelija voi saada opettajalta lyhyen kirjallisen arvioin edistymisestään opinnoissaan.

Filosofia

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkiperäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun

valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiassa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykyä.

Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiassa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee opiskelijoiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

Arviointi

Filosofiassa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

Ressussa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, aktiivisen osallistumisen myötä syntyvää jatkuvaa näyttöä, itsenäisten töiden ja tutkielmien arviointia ja myös opiskelijoiden itsearviointia. Filosofiassa arviointi on oleellinen osa sokraattiseen vuoropuheluun liittyvien tutkivien ja yhteisöllisten oppimisympäristöjen rakentamista. Itsearviointi on opiskelijoiden kannustamista omaehtoisen oppimisen edellyttämiin refleksiivisen ajattelun taitoihin.

Kurssien itsenäinen suorittaminen

Filosofian kurssien suorittaminen on perusteltua aloittaa pakollisesta kurssista, jatkaa syventävillä ja päättää filosofian opintonsa soveltavaan kurssiin. Tämä on erityisen suositeltavaa filosofiseen ajattelutapaan aiemmin perehtymättömille opiskelijoille. Opettaja voi kuitenkin antaa luvan poiketa tästä suoritusjärjestyksestä, mikäli opiskelijalla on riittävät taidot ja tiedot edetä oman opiskelupolkunsa mukaan. Opiskelija voi myös suorittaa filosofian syventävät kurssit itsenäisesti, mikäli hänellä

on riittävät taidot ja tiedot näiden kurssien itsenäiseen opiskeluun. Pakollisen johdantokurssin suorittaminen itsenäisesti kuitenkin edellyttää sitä, että on suorittanut jo jonkun muun filosofian kurssin normaalissa opetuksessa. Itsenäisesti opiskelevan on aina erikseen sovittava opettajan kanssa kurssin itsenäisestä suorituksesta. Tällöin opiskeluun kuuluu aina joko lopputentti tai vaativuudeltaan sitä vastaava suoritus. Lisäksi opiskelijan on annettava jo ennen tenttiä tai loppusuoritusta kurssin vaatimaa näyttöä ajattelunsa ja tietojensa kehittymisestä.

Pakollinen kurssi

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkemyksiä: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkemyksiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkemyksiä

Syventävät kurssit

2. Filosofinen etiikka (FI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalisista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka

- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalin suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

3. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

4. Yhteiskuntafilosofia (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, ihmisoikeussopimuksia ja julistuksia
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat, dystopiat ja niiden toteutuminen kuten holokausti
- poliittinen filosofia: konservatismin, liberalismin ja sosialismin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnat
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus

Soveltava kurssi

5. Filosofian perinteet ja nykypäivä (FI5)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan edistymistä itsenäisenä ajattelijana, joka pystyy ottamaan osaa filosofisen yhteisön tutkimuksiin ja keskusteluihin.

Kurssin keskeisenä sisältönä ovat erilaiset filosofiset ajatteluperinteet, mukaan lukien yksittäisten filosofien tuotanto.

Kurssi suoritetaan ns. työpajakurssina, jonka aikana opiskelija kehittelee omaa teesiään opettajan kanssa sopimastaan tutkimusongelmasta. Opiskelijan on osoitettava kykyä kehitellä teesiään muiden opiskelijoiden kritiikkiä ja kommentteja hyödyntäen ja valmiutta puolustaa sitä järkiperäisesti. Tällä kurssilla opiskelijan on sekä osoitettava kykynsä itsenäiseen filosofiseen ajatteluun että perehtyneisyytensä johonkin filosofiseen ajatteluperinteeseen tai filosofin tuotantoon. Soveltavana kurssina Filosofian perinteet ja nykypäivä arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta opiskelija voi pyynnöstä saada opettajalta lyhyen kirjallisen arvion kurssilla saavuttamastaan filosofisen ajattelun tasosta.

Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Aihekokonaisuuksista psykologiassa korostuu erityisesti hyvinvointi ja turvallisuus. Muita aihekokonaisuuksia huomioidaan soveltuvin osin.

Opetuksen tavoitteet ja työtavat

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta

- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Psykologian kurssien työtavat vaihtelevat kurssin sisällön sekä opetusryhmän kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti. Työtapoina opettajajohtoisen työskentelyn lisäksi käytetään esimerkiksi itsenäistä työskentelyä, keskusteluja, ryhmätöitä, havainnointi- ja haastattelutehtäviä, kokeellisia harjoituksia ja esitelmiä. Opetuksen tukena käytetään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi videoita, tietotekniikkaa ja vierailukäyntejä.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

Psykologian kurssit 1-5 arvioidaan arvosanalla, soveltava kurssi suoritusmerkinnällä (S). Kurssin arvosanan määräytymiseen vaikuttavat osallistuminen tunneilla, kurssikoe sekä/tai mahdolliset muut kurssiin liittyvät arvosteltavat tehtävät.

Pakollisen ensimmäisen kurssin jälkeen kurssit 2, 3 ja 4 voi suorittaa vapaassa järjestyksessä. Kurssit 5 ja 6 suositellaan opiskeltavaksi psykologian opintojen loppuvaiheessa.

Pakollinen kurssi

1. Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhmädynamiikka, roolit ja normit

Syventävät kurssit

2. Ihmisen psyykkinen kehitys (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykkinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

3. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

4. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisen ohjauksen että tiedostamattomien

tekijöiden vaikutuksen alaista

- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntisuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteoriat ja tutkimus
- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

5. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

Soveltavat kurssit

6. Eksperttikurssi (PS6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää psykologian kurssien sisältämiä tietoja integroivalla ja monipuolista ymmärrystä osoittavalla tavalla

- ymmärtää psykologisen tiedon merkityksen ja sovellusmahdollisuudet
- osaa soveltaa laajaa psykologista tietämystä tarkastellessaan ajankohtaisia kysymyksiä

Keskeiset sisällöt

- kurssin painopistealueet valitaan vuosittain
- mahdollisia painopistealueita ovat esimerkiksi valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin ja ajankohtaiset ilmiöt psykologiassa

Historia

Ressun lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, muutosprosesseja ja ongelmia. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine. Historiassa kiinnitetään erityistä huomiota tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan. Koska historia on muutosta, luo oppiaine mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Aihekokonaisuudet ovat historian kurssisisällöissä vahvasti mukana. Erityisesti viestintä- ja mediaosaaminen, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä hyvinvointi ja turvallisuus näkyvät historian kurssien sisällöissä.

Opetuksen tavoitteet ja työtavat

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja
- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

Historian opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja. Yhteistä niille on opiskelijan aktivointi oman tiedon rakentamiseen itse ajattelemalla ja asioista itse selvää ottamalla. Tietojen lisäksi historiaan kuuluu myös taitojen opiskelu, mitä harjoitetaan jokaisella kurssilla erilaisten dokumenttien ja tehtävien avulla. Historian opiskelun tehtävänä on herättää ajatuksia sekä saada opiskelijat oivalluksen kautta oppimaan uutta asiaa ja miettimään omia arvojaan ja asenteitaan. Niinpä ajatusten vaihto keskustellen joko opettajan johdolla tai opiskelijoiden kesken on niin ikään historian opiskelun perustyötapoja. Opetuksessa käytetään erilaista havaintomateriaalia opiskelun tueksi. Koulun sijaintia Helsingin ydinkeskustassa käytetään hyväksi tekemällä vierailuja eri museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin. Osa kurssisisällöistä voidaan antaa myös itsenäisesti opiskeltavaksi.

Kurssia HI1 lukuun ottamatta historian kursseja voi suorittaa myös tenttimällä. Tätä ei kuitenkaan suositella, koska luokkahuoneessa tapahtuva vuorovaikutus on olennainen osa aineen oppimisprosessia.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden sijasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja, jotka sovitaan kurssin alussa.

Pakolliset kurssit

1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestävää kehitystä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa

Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa

- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
- muutokset kaupunkirakenteessa

Globaali kulutusyhteiskunta

- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet

2. Eurooppalainen ihminen (HI2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla Euroopan keskeiseen kulttuuriperintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata

Nykyaika

- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massaviihteeksi

3. Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtapoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivaltapyrkimykset

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi
- ihmisoikeudet, joukkotuhonta, holokausti ja muut kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen
- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ja sen merkitys sekä muut keskeiset ihmisoikeussopimukset.

Kylmä sota

- kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet

4. Suomen historian käännekohtia (HI4)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelunkohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin ajan perintö

Vallanvaihdos

- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismin nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopolitiikan muutos

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960-ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

Syventävät kurssit

5. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen

- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet

Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla

- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

6. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina

- Korea
- Latinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

Soveltavat kurssit

7. Maailma tänään (HI7)

Kurssilla käsitellään nimensä mukaisesti maailman ajankohtaisia asioita. Kurssisisältö vaihtelee vuosittain, mutta rungon muodostavat erilaiset kansainväliset kriisit ja ajankohtaiset ilmiöt, joiden taustoja ja nykyhetkeä tutkitaan perusteellisesti. Kurssi soveltuu erityisesti historian ainereaaliin valmistautuville ressuille.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ajan keskeisten ilmiöiden historialliset taustat
- oppii tarkastelemaan ajankohtaisia ilmiöitä monipuolisesti ja kriittisesti

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisältö vaihtelee vuosittain sen mukaan, mitkä tapahtumat tai ilmiöt ovat kulloinkin ajankohtaisia.

Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Se luo opiskelijoille edellytyksiä ajankohtaisten ilmiöiden ymmärtämiseen, kriittiseen tutkimiseen ja yhteiskunnassa aktiivisesti toimimiseen.

Opetussuunnitelman yleiset aihekokonaisuudet näkyvät voimakkaasti yhteiskuntaopin kurssien sisällöissä. Erityisesti aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, hyvinvointi ja turvallisuus sekä viestintä- ja mediaosaaminen ovat opiskeluissa vahvasti esillä.

Opetuksen tavoitteet ja työtavat

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntakäsityksen rakentamiseen.

Yhteiskuntaopin työtavat ohjaavat opiskelijaa tiedon hankintaan sekä sen ymmärtämiseen ja tulkintaan. Yhteiskuntaoppi on maailmankuvaa muokkaava oppiaine, siksi opiskelu tapahtuu vuorovaikutuksessa opettajan ja muiden kurssilaisten kanssa. Yhteiskunta muuttuu jatkuvasti, joten oppiaineen työtavat pyrkivät tukemaan mahdollisimman ajantasaisten tietojen omaksumista. Monissa työtavoissa käytetäänkin hyväksi median eri muodoissa antamaa ajankohtaista informaatiota. Opiskelijoita rohkaistaan muodostamaan oma mielipide yhteiskunnan eri ilmiöistä ja vaihtamaan ajatuksia muiden opiskelijoiden kanssa. Kursseilla pyritään tekemään

vierailuja eduskuntaan ja muihin Helsingin tarjoamiin yhteiskunnallisesti merkittäviin kohteisiin. Osa kurssisisällöistä voidaan antaa myös itsenäisesti opiskeltavaksi.

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja, jotka sovitaan kurssin alussa.

Yhteiskuntaopin kursseja voi opiskella myös itsenäisesti. Tenttimistä ei kuitenkaan suositella, koska luokassa tapahtuva vuorovaikutus on olennainen osa yhteiskuntaopin oppimisprosessia.

Pakolliset kurssit

1. Yhteiskuntatieto (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen.

Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja analyyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet

Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät

- perusoikeudet
- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat

Sosiaalipolitiikka

- tarkoitus, tehtävä ja muodot

2. Taloustieto (YH2)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin.

Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia

Suomen talouden tulevaisuudennäkymät

- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

Syventävät kurssit

3. Kansalaisen lakitieto (YH3)

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinlaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Rikos- ja prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

4. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

Soveltavat kurssit

Yhteiskunta tänään (YH5)

Kurssi kertaa, syventää ja ajankohtaistaa yhteiskuntaopin pakollisten ja syventävien kurssien keskeistä sisältöä. Kurssi on tarkoitettu pääasiassa yhteiskuntaopin ainereaaliin valmistautuville opiskelijoille.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa ja syventää yhteiskuntaopin kurssien olennaisia oppisisältöjä
- ymmärtää ajan keskeisten yhteiskunnallisten ilmiöiden taustat
- syventää taitojaan tarkastella yhteiskunnallisia ilmiöitä monipuolisesti ja kriittisesti

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisältö vaihtelee vuosittain sen mukaan, mitkä tapahtumat tai ilmiöt ovat kulloinkin ajankohtaisia.

Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina, eettisinä sekä tiedonhankintavalmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakykynä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta.

Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien kehittäminen. Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveyskysymysten käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja

vanhemmuuden näkökulmasta. Terveyteen ja sairauksiin liittyviä tekijöitä ja niihin vaikutusmahdollisuuksia tarkastellaan tutkimuksen, terveydenhuollon ammattikäytäntöjen, palvelujen käytön sekä historiallisen ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

Lisäksi ydinkeskustan lukiona voidaan hyödyntää lähiympäristön tarjoamat terveystietoon liittyvät yhteiskunnan ylläpitämät ja yksityiset palvelut esim. terveyskeskukset, sairaalat jne. sekä aatteellisten yhdistysten vastaavat kohteet esim. Suomen Punainen Risti, Sydäntautiliitto, Väestöliitto.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyn ja terveyden edistämisen merkityksen
- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyn merkityksen ja tuntee niiden keskeisiä ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä
- tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- tuntee terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää kansalaistoimintaa
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveyskulttuuriin liittyviä ilmiöitä.

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveysvalintoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmiä, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä. Oppimisen arvioinnin tukena voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia.

Pakollinen kurssi

1. Terveyden perusteet (TE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työ- ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa

- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveyskulttuuriin ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveysnäkökulmasta
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt

- työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveysliikunta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen
- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä

Syventävät kurssit

2. Nuoret, terveys, ja arkielämä (TE2)

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumuksien ja selviytymisen keinojen osalta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Erityisesti korostetaan terveyden ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu- ja argumentaatiotaitoja kehittävät työmuodot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruuan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveysliikunta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykkinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys

- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalisesta näkökulmasta

3. Terveys ja tutkimus (TE3)

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastavuuteen liittyviin kehityslinjoihin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveyspalvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveys-/terveyskäyttäytymiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.
- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveys-/terveyskäyttäytymiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveyskäyttäytymisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

Soveltavat kurssit

4. Ensiapukurssi (TE4)

Esiavun peruskurssi antaa perustiedot ja –taidot auttaa hätätilanteessa ja tavallisimmissa sairaus- ja onnettomuustilanteissa sekä antaa tietoa terveydestä ja sen omaehtoisesta edistämisestä. Tutustutaan Suomen Punaisen Ristin toimintaan ja Veripalveluun. Kurssin työtapoina ovat runsaat käytännön harjoitukset. Kurssilla voi suorittaa SPR:n EA1-kortin.

Liikunta

Taito- ja taideaineet on tarkoitettu kaikille opiskelijoille rikastuttamaan ja jalostamaan elämää ja kurssivalintoja. Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä. Liikunnassa opiskelija ilmaisee itseään ja kokee elämyksiä. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan heidän tasapainoista kasvuaan ja kehitystään. Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin. Liikunnanopetus tukeutuu eettiseen ja esteettiseen arvopohjaan. Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvylle. Monipuolisella liikunnan opetuksella luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenajat ja paikalliset olosuhteet. Lisäksi ydinkeskustan lukiona pyritään hyödyntämään lähiympäristön tarjoamia liikuntapaikkoja. Opetusjärjestelyinä käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta. Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon valittaessa liikuntamuotoja. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Opetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon turvallisuus, monikulttuurisen opiskelija-aineksen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

Opetus on järjestetty kurssitarjottimesta löytyvinä kursseina sekä liikuntapassijärjestelmän avulla. Passijärjestelmässä opiskelija kerää ja merkitsee lukuvuoden aikana omaan liikuntapassiinsa suorituksia 32 tuntia. Vain läsnäolosta voi merkitä suorituksen passiinsa. Yhden liikuntakurssin suorituksista voi tehdä neljä tuntia itsenäisesti esimerkiksi oman lajiharrastuksen parissa.

Opetuksen tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja tietojaan eri liikuntamuodoissa
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen
- osaa arvioida omaa fyysistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä osaa liikkua luonnonarvoja kunnioittaen
- osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen oppitunneilla sekä taidot, tiedot ja toimintakyky. Myös opiskelijan

itsearviointi voidaan ottaa huomioon. Lisäksi arvioidaan myös kykyä toimia yhdessä. Edellä mainittu ilmenee siten, että opiskelija vaikuttaa myönteisesti tunnin ilmapiiriin, kannustaa muita, sekä pystyy ja haluaa osallistua erilaisiin liikuntamuotoihin.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijalähtöisesti. Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa tulee korostaa liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

1. Taitoa ja kuntoa (LI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- uinti ja vesipelastus
- yleisurheilu
- suunnistus ja luontoliikunta

2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä
- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta

- luontoliikunta
- jokin uusi liikuntalaji

Syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on opiskelijalähtöisyyden korostuminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssin sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä.

3. Virkisty liikunnasta (LI3)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä on jokin yhdessä toteutettava liikunta.

5. Kuntoliikunta (LI5)

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa. Pakollisia ja syventäviä kursseja toteutetaan tarjotinkursseina (Cityliikkuja) ja liikuntapassiryhminä.

Soveltavat kurssit

6. Vanhojen tanssit (LI6)

Vanhojen tanssien kurssilla tutustutaan juhlatansseihin, vanhoihin tansseihin, lavatansseihin ja vakiotansseihin. Tanssien hallitsemisen lisäksi kurssin tärkeinä tavoitteina ovat tapakasvatus sekä toisten huomioiminen.

7. Elämyksiä liikunnasta (LI7)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä on jokin yhdessä toteutettava liikunta.

Musiikki

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on merkittävä osa ihmisen kulttuuria. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Tehtävänä on tarjota elämyksiä, taitoja ja tietoja, jotka lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä ja rohkaisevat häntä elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Musiikinopetuksessa on keskeistä opiskelijan oma ilmaisu, luovuus, vuorovaikutustaidot ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen, ajattelu ja kyky oman toiminnan arviointiin kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Musiikin tuottaminen, – laulaminen, soittaminen ja musiikillinen keksintä – ja kuunteleminen ovat opetuksen keskeisiä sisältöjä. Oppisisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilainen suuntautuminen ja lähtötaso. Musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikin tulee tukea ja luoda koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa koulun juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää tietojaan musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulleen tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista.

Arviointi

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että yhdessä ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä. Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Pakolliset kurssit

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Kurssilla tutustutaan

opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan. Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisältöjen tulee edustaa eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinnemusiikkia.

Syventävät kurssit

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

5. Musiikkiprojekti (MU5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

Soveltavat kurssit

6. Bändikurssi (MU6)

Bändikurssin tavoitteena on valmistaa konsertti, joka esitetään koulun järjestämässä tilaisuudessa.

7. Kuorokurssi I

Kuoro harjoittelee 3-4-äänistä ohjelmistoa koulun järjestämiin tilaisuuksiin. Kuoro kokoontuu viikoittain erikseen sovittuina aikoina yhden lukuvuoden ajan.

8. Kuorokurssi II

Kurssi on edellisen kuorokurssin jatkoa.

9. Laulu/lauluyhtye

Tutustutaan monipuolisesti äänenkäytön perusteisiin. Tavoitteena on opiskella oikeata hengitystekniikkaa ja tervettä ja luontevaa äänenkäyttöä. Kurssilla valmistetaan ohjelmistoa lauluyhtyeelle. Opiskelijat saavat halutessaan myös henkilökohtaista ohjausta laulamisessa.

10. Bändisoiton alkeet

Kurssilla opiskellaan eri bändi-instrumenttien soittamista ja harjoitellaan helppoa ohjelmistoa.

11. Soitinyhtye/orkesteri

Kurssilla valmistetaan ohjelmistoa koulun tilaisuuksiin. Harjoitukset pidetään erikseen sovittuina aikoina. Kurssi voidaan toteuttaa myös oman työn kurssina ja liittää esim. musiikin lukiodiplomiin.

Musiikissa voi suorittaa lukiodiplomin. Katso oppiaineiden ulkopuoliset kurssit. Lukiossamme tarjotaan myös musikaali/teatteriproduktiokurssi. Katso oppiaineiden ulkopuoliset kurssit.

Kuvataide

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä.

Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemuksiin ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelemaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja kulttuuriympäristössä.

Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia ja opetuksessa tehdään yhteistyötä eri taiteen- ja tieteenalojen kanssa. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja. Oppiaineiden välistä yhteistyötä tehdään kouluympäristön viihtyvyyden ja kulttuuritoiminnan lisäämiseksi. Opiskelija hankkii projekti- ja kulttuuriosaamista työskennellessään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa

- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoriatietoa omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus. Henkilökohtaista kuvataideportfoliota kerätään kaikilla kursseilla.

Pakolliset kurssit

1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita
- oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja
- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitykset
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- taide kulttuurin tulkkina: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita

- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika
- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisin ja sanallisin keinoin, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyyttiseen tulkintaan tutustuminen

2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa siivet ja elämyksiä
- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän kehityksen kannalta
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

Keskeiset sisällöt

- ihminen ja hänen ympäristönsä - ”siivet” ja elämys …
- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävän kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut
- ilmaisuvälineinä mm. rakentaminen, muovaaminen, maalaaminen, video…
- teemoina ovat ihminen ja tila, kasvot ja naamio

Syventävät kurssit

3. Media ja kuvien viestit (KU3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kuvaviestinnän olemuksen ymmärtämistä; eläytyen, suhtautuen analyyttisesti muiden kuvaviesteihin ja harjaannuttamalla omaa ilmaisua kuvaviestinnän keinoin.
- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.

Keskeiset sisällöt

- Median ja ympäristön kuvaviestit.
- kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisu
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuva mediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa

4. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan
- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelevaan, sanalliseen itsearviointiin.

Keskeiset sisällöt

- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittely ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali

5. Nykytaiteen työpaja (KU5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykytaiteen ajankohtaisia ilmiöitä
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykytaiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- mitä nykytaide on: nykytaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitykset
- nykytaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman produktion toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita
- ihminen ja hänen ympäristönsä
- ilmaisuvälineinä mm. rakentaminen, muovaaminen, maalaaminen, video…
- teemoina ovat ihminen ja tila, kasvot ja naamio, siivet ja elämys …

Soveltavat kurssit

6. Piirustus (KU6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu piirustuksen historiaan
- kokeilee kuvailmaisua piirustuksen ilmaisukeinoja käyttäen ja omaa ilmaisua etsien
- harjaannuttaa käden ja silmän yhteistyötä ja oppii tarkastelemaan ympäristöä monipuolisesti

Keskeiset sisällöt

- piirustuksen ilmaisukeinoja ja välinekokeiluja
- piirustuksen historiaa ja nykypäivää
- kuvan tekemistä monipuolisesti mm. klassinen piirustus, tekstin kuvitus, omakuva
- lyijykynä, hiili, puuväri, tussi, rasvaliitu…

7. Taidegrafiikka (KU7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu taidegrafiikan historiaan, nykypäivään ja ilmaisuun
- perehtyy taidegrafiikan perusmenetelmiin

Keskeiset sisällöt

- taidegrafiikan historiaa ja nykyisyyttä
- taidegrafiikan perustekniikoita mm. etsaus, lino- / puupiirros, kuivaneula…
- oman ilmaisun toteuttaminen taidegrafiikan menetelmiä hyödyntäen

8. Valokuva - ilmaisu ja tekniikka (KU8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu valokuvakerronnan perusteisiin
- pyrkii kehittämään omaa kuvailmaisuaan
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja eri foorumeilla
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä

Keskeiset sisällöt

- valokuvauksen historiaa ja nykyisyyttä
- valokuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat
- graafinen suunnittelu: kuvasarjat, taitto, kuvan muokkaus
- kuva- analyysi, katse kuvaan ja katse kuvasta

9. Elokuvailmaisu ja videoelokuva (KU9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu elokuvakerronnan perusteisiin
- harjaantuu tietoiseen kuvan rakentamiseen
- kehittää omaa kuvailmaisua ja rohkeutta ilmaisullisiin ratkaisuihin

- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja toisia huomioivaan rakentavaan ideointiin ja toimintaan

Keskeiset sisällöt

- kurkistus elokuvan historiaan ja nykypäivään
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- oman kokeilun / produktion toteuttamisen
- elokuva-analyysi

10. Maalaus (KU10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa ja syventää ilmaisullisia ja teknisiä valmiuksiaan maalauksen keinoin
- syventää nykytaiteen ja kuvataiteen historian tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- maalaustaiteen traditioista nykypäivään
- väri-ilmaisun ja sommittelun tutkiminen oman työskentelyn kautta
- kuvan sisältö ja muoto oman ilmaisun välineenä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali
- aiheen kehittely ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- maalaustekniikoihin tutustutaan ilmaisua painottaen

11. Keramiikka ja kuvanveisto (KU11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu keramiikan ja kuvanveiston perustekniikoihin ja materiaaleihin ja etenee havaintopohjaisesta työskentelystä kokeilevaan kuvailmaisuun
- kurkistaa keramiikan ja kuvanveiston historiaan ja nykypäivään

Keskeiset sisällöt

- keramiikkaesineiden ja teosten ’tuottaminen’ omaa ilmaisua painottaen ja materiaalin mahdollisuudet tiedostaen sekä keramiikan ja kuvataiteen ’rajoja’ kokeillen

12. Kuvataiteen lopputyö (KU12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kuvallisessa ilmaisussaan harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn, pyrkii löytämään henkilökohtaisen näkökulman valitsemaansa aiheeseen, oppii valitsemaan ja käyttämään materiaaleja, tekniikoita ja välineitä tarkoituksenmukaisesti, mutta rajoja kokeillen syventää ilmaisua, taitoa ja ymmärrystä omassa kiinnostuksen kohteessaan

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lopputyö voi olla taiteellinen tai kirjallinen tutkielma, jossa pyritään persoonalliseen näkökulmaan. Taiteellinen lopputyö voi sisältää esimerkiksi yhden ison kokonaisuuden tai kaksiosaisen lopputyön kahteen eri ilmaismuotoon syventyen. Kirjallisessa lopputyössä tekstin sisältö, kokonaisuuden graafinen ilme ja kuvien

valinta ovat tärkeitä elementtejä. Näkökulman tulisi olla visuaalinen, on aihe sitten miltä elämänalueelta tahansa

Kuvataiteen lukiodiplomi suoritetaan koulukohtaisena soveltavana kurssina ja sen suorituspaikkana on KU12:sta aika ja tila.

Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävän jatkumon, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hankkia perustiedot ja taidot, joiden varassa heidän on mahdollista suunnitella jatko-opintoja ja pohtia ammatillista suuntautumista. Valinta- tai muissa ongelmatilanteissa sekä päätöksentekotaitojensa kehittämiseksi opiskelijoille tarjotaan henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelija voi keskustella opintoihinsa, koulutusvalintoihinsa sekä ammatti- ja urasuunnitteluunsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä pienryhmissä asioita, jotka ovat muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita myös opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään tietoa, miten hän saa apua näihin ongelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana.

Opiskelijaa ohjataan hankkimaan tietoa ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät hakuoppaat ja muut tietolähteet sekä osaa käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa ohjataan ja tuetaan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa. Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehdoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on välittää tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalla on mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään sekä opiskeluun muissa oppilaitoksissa. Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä

tietoa muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Pakollinen kurssi

1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP1)

Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen järjestetään tutustumista työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin.

Opinto-ohjauksen kurssilla käsitellään kaikille opiskelijoille yhteisiä, lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

Keskeiset sisällöt

- opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen
- itsetuntemus
- omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen
- työelämätietous
- ylioppilastutkinto
- ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen
- työelämään siirtyminen

Syventävä kurssi

2. Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta (OP2)

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin keskeisenä tavoitteena on lisätä opiskelijan opiskeluvalmiuksia, parantaa hänen itsetuntemustaan ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin kysymyksiin, joihin muussa ohjauksessa ei ole mahdollista syventyä. Kurssin puitteissa voidaan tutustua mahdolliseen jatko-opiskelupaikkaan.

Kurssin sisältö koostuu opiskelijan omasta lukio-opiskelun suunnitelmasta, jatko-opinto- ja urasuunnitelmista sekä opiskelutaitojen ja persoonallisuuden kehittymisen havainnoinnista. Tätä aineistoa kootaan portfoliotyöskentelynä ns. ROPS-kansioon (=ressun opiskelusuunnitelma). Työskentelyä ohjataan ryhmänohjaustuokioissa, jolloin myös tehdään harjoituksia. Suuri osa työskentelystä on itsenäistä ja omaehtoista.

Soveltava kurssi

3. Tutorkurssi (OP3)

Kurssin tavoitteena on valmentaa opiskelijaa toimimaan pienryhmäohjaajana, tutorina, uusille opiskelijoille. Tutor auttaa heitä kotiutumaan lukioon ja saamaan tarvittavia tietoja ja taitoja opintojensa alkuvaiheessa. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää tehtävänsä vertaistutorina, joka on kiinnostunut oman ryhmänsä uusista opiskelijoista tasapuolisesti. Tutor harjaantuu tarvittavilla tieto- ja taitoalueilla sekä kehittyy ohjaajana ja esiintyjänä.

4. LUE 1 (OP23)

LUE 1 -kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti opiskelijoille, joilla on kielellisiä oppimisvaikeuksia. Kurssin tavoitteena on tehostaa opiskelijan lukemisen ja

kirjoittamisen taitoja, tukea häntä oman oppimistyylin löytämisessä, opiskelutaitojen parantamisessa sekä vahvistaa opiskelijan myönteistä minäkuvaa oppijanana. Kurssilla voidaan tarvittaessa arvioida opiskelijan lukivaikeutta ylioppilastutkintoa varten. LUE 1-kurssi on koulukohtainen soveltava kurssi ja se arvioidaan suoritusmerkinnällä.

5. LUE 2 (OP24)

LUE 2 -kurssi on räätälöity kurssi opiskelijoille, jotka ovat jo käyneet LUE 1 –kurssin. Kurssilla syvennetään niitä oppimistaitoja ja opiskelustrategioita, joihin tutustuttiin LUE 1 –kurssilla. Kurssilla tehdään käytännön harjoituksia siitä miten omaa oppimistyyliä voi käyttää oppimisen tukena. Kurssilla on myös mahdollisuus perehtyä tarkemmin vieraiden kielten oppimistekniikoihin. Rentoutusharjoitukset ovat oleellinen osa kurssin sisältöä. Kurssin sisällöt määritellään tarkemmin ryhmän tarpeiden mukaan. LUE 2 –kurssista saa soveltavan kurssin suoritusmerkinnän.

6. MaTu (OP25)

Matematiikan tukikurssi on suunnattu lyhyen matematiikan opiskelijoille, joilla on vaikeuksia matematiikan opiskelussa. Kurssi toteutetaan yhteistyössä lyhyen matematiikan aineenopettajan ja lukion erityisopettajan kesken. Kurssilla käydään läpi ryhmän tarpeiden mukaan matematiikan keskeisimpiä osa-alueita monipuolisesti havainnollistaen. Kurssin tavoitteena on motivoida opiskelijaa kehittämään omaa matematiikan oppimistaan. Kurssilla opiskellaan työtapoja ja menetelmiä, joiden avulla opiskelija oppii hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja omaa oppimistyyliään myös matematiikan opiskelussa. Tarkoituksena on myös selvittää syitä matematiikan vaikeuksiin ja pyrkiä poistamaan sekä ehkäisemään niitä. MaTu -kurssi on koulukohtainen soveltava kurssi ja se arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7. ReTu (OP26)

ReTu –kurssi on tarkoitettu opiskelijoille, joiden opiskelua haittaa jännittäminen, pelko tai stressi ja jotka näiden syiden vuoksi ehkä alisuoriutuvat opinnoissaan. Kurssilla harjoitellaan erilaisia rentoutumismenetelmiä ja pohditaan rentoutumisen merkitystä oppimiselle. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää itselleen parhaiten sopivat rentoutumis- ja opiskelumenetelmät, sekä oppii hyödyntämään opiskelussaan omia vahvuuksiaan ja oppimistyyliään. ReTu -kurssi on koulukohtainen soveltava kurssi ja se arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Koulukohtaiset muut kurssit

IB-lukiossa suoritettu kurssi (IB)

Ressun lukion opiskelija voi osallistua kansainvälisen IB-lukion opetukseen, jos ryhmässä on tilaa ja kurssi soveltuu opiskelijan opinto-ohjelmaan. Opetus on kieliaineita lukuun ottamatta englanniksi. Kurssista saa suoritusmerkinnän. Kursseja voi suorittaa IB-lukiosta enintään kymmenen.

Tietotekniikka (AT)

Oppiaineena tietotekniikan opiskelun tavoitteena on antaa opiskelijalle hyvät perusvalmiudet hyödyntää tietotekniikkaa itsenäisesti työskennellen. Opiskelija oppii käyttämään tietokonetta sekä yleisimpiä oheislaitteita ja ohjelmistoja apuvälineenä, apuna tiedonhankinnassa sekä monipuolisena viestintävälineenä.

Tavoitteena on myös monipuolistaa ja täydentää opiskelijoiden näkemystä tietotekniikan käytöstä ja merkityksestä yhteiskunnassa sekä tarjota virikkeitä ja

rohkaista omatoimiseen kokeiluun sekä tietojen ja taitojen hankkimiseen. Koulukohtaisten kurssien tavoitteena on syventää ja laajentaa tietotekniikasta kiinnostuneiden opiskelijoiden tietoja ja käyttötaitoja tietotekniikan erityisosa-alueilla.

Tietotekniikan opiskelu kehittää sekä itsenäistä että yhteistoiminnallista työskentelyä ja viestintätaitoja. Se rohkaisee omaehtoiseen ja suunnitelmalliseen työskentelyyn, ongelmanratkaisuun sekä tiedon ja oman työskentelyn arviointiin.

Opetuksessa painotetaan opiskelijan aktiivista työskentelyä tietokoneen ja ohjelmistojen kanssa. Opiskelijaa ohjataan selviytymään itsenäisesti ongelmallisistakin tilanteista, sekä kannustetaan myös yhteistyöhön ja oman tietämyksen jakamiseen.

Kaikki kurssit arvostellaan suoritusmerkinnällä. Kurssin hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista tuntityöskentelyä sekä kurssiin liittyvien tehtävien huolellista suorittamista.

Tietotekniikan käyttötaito 1 (AT1)

Kurssilla opetellaan laitteen hallintaa, tekstinkäsittelyä, esitysgrafiikan tekemistä sekä internet-käyttöä. Tavoitteena on antaa opiskelijalle perustaitoja tietotekniikan hyödyntämiseen.

Tietotekniikan käyttötaito 2 (AT2)

Kurssilla opetellaan tietotekniikan teoriaa, taulukkolaskentaa sekä tietokantojen käyttöä. Tavoitteena on antaa opiskelijalle perustaitoja tietotekniikan hyödyntämiseen.

Ohjelmoinnin perusteet (AT3)

Kurssilla opetellaan ohjelmoinnin perusteita sopivalla ohjelmointikielellä. Kurssilla toteutetaan jokin pieni ohjelmointiprojekti.

Ohjelmoinnin jatkokurssi (AT4)

Kurssi on jatkoa ohjelmoinnin alkeiskurssille. Kurssilla opiskellaan ohjelmointia syvällisemmin ja toteutetaan jokin laajempi ohjelmointiprojekti.

Www-sivustot (AT5)

Kurssilla opiskellaan www-sivustojen suunnittelua ja toteuttamista. Mahdollisuuksien mukaan kurssilla käsitellään myös www-ohjelmointia. Kurssilla toteutetaan jokin www-projekti.

Media (ME)

Median maailma – viestinnän peruskurssi (ME1)

Kurssi, jolla aloitetaan mediadiplomin suorittaminen. Perehdytään viestintätapahtuman osatekijöihin ja tutkitaan, miten eri mediat toimivat viestintävälineinä, tiedonvälittäjinä ja maailmankuvan muokkaajina. Pohditaan myös viestinnän etiikkaa ja siihen liittyvää lainsäädäntöä. Kurssin aikana opiskelija kokoaa portfolion, jonka osana on opiskelijan kiinnostuksen mukaan radio-, lehti-, video- tai multimediatyö.

Lehtiviestinnän perusteet (ME2)

Perehdytään käytännön harjoituksin painetun viestinnän eri lajeihin, juttutyyppeihin ja lehtijutun rakenteeseen. Tarkastellaan kuvan ja sanan yhteistyötä, tutustutaan taiton perusperiaatteisiin. Kirjoitetaan, kuvitetaan ja taitetaan omia lehtijuttuja. Mahdollisia vierailuja lehtitaloissa tai toimittajavierailuja.

Käsikirjoittamisen perusteet (ME3)

Perehdytään teoriassa ja käytännön harjoituksin äänen ja/tai kuvan avulla kerrottavan audiovisuaalisen fiktion tai faktan kirjoittamiseen. Voidaan käsikirjoittaa esimerkiksi opiskelijoiden ideoimia dokumentteja, mainoksia, tietokonepelejä, kuunnelmia ja näytelmiä.

Johdatusta elokuvaan (ME4)

Tutustutaan elokuvaan taiteen lajina. Elokuvien katsomisen, harjoitustehtävien ja keskustelujen kautta perehdytään elokuvan vaikutuskeinoihin. Perehdytään elokuvan historian pääpiirteisiin ja genreihin sekä tutustutaan elokuvan ilmaisukeinoihin: kuvakokoihin, erikoistehosteisiin, musiikkiin ja ääniin, leikkaukseen. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään asiantuntijavierailuja ja tutustumiskäyntejä.

Ilmaisutaito (ILM)

Ilmaisutaidon avulla ressu tutustuu itseensä ilmaisijana sekä kehittää omia ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan. Ilmaisutaito perehdyttää opiskelijoita teatteriin taidemuotona ja antaa eväitä itsenäisen teatteriesityksen valmistamiseen.

Ilmaisutaidon opetuksen tavoitteena on, että

- opiskelijalla on valmius ilmaista suullisesti itseään eri tilanteissa
- opiskelija saa valmiuksia kehittää itseään ilmaisijana
- opiskelija pystyy arvioimaan itseään ilmaisijana ja ryhmän jäsenenä
- opiskelija saa valmiuksia itsenäisen teatteriesityksen valmistamiseen
- opiskelija luo oman suhteensa teatteriin taidemuotona

Ilmaisutaito on toiminnallinen oppiaine, jossa opiskellaan itse tekemällä, muiden tekemistä seuraamalla ja ryhmän kanssa keskustelemalla. Ilmaisutaidon kurssit arvostellaan suoritusmerkinnällä. Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista läsnäoloa kurssilla sekä kurssiin mahdollisesti kuuluvien tehtävien suorittamista.

Opetussuunnitelman yleiset aihekokonaisuudet näkyvät oppiaineessa vaihtelevasti. Kulttuuri-identiteetti sekä viestintä- ja mediaosaaminen ovat vahvasti esillä, muut aihekokonaisuudet ovat opetuksessa mukana, mikäli kursseilla toteutettavien esityksien aiheet ovat niiden alueelta.

Ilmaisutaidon peruskurssi (ILM1)

Ilmaisutaidon peruskurssin tavoitteena on saada ressu tuntemaan itsensä ilmaisevana ja luovana yksilönä. Olennaisena osana on ryhmätaitojen harjoittaminen ja sosiaalisuus. Kurssilla ei valmisteta julkista esitystä, vaan tavoitteena on antaa opiskelijoille välineitä itsensä kehittämiseen sekä rohkeutta esiintymistilanteisiin. Kurssilla tehdään monipuolisesti erilaisia perusharjoituksia, kuten aisti-, keskittymis-, rentoutumis- ja improvisaatioharjoituksia.

Teatteri-ilmaisun kurssi (ILM2)

Kurssi on tarkoitettu niille, jotka ovat kiinnostuneita teatteri-esityksen valmistamisesta. Kurssin tavoitteena on, että opiskelijan avoimuus ja herkkyys luoda ja vastaanottaa teatteritaidetta lisääntyy omakohtaisen kokeilun ja etsimisen kautta. Kurssi antaa perusvalmiuksia näyttelijäntyön kehittämiseen ja teatteritaiteen lukiodiplomin suorittamiseen. Kurssilla tutkitaan esityksen rakentamisen perusasioita, kuten näyttelijäntyötä ja skenografiaa. Kurssilla valmistetaan pienimuotoinen esitys, joka esitetään muille kurssilaisille. Kurssiin liittyy teatteriesityksen seuraaminen ja arviointi.

Kansainvälisyyskurssi (INT1 ja INT2)

Kurssilla tehdään yhteistyötä Ressun lukion kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Kurssin sisältönä voi olla tutustumista toiseen kulttuuriin, yhteistyötä toisten koulujen opiskelijoiden kanssa tai laajimmillaan opiskelijavaihtoa. Yhteistyön laajuuden mukaan kurssista saa 1-2 kurssisuoritusta. Opiskelija voi myös osallistua eri yhteistyöprojekteihin lukio-opintojensa aikana, mutta hän voi saada enintään kaksi kurssisuoritusta. Kansainvälisyyskurssin yhteistyökumppanit ja tarkemmat kurssisisällöt päätetään vuosittain.

Projektikurssi (PRO1 ja PRO2)

Projektikurssissa tutustutaan johonkin integroivaan teemaan eri aineiden yhteistyönä. Kurssilla on yleensä monta opettajaa. Kurssin toteutustapa voi vaihdella luentomuotoisesta opetuksesta itsenäiseen tutkimukseen. Opiskelija saa kurssisuorituksen suoritettuaan yhteen projektiin liittyvät työt ja muut velvoitteet. Opiskelija voi osallistua kahdelle projektikurssille lukio-opintojensa aikana. Jos toteutettava projekti on poikkeuksellisen laaja, voi yhdestä projektista saada kahden kurssin suoritukset. Projektien teemat päätetään vuosittain.

Musikaali/teatteriproduktio (TEAT)

Kurssi on kuvataiteen, ilmaisutaidon, musiikin, liikunnan ja äidinkielen yhteistyökurssi. Kurssilla valmistetaan esim. näytelmä, musikaali tai musiikkinäytelmä. Produktion laajuudesta riippuen kursseja on yksi tai kaksi.

Kulttuurikurssi (KULT)

Kurssin aikana käydään yhteisesti kymmenessä erilaisessa taidetapahtumassa. Käynnit voivat olla vierailuja teattereihin, konsertteihin, taidenäyttelyihin, elokuviin jne. Teoksiin tutustutaan etukäteen. Käynneistä kootaan pienimuotoinen portfolio. Kurssi kestää hajautetusti koko lukuvuoden.

Liikennetieto (AJO)

Kurssilla suoritetaan henkilöautonajokortin hankkimiseksi vaadittava mutta minimitasoa laajempi kuljettajakoulutuksen teoriaosuus ja opitaan liikennesäännöt. Keskeisenä opetussisältönä on ekologinen autonkäyttö ja perehtyminen Helsingin kantakaupungin liikenneolosuhteisiin autonkuljettajan näkökulmasta. Opiskelijoille pyritään luomaan vastuullinen asenne aikuisena autonkuljettajana varsinkin kevyttä liikennettä kohtaan. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään taloudellisen ajamisen merkitys liikenneturvallisuuden kannalta. Työtapoina kurssilla käytetään pari- ja ryhmätöitä, luentoja, videoita ja keskustelua.

Kurssi suoritetaan osallistuen kaikille oppitunneille mutta myös kotitehtävien suorittamisella ja itseopiskelulla on suuri merkitys kurssin intensiivisyyden vuoksi. Kurssista pidetään loppukoe ja hyväksytysti suoritetusta kurssista saa joko suoritusmerkinnän tai pyydettäessä numeroarvosanan.

Egyptologia; muinaisen Egyptin historia (EGY)

Kurssin aiheena on muinaisen Egyptin historia, johon syvennytään laajasti teoreettisen (egyptologia) luento-opetuksen, kuva- ja dokumenttiaineiston sekä omakohtaisesti valitun aihealueen kautta.

Kosmopolis: eläytyen antiikkiin (KOSMO)

Kosmopolis on uraauurtava ja uudenaikainen oppimisympäristö, joka rakentuu yhteistoiminnalliselle oppimiselle ja hajautetulle asiantuntijuudelle. Historiaa ja filosofiaa integroiva Kosmopolis-kurssi yhdistää ongelmalähtöisen oppimisen ja tiedon rakentelun verkossa toteutettavan simulaatioon ja eläytymällä opiskelemiseen. Kosmopolis syventää opiskelijoiden tietämystä länsimaisen kulttuurin juurista ja tukee opiskelijan kulttuuri-identiteettien ja kulttuurien tuntemuksen ymmärtämistä. Se kannustaa opiskelijaa hahmottamaan maailman eri näkökulmista sekä arvioimaan kriittisesti lähteitä ja viestintään vaikuttavia tekijöitä. Kosmopolis kehittää opiskelijan yleissivistystä ja arvostelukykyä.

Kosmopolis-kurssi jakautuu ajallisesti kahdelle jaksolle, siten että Kosmopolis 1 edeltää kurssin toista osaa Kosmopolis 2.

Kosmopolis 1: Antiikin maailmankuva ja elämäntapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietämystään antiikin poliittisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti monirakenteisesta ympäristöstä tutkivan oppimisen avulla
- perehtyy antiikin viestintä- ja ihmissuhdeverkostojen toimintaan
- ymmärtää ja omaksuu annetun roolihenkilön maailmankuvan ja yhteiskunnallisen aseman
- erikoistuu roolihahmonsa kautta jonkin antiikin osa-alueen asiantuntijaksi
- ymmärtää monikulttuurisuutta oppimalla hahmottamaan sen antiikkisia esiintymismuotoja

Prosessin ensimmäinen vaihe suoritetaan osin ohjatusti ryhmissä opiskellen, osin itsenäisesti. Kosmopolis 1 on tutkiva ja yhteistoiminnallinen oppimisympäristö, joka kannustaa opiskelijoita hajautetun asiantuntijuuden omaksumiseen.

- Opiskelijat syventävät tietämystään antiikista tutustumalla alan erikoiskirjallisuuteen ja muuhun käytössä olevaan materiaaliin
- Opiskelijat perehtyvät antiikin Ateenan monirakenteiseen toiminta- ja elinympäristöön ja siihen liittyviin uskomusjärjestelmiin ja arvoihin
- Opiskelijat hahmottavat tulevan roolinsa maailmankuvaa, arvoja ja minuutta sekä jäsentävät hänen yhteiskunnallista asemaansa ja ihmissuhdeverkostoaan

Tämä antiikin Ateenan elämän sisäistäminen toteutetaan sokraattisessa vuorovaikutuksessa kurssin ohjaajien ja muiden kurssilaisten kesken.

Kosmopolis 2: Elämää ateenalaisena

Tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa ja jakaa Kosmopolis 1 – ympäristössä hankkimaansa asiantuntijuutta
- oppii eläytymällä ja simulaatiolla ymmärtämään antiikin ihmisten lähtökohtia, ajattelutapaa ja valintoja
- tutkii ja jäsentää antiikin maailmankuvia vertaamalla sitä meidän aikamme maailmankuviin
- harjoittaa ja kehittää ryhmätyötaitojaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitojaan

- perehtyy verkkodialogin ja verkko-oppimisen kautta tietotekniikan mahdollisuuksiin innostavien oppimisympäristöjen rakentamisessa ja hyödyntämisessä

Simulaatiolla, eläytymällä ja dramatisoinnilla kehitetään luovaa mielikuvitusta, ongelmanratkaisutaitojen ja strategisen ajattelun käyttöä sekä vaihtoehtoisten ratkaisumallien etsintää. Samalla Kosmopolis 2 kannustaa kehittämään metakognitiivisia ajatteluvalmiuksia ja ilmaisemaan tunteita elävällä ja rikkaalla tavalla.

Kurssi toteutetaan verkkoon rakennetussa virtuaalisessa Ateenassa vuonna 341 e.a.a. Opiskelijat toimivat koko kurssin ajan roolissa, jonka he ovat rakentaneet Kosmopolis 1-kurssilla. Opiskelijat jäsentävät ja kehittävät omaa roolinsa mukaista erityisosaamista antiikin ihmisen maailmankuvan, elämäntavan ja sosiaalisen verkoston hahmottamiseksi. Opiskelijat kohtaavat rooleissaan aitoja historiallisia valintatilanteita ja tekevät valintoja, jotka simuloivat tuolloin eläneiden ihmisten ratkaisuja.

- antiikin Ateenan maailmankuvat ja arvot
- antiikin Ateenan elämäntavat
- antiikin Ateenan ihmiset

Kosmopolis-kurssin osat Kosmopolis 1 ja Kosmopolis 2 kuuluvat erottamattomasti yhteen eikä kurssia Kosmopolis 2 voi suorittaa ilman kurssin Kosmopolis 1 suorittamista. Opiskelija voi kuitenkin saada merkinnän osan Kosmopolis 1 suorittamisesta vaikka hän ei jostain syytä voisikaan jatkaa kurssilla ja suorittaa osaa Kosmopolis 2. Kosmopolis-kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti. Soveltavana kurssina Kosmopolis arvostellaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijan pyytäessä hän voi kuitenkin saada lyhyen kirjallisen kuvauksen edistymisestään kurssilla.

Kaaoskurssi (KAAOS)

Kaaoskurssi on eri oppiaineiden rajat ylittävä integroiva kurssi. Kurssilla käsitellään luonnon ja yhteiskunnan ilmiöitä, joiden kuvaamiseen tarvitaan epälineaarisia malleja. Käsiteltävät ilmiöt liittyvät fysiikkaan, kemiaan, meteorologiaan, biologiaan sekä talous- ja yhteiskuntatieteisiin.

Kurssin tavoitteena on perehdyttää opiskelija

- luonnon ilmiöiden esittämiseen dynaamisina systeemeinä
- luonnon ilmiöiden mallintamiseen epälineaarisilla malleilla
- kaaoksen matemaattiseen tarkasteluun ja kaoottisten ilmiöiden simuloimiseen tietokoneilla
- kaoottisten ilmiöiden kokeelliseen tutkimiseen
- komplekseihin adaptiivisiin systeemeihin ja niiden tutkimukseen
- kaaoksen ja kompleksisuuden tieteenfilosofisiin aspekteihin
- eri tieteiden rajat ylittäviin tieteellisiin käsitteisiin ja metodeihin ja arvioimaan niiden hyödyllisyyttä erilaisten ilmiöiden tutkimisessa ja ymmärtämisessä

Keskeiset sisällöt

- dynaamiset systeemit
- lineaarisuus ja epälineaarisuus
- attraktorit
- fraktaalit
- algoritmit ja kuvaukset
- determinismi ja indeterminismi

- alkuarvoherkkyys ja ennustettavuus
- itseorganisaatio

Soveltavana kurssina kaaoskurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä, mutta pyynnöstä opiskelija voi saada lyhyen kirjallisen kuvauksen edistymisestään kurssilla. Kaaoskurssia ei voi suorittaa itsenäisesti, vaan aktiivinen läsnäolo tunneilla on edellytys kurssin hyväksyttäväksi suorittamiseksi. Kurssilla tutustutaan myös kaaosteoriaan läheisesti liittyviin fraktaaleihin

Nuori yrittäjyys (NY)

Nuori yrittäjyys (NY) on koulutus, jonka tavoitteena on edistää nuorten yrittäjyyttä Suomessa. Se tarjoaa 15–20-vuotiaille avaimen yrittäjyyden jännittävään maailmaan. Osallistujat perustavat todellisen yrityksen, jolla kilpailevan kansallisesti ja kansainvälisestikin muiden samassa sarjassa olevien yritysten kanssa. Koulukseen osallistujilta vaaditaan todellista panostamista koko kouluvuoden ajaksi.

Yritystoiminta alkaa liikeideasta ja päättyy vuosikertomuksen jättöön keväällä. Toiminnan pyörittäminen onnistuu parhaiten 4-6 henkilön ryhmissä. Kurssin osallistujien on hankittava NY-neuvonantaja jostakin yrityksestä.

Biokemia (BIKE)

Kurssilla perehdytään biokemian historiaan, käsitteisiin, sovelluksiin sekä bioteknologian mahdollisuuksiin nyky-yhteiskunnassa. Kurssilla tutustutaan myös alan uusimpiin tutkimuksiin. Pohjatietona edellytetään KE1 sekä BI1 kursseja.

Oppilaskunta –kurssi (OPK)

Opiskelijalle lasketaan kurssisuoritukseksi aktiivinen toiminta Ressun lukion oppilaskunnassa. Kurssisuorituksen myöntämisestä päättää oppilaskuntaa ohjaava opettaja yhdessä oppilaskunnan hallituksen puheenjohtajan kanssa.

Lehden toimittaminen (LEHTI)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelijat voivat toimia ja kehittyä lehden toimittajina. Kurssisuoritus edellyttää aktiivista, säännöllistä osallistumista lehden toimituskunnan työskentelyyn sekä oman työn arviointia. Toimituskunnan jäsenet voivat esimerkiksi kirjoittaa, kuvittaa tai taittaa koulun perinteikästä Pärskeitä-lehteä. Lehti tarvitsee innokkaita myös valokuvaajista markkinoijiin. Toimituskunta kokoontuu sopimallaan tavalla sekä ruokatuntikokouksiin että pidempiin toimituspäiviin. Kurssista saa suoritusmerkinnän lehteä ohjaavalta opettajalta.

Vapaaehtoistyön kurssi (VAP)

Kurssin tavoitteita ovat tutustuminen vapaaehtoistyön aihepiiriin, pääkaupunkiseudun vapaaehtoistyöhön ja toimiminen koulun ulkopuolella vapaaehtoistyössä. Vapaaehtoistyön kurssiin kuuluu oppitunteja, tutustumiskäyntejä, vapaaehtoistyötä opiskelijan valitsemassa paikassa sekä oppimispäiväkirjan laatiminen. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Kiinan kulttuurikurssi (KIKU)

Kiinan kulttuurikurssi avaa ovia sekä perinteiseen kiinalaiseen kulttuuriin että Kiinan nopeasti muuttuvaan nyky-yhteiskuntaan ja nykyelämään. Kurssin tavoitteena on tukea Kiinaan ja sen kulttuuriin kohdistuvaa kiinnostusta ja harrastusta. Siten kurssi palvelee erinomaisesti kulttuuri-identiteetin hahmottamista ja kulttuurien tuntemuksen

edistämistä. Yleissivistävän tehtävänsä ohella kurssi tukee Ressun kansainvälistymistä ja edistää tietoisuutta ihmiskunnan yhteisistä ongelmista ja niihin kansainvälisen yhteistyön kautta löytyvistä ratkaisuista.

Keskeiset sisällöt

- Kiinan historiaa neoliittiselta ajalta nykypäiviin
- Kiinalaisen kulttuurin perustekijät ja niiden ilmenemismuodot
- Kiinalaisen kulttuurin saavutukset
- Kiinan nykypäivä ja tulevaisuus

Soveltavana kurssina Kiinan kulttuurikurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä. Opiskelija voi kuitenkin pyytäessään saada lyhyen kirjallisen arvioin edistymisestään opinnoissaan. Kurssia ei voi suorittaa tenttimällä, mutta opiskelija voi sopia opettajan kanssa kurssin suorittamisesta osana Ressun yhteistyötä kiinalaisten kumppanikoulujen kanssa.

Robotiikka (ROBO)

Kurssilla tutustutaan robottien rakentamiseen ja ohjelmoimiseen käyttäen Lego Mindstorms NXT -robotiikkalegoja. Keskeisenä tavoitteena on oppilaan loogisen ja luovan ongelmanratkaisutaidon kehittyminen. Kurssilla opiskellaan ongelmalähtöisesti toteuttaen pienimuotoisia projekteja.

Viksu (VIKSU)

Kurssin tavoitteena on ohjata opiskelijoita Viksu-tiedekilpailuun lähetettävän tutkielman tekemisessä. Kurssilla tutustutaan tieteellisen tutkimuksen perusteisiin: eri tieteiden tutkimuskäytänteisiin ja tieteelliseen kirjoittamiseen.

KOSY-hanke (KOSY)

Ressun lukio, Etu-Töölön lukio, Helsingin kuvataidelukio, Kallion lukio, Luonnontiedelukio, Mäkelänrinteen lukio ja Helsingin Suomalainen yhteiskoulu järjestävät opiskelijoilleen yhteisiä kursseja. Korkeammalle ja syvemmälle -kurssit on tarkoitettu opiskelijoille, jotka haluavat enemmän. KoSy -kursseilla aloitetaan siitä, mihin lukion syventävät kurssit lopettavat. Kurssit ovat yleensä oppiainerajat ylittäviä ja opetuksessa saattaa olla mukana useita opettajia. Kurssit ovat hyödyllisiä ajatellen ylioppilaskirjoituksia ja kursseilla tapaat myös samoista asioista kiinnostuneita mielenkiintoisia ihmisiä. Projektissa mukana olevat koulut tarjoavat vuosittain eri aihepiirien kursseja.

DELF Diplôme d’études en langue française (DELF)

DELF on Ranskan valtion järjestämä virallinen kielitutkinto, josta saatu todistus pätee ympäri maailmaa. Tutkinto sopii jokaiselle, joka tarvitsee virallisen todistuksen ranskan kielen taidostaan ammattia tai jatko-opintojaan varten. DELF-kursseilla harjoitellaan tutkintoa varten. Kurssilla käydään läpi aikaisempia DELF-kokeita ja harjoitellaan henkilökohtaista puhekoetta.

DELF A1

DELF A2

DELF B1

DELF B2

Sprachdiplom (SPRACH)

Sprachdiplom on Saksan valtion järjestämä virallinen kielitutkinto, josta saatu todistus pätee ympäri maailmaa. Sprachdiplomissa on kaksi tasoa Sprachdiplom I A2/B1 ja Sprachdiplom II B2/C1. Tutkinto sopii jokaiselle, joka on opiskellut saksaa vähintään muutaman vuoden ja joka tarvitsee virallisen todistuksen saksan kielen taidostaan

ammattia tai jatko-opintoja varten. Kurssilla harjoitellaan tutkinnon kirjallisen kokeen eri osuuksia ja valmistaudutaan henkilökohtaiseen puhekokeeseen.

Sprach 1

Sprach 2

Yliopistokurssit

Englannin yliopistokurssi (ENAY)

Kurssi järjestetään yhteistyössä Tampereen yliopiston käännöstieteen englannin laitoksen kanssa. Laitoksen opettajat pitävät viikoittain Ressussa luennon, jonka aihe liittyy englannin kieleen, kulttuuriin tai kääntämiseen. Opiskelijat kirjoittavat kunkin luennon jälkeen oppimispäiväkirjaa, jossa he reflektoivat omia tietojaan ja käsityksiään ko. aiheesta. Lisäksi kurssiin liittyy vierailu Tampereella tutustumassa laitokseen.

Kurssin tavoitteena on lisätä opiskelijoiden tietoa kääntämisestä ja englannin kielestä sekä tutustuttaa heitä alan opiskeluun yliopistossa. Kurssin hyväksytysti suorittaneet saavat siitä suoritusmerkinnän (S). Kurssin suorittaminen hyväksytysti edellyttää läsnäoloa kaikilla luennoilla sekä oppimispäiväkirjan palauttamista.

Saksan yliopistokurssi (SAAY)

Saksan yliopistokurssi toteutetaan yhteistyössä Helsingin yliopiston saksalaisen laitoksen kanssa. Laitoksen opettaja tai opettajat, mieluiten saksaa äidinkielenään puhuvat, opettavat pääsääntöisesti Ressussa, mutta kurssiin voi kuuluu myös vierailu Helsingin yliopistolla ja Saksalaisessa kirjastossa. Tavoitteena on kehittää opiskelijoiden saksan kielen taitoa ja samalla antaa esimakua germaanisen filologian opinnoista. Aihepiireinä ovat mm. Phonetik, Übersetzung, Konversation, Literatur, Textproduktion, Sprachgeschichte, Landeskunde und Kultur. Työtapoina voidaan käyttää luennointia, keskustelua, harjoitusten tekoa kirjallisesti ja suullisesti. Yliopistokurssin suorittamisesta saa suoritusmerkinnän (S) sekä erillisen todistuksen, jota voi yrittää myöhemmin hyödyntää jatko-opinnoissa tai työelämässä. Kurssia suositellaan abeille ja toisen vuositason A-saksan opiskelijoille.

Kemian yliopistokurssi (KEY)

Ressun lukio järjestää kemian yliopistokurssin yhteistyössä Helsingin Yliopiston Kemian laitoksen kanssa.. Kurssiin tehdään laboratoriotöitä sekä tutustutaan kemian laitoksen toimintaan ja eri osastoihin. Kurssista saa suoritusmerkinnän lisäksi erillisen todistuksen, jota voi hyödyntää myöhemmin opinnoissaan.

Biologian yliopistokurssi (BIYO)

Kurssi sopii opiskelijalle, joka on kiinnostunut biologian, kemian tai lääketieteen opinnoista. Yhteistyö korkeakoulujen kanssa tarjoaa biologiasta kiinnostuneille nuorille näköalapaikan biologiseen tutkimukseen. Vierailukäynneillä opiskelijat pääsevät sukeltamaan oppikirjoja syvemmälle biologian maailmaan. Kurssiin voi sisältyä myös tiedeseurojen tai Helsingin yliopiston järjestämiä luentoja ja laborointeja.

Kurssin sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa kurssin alussa. Kurssilla keskitytään kahteen aihepiiriin – ekologiaan ja fysiologiaan. Näiden teemojen tiimoilta tutustutaan ajankohtaisiin tutkimusaiheisiin sekä tehdään käytännön töitä esimerkiksi kokeellista tutkimusta ja kenttätöitä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin on kriittinen ja tuntee biologian sovelluksia. Kurssin suorittaminen hyväksytysti edellyttää sekä läsnäoloa että aktiivisuutta ja siitä saa suoritusmerkinnän (S).

Matematiikan yliopistokurssi (MAAY)

Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat sellaisiin matematiikan osa-alueisiin, joita ei lukiokursseissa käsitellä ja syventää matemaattista osaamista. Kurssilla perehdytään systemaattiseen matemaattiseen esitystapaan ja kehitetään päättelykykyä.

Kurssin sisällöt vaihtelevat vuosittain. Aiheina ovat mm. pelien matematiikka, lukuteoria ja tasogeometria.

Kurssiin sisältyy laskuharjoituksia, mutta ei varsinaista kurssikoetta. Kurssin suorittamisesta saa suoritusmerkinnän (S).

Muiden aineiden yliopistokurssit

Ressun lukio järjestää yliopistokursseja eri yhteistyötahojen kanssa voimassa olevien suullisten ja kirjallisten sopimusten mukaisesti. Kurssiin kuuluu tutustumista yliopistoon/korkeakouluun ja siellä tapahtuvaan opetukseen erilaisten teemojen ja tehtävien avulla. Opetus voi tapahtua yliopiston tai koulun tiloissa. Kurssi antaa opiskelijalle mielikuvan kyseisen aineen opiskelumahdollisuuksista ja tukee häntä jatko-opiskelupäätöksessä.

Lukiodiplomit

Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD)

Kuvataiteen lukiodiplomi on portfoliomuotoinen näyttötyö, jolla opiskelija voi osoittaa erityistä harrastuneisuutta ja osaamista. Lukiodiplomi toteutetaan yhden kurssin aikana (38h). Ennen kurssille osallistumista opiskelijalla tulee olla suoritettuna neljä (4) lukion hyväksymää kuvataiteen kurssia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kuvallisessa ilmaisussaan

- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin
- kykenee löytämään henkilökohtaisen näkökulman valitsemaansa tehtävään ja pyrkii yhdistämään työssään aiheen ja ilmaisun kokonaisuudeksi
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä

Keskeiset sisällöt

- kuvataiteen lukiodiplomi on valtakunnallinen taiteellinen diplomityö, joka suoritetaan opetushallituksen tehtävänantojen mukaisesti

Kuvataiteen lukiodiplomin suorituksessa toteutetaan KU12 -kurssin aikaa ja paikkaa.

Liikunnan lukiodiplomi (LILD)

Liikunnan lukiodiplomin suorittaminen on osoitus opiskelijan liikunnallisista kyvyistä, erityisosaamisesta sekä harrastuneisuudesta ja yhteistyötaidoista. Arviointikohteina ovat myös opiskelijan liikuntatiedot sekä hänen kykynsä arvioida omien liikunnan oppimisprosessien lisäksi liikunnan merkitystä.

Liikunnan lukiodiplomi koostuu seuraavista osa-alueista: liikuntakykyisyys, liikuntatiedot, erityisosaaminen, harrastuneisuus ja yhteistyötaidot sekä portfolio. Liikuntadiplomin vuosittaiset vaatimukset ovat Opetushallituksen ohjeiden mukaisia.

Median lukiodiplomi (MELD)

Median lukiodiplomin tavoitteena on edistää opiskelijan viestintäsivistystä ja erilaisten viestintätaitojen hallintaa, joita mediayhteiskunnan täysivaltainen kansalainen tarvitsee. Opetushallituksen tämänhetkisten ohjeiden mukaisesti median lukiodiplomin pohjana on opiskelijan lukioaikana suorittamat vähintään neljä mediaan liittyvää, syventävää tai soveltavaa kurssia, joiden jälkeen suoritetaan lukiodiplomikurssi. Lukiodiplomikurssin aikana työstetään lukiodiplomityö, laaditaan työsuunnitelma ja mediaelämäkerta sekä kirjoitetaan essee, joka sisältää itsearvioinnin.

Mediadiplomin suorittamisesta kiinnostuneille annetaan tarkemmat kirjalliset ohjeet ja selvitys diplomin arviointikriteereistä.

Mediakurssit

ME1 Median maailma – viestinnän peruskurssi

ME2 Lehtiviestinnän perusteet

ME3 Käsikirjoittamisen perusteet

ME4 Johdatusta elokuvaan

MELD Median lukiodiplomikurssi

Mediadiplomin pohjakursseiksi voi käyttää myös muita lukion oppiaineiden syventäviä ja soveltavia kursseja, esimerkiksi seuraavia:

KU3 Media ja kuvien viestit (ks. sisällöt kuvataiteen opetussuunnitelmasta)

KU9 Elokuvailmaisu ja videoelokuva (-,,-)

KU10 Valokuvaus – ilmaisu ja tekniikka (-,,-)

MU4 Musiikki viestii ja vaikuttaa (ks. sisällöt musiikin opetussuunnitelmasta)

ÄI7 Puheviestinnän taitojen syventäminen (ks. sisällöt äidinkielen ja kirjallisuuden opetussuunnitelmasta)

LEHTI Lehden toimittaminen (ks. koulukohtaisten kurssien opetussuunnitelma)

Lukion kurssitarjonnasta saattaa vuosittain löytyä myös muita pohjakursseiksi kelpaavia syventäviä ja soveltavia kursseja. Soveltuvuudesta on neuvoteltava mediadiplomista vastaavan opettajan kanssa.

Musiikin lukiodiplomi (MULD)

Musiikin lukiodiplomi on näytetyö, jolla opiskelija voi osoittaa erityistä harrastuneisuutta ja osaamista musiikissa. Lukiodiplomin suorittamisen ehtona on vähintään kolmen musiikin kurssin suorittaminen, joista yksi on pakollinen kurssi.

Diplomin voi suorittaa kahdella eri tavalla:

a) näytesalkku lukioaikaisista töistä

Diplomia varten kootaan näytekansio lukioaikaisista musiikkiopinnoista ja -toiminnasta. Kirjallisia osioita opiskelija voi koota portfolioonsa kursseilta 1-4. Opiskelija kokoaa näytesalkkunsa siten, että se sisältää 3-5 työtä seuraavilta osa-alueilta: a)esittäminen, laulaminen ja soittaminen, b) säveltäminen, sovittaminen ja improvisointi, c) kuuntelu, kuullun analysointi ja d) kirjoitelmat.

b) näytesalkku projektityöstä

Diplomi voi olla myös aineen taidollista ja tiedollista hallintaa osoittava projektityö esim. konsertti, musikaali tms. Projektityö sisältää lopputyön ja raportin.

Teatteritaiteen lukiodiplomi (ILMLD)

Ressu voi ilmaisutaidon perus- ja jatkokurssin opiskeltuaan täydentää opintojaan suorittamalla teatteritaiteen lukiodiplomin. Opiskelija valmistaa yksin tai ryhmässä esityksen, joka esitetään erikseen järjestettävässä tilaisuudessa. Teatteritaiteen lukiodiplomin voi Ressussa saada joko näyttelijäntyöstä tai ohjauksesta.

Esityksen valmistamiseen liittyvissä yksityiskohdissa ja arviointikriteereissä noudatetaan opetushallituksen valtakunnallisia ohjeita. Esityksen arvioi raati, johon kuuluu oma opettaja ja ainakin yksi koulun ulkopuolinen teatterialan asiantuntija. Esityksen lisäksi opiskelija kirjoittaa prosessista itsearviointi-esseen. Opiskelija saa suorituksestaan erillisen diplomin ja merkinnän lukion päästötodistukseen.

LIITE 1 RESSUN LUKION TIETOSTRATEGIA

1 Tietotiimin lähtökohdat

Jäsenet

Tietotiimi koostuu rehtorista (Ari Huovinen), apulaisrehtorista ja opinto-ohjaajasta (Veli-Pekka Lehtinen), tietotekniikan vastuuhenkilöstä (Mika Spåra), kirjastonhoitajasta (Jaakko Vaittinen) sekä eri aineryhmiä edustavista opettajista: Luma-aineet (Tiina Tähkä), kielet ja IB-lukio (Tiina Nurmi), reaaliaineet ja äidinkieli (Antti Kohi) sekä reaaliaineet (Juha Savolainen). Tietotiimin puheenjohtajaksi valittiin tietotekniikan vastuuhenkilö Mika Spåra. Tietotiimin jäsenistöä täydennetään tarvittaessa.

Toimintasuunnitelma ja tehtävänjako

Tietotiimin jatkuvana tehtävänä on tukea ja edistää tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä koulussa. Tietotiimi vastaa koulun tietostrategiasta. Tietotekniikan vastuuhenkilö pitää yllä tietostrategian yleisiä osia. Aineryhmien nimetyt henkilöt pitävät yllä aineryhmäkohtaisia osioita.

Resurssit

Resurssit tietotiimille otetaan lukioresurssista.

2 Opiskelijoiden tieto- ja viestintäteknisten taitojen tavoitetaso lukion päättyessä

Tavoitteena on, että lukion päättyessä opiskelija pitää tieto- ja viestintätekniikkaa luonnollisena osana opiskelua. Tähän tavoitteeseen päästään käyttämällä tieto- ja viestintätekniikkaa niissä yhteyksissä, jossa se on luontevaa. Tietotekniikan käyttöä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille kaksi atk:n peruskurssia, joiden sisältö vastaa atk-ajokorttikoulutusta (A-kortti).

3 Tieto- ja viestintätekniikan pedagoginen hyödyntäminen

Seuraavassa on pohdittu erilaisia tieto- ja viestintätekniikan pedagogisia hyödyntämistapoja eri oppiaineissa.

3.1 Oppiainerajat ylittävät projektit

Koulussa toteutetaan oppiainerajat ylittäviä kursseja eri aineopettajien yhteistyöllä. Näillä kursseilla voidaan käyttää tietotekniikkaa myös laajemmin opetuksen ja oppimisen välineenä. Laajimmillaan koko kurssi voidaan toteuttaa verkkoympäristössä.

3.2 Luma-aineet

Matematiikka

Graafisia laskimia käytetään kaikilla kursseilla. Niitä hyödynnetään mm. kuvaajien piirtämiseen ja yhtälöiden ratkaisemiseen. Taulukkolaskentaa ja Internetiä voidaan käyttää soveltuvissa yhteyksissä esimerkiksi tilastotieteessä. Sopivia aiheita käsiteltäessä voidaan hyödyntää matemaattisia ohjelmia, esimerkiksi symbolisen laskennan ohjelmistoja kuvaajien havainnollistamiseen ja tutkivan geometrian ohjelmia geometriseen hahmottamiseen.

Luonnontieteet

Luonnontieteiden opiskelun tukena opiskelijat voivat käyttää koulun atk-tiloja ja kirjastoa. Esitelmien ja tutkielmien teossa käytetään monipuolisesti tietolähteitä. Ajankohtaisiin asioihin tutustutaan lehdistön avulla ja katsotaan opetusta tukevia videodokumentteja. Tietokone voi olla myös päivittäisenä opetusvälineenä. Internetistä löytyviä simulaatioita käytetään erityisesti hankalasti toteutettavien ja vaarallisten ilmiöiden demonstroinnissa. Ressun lukiossa olevaa tietokonepohjaista mittausluokkaa voidaan käyttää oppilastöissä mittaustiedon hankinnassa.

3.3 Vieraat kielet

Opetuksen valmistelussa tietokonetta käytetään tekstinkäsittelyyn, esim. harjoitusten ja kokeiden tekoon. Useat opettajat etsivät verkosta tietoa itselleen opetuksen taustaksi ja ajankohtaista lisämateriaalia opiskelijoille. Monet käyttävät myös sähköpostia viestintään eri tahojen kanssa.

Luokkatilanteessa jotkut ryhmät käyvät ATK-luokassa tutkimassa nettiosoitteita, joista löytyy kurssin aihepiiriin kuuluvaa teksti- ja kuvamateriaalia. Myös internetin tarjoamia mahdollisuuksia kielioppi- ja sanastoharjoitteluun on hyödynnetty.

Useat opettajat kannustavat opiskelijoita itsenäiseen tietokoneen käyttöön antamalla heille hyödyllisiä www-sivujen osoitteita. Lisäksi opiskelijoita kehotetaan käyttämään tietokonetta mm. aineiden kirjoittamiseen ja esitelmien taustamateriaalien etsintään. Käytössä on myös kieliohjelmia sekä sanakirjaohjelma, jotka soveltuvat hyvin itsenäiseen opiskeluun.

Yleisesti ottaen tietotekniikan hyväksikäyttö koulumme kieltenopetuksessa vaihtelee aine- ja opettajakohtaisesti. Tietotekniikan käyttö tuntien valmistelussa on yleistä, mutta itse opetustilanteessa niitä käytetään melko vähän. ATK-luokkaa opetuksessaan käyttävät opettajat vievät ryhmänsä sinne yleensä vain 1-2 kertaa kurssin aikana. On myös kieliaineita, joissa tietotekniikkaa ei hyödynnetä millään tavalla.

Tietotekniikan käyttö koulumme kieltenopetuksessa lisääntynee. Opettajille tulisi tarjota koulutusmahdollisuuksia asian tiimoilta, niin talon sisällä kuin ulkopuolellakin.

Tällä hetkellä yksi suurimpia esteitä tietotekniikan hyödyntämiselle on usein suuri ryhmäkoko. ATK-luokka on ahdas ja kaukana useimmista kieliluokista. Yksi ratkaisu ongelmaan voisi olla koulun kielistudion varustaminen tietokonepäätteillä. Kieliluokkiin on myös toivottu kiinteitä datatykkejä.

3.4 Muut humanistiset aineet

a) Tekstinkäsittely

Kaikissa aineissa toteutettavat esseet ja tutkielmat vaativat tekstinkäsittelyohjelmien käyttöä. Tämänkaltainen toiminta osuu ajallisesti yleensä varsinaisen kouluajan ulkopuolelle. Opiskelijat muokkaavat tekstejään IT-tilassa itsenäisesti ja kotonaan.

b) Tiedonetsintä ja vertailu

Tietoa etsitään verkon kautta mitä moninaisimmasta asioista. Erilaisia tiedonetsintätehtäviä toteutetaan opiskelijoilla joko oppitunneilla tai vapaa-aikana, jolloin ne yleensä liittyvät esseen tai tutkielman kirjoittamiseen. Tavoitteena on usein paitsi tiedon hankinta, niin sen vertailu ja kriittinen tarkastelu. Lähdekritiikki on olennainen osa Internetistä löytyvän tiedon analyysia.

Yhteiskuntaopissa ja taloustiedossa Internet tarjoaa paljon ajankohtaista tietoa eli verkko on tiedonetsinnän sijasta lähinnä havaintoväline. Tällaisia sivuja ovat

esimerkiksi Helsingin pörssin reaaliaikainen seuraaminen ja eduskunnan jatkuvasti päivitettävät sivut.

Filosofiassa, psykologiassa ja uskonnossa tietotekniikkaa käytetään myös erilaisten testien tekemiseen (mm. persoonallisuustestit). Valmiita testejä löytyy Internetistä ja ainakin filosofiassa opettaja on luonut niitä itse. Myös yhteiskuntaopissa on etenkin eri vaalien alla käytössä useita käyttökelpoisia tekstejä.

c) cd-rom -levyt

Ns. romppuja käytetään humanistissa aineissa vaihtelevasti. Useita romppuja löytyy, joskin pedagogisesti järkeviä ja huolellisesti tehtyjä ei kovin paljon. Romppuja käytetään pääasiassa tiedon etsimiseen ja aiheen syventämiseen.

d) Kommunikointi

Oppilailla on mahdollisuus ilmoittaa sähköpostitse opettajalleen erilaisista opiskeluunsa liittyvistä asioista. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi poissaolot, tutkielmat jne. Opettaja on myös antanut esim. palautetta yo-vastauksista abiturienteille sähköpostitse. Tämänkaltainen käyttö vaihtelee runsaasti eri oppiaineiden välillä.

e) Verkkokoulu

Historian opiskelussa on käytetty hyväksi Helsingin opetusviraston verkkokoulua. Siinä opiskelija käyttää verkkoa muun muassa tiedon luomiseen, kokoamiseen ja tallentamiseen, muiden opiskelijoiden töiden arvioimiseen ja opettajan kanssa kommunikoimiseen. Olennainen osa verkkokoulua on opettajan mahdollisuus perustaa keskustelufoorumeja haluamistaan aiheista.

3.5 Taito- ja taideaineet

Taito- ja taideaineissa tieto- ja viestintätekniikkaa käytetään jatkuvasti sekä varsinaisessa opetustilanteessa että opetuksen valmistelussa. Käyttö liittyy tiedon hankintaan ja erilaisten tietoteknisten välineiden ja ohjelmien hyväksikäyttöön. Kuvan, tekstin ja äänen käsittelyyn käytetään tietotekniikkaa. Tietotekniikkaa käytetään myös digitaalisen kuvan editoinnissa ja digitaalisessa valokuvauksessa. Taito- ja taideaineiden opetustilanteiden ja oppimistuotosten dokumentoinnissa tietotekniikka on tärkeässä asemassa. Opettajat osallistuvat aktiivisesti aiheeseen liittyviin ohjelmistokoulutuksiin.

Opiskelijat käyttävät tietotekniikkaa osana taito- ja taideaineiden opiskelua mm. tuottaessaan erilaisia tutkielmia ja hankkiessaan tietoa opiskeltavaan aiheeseen liittyen, sekä dokumentoidessaan ja käsitelleessään oppisisältöjä.

Tulevaisuudessa tietotekniikkaa tullaan hyödyntämään lisääntyvästi samoilla alueilla kuin nykyään. Lisäksi esimerkiksi musiikin opetuksen alueella pyritään hyödyntämään uusia digitaalisia musiikinteko-ohjelmia. Myös taito- ja taideaineiden integroinnissa voidaan hyödyntää tietotekniikkaa yhä enemmän liitettäessä kuvaa, liikkuvaa kuvaa ja ääntä toisiinsa.

3.6 Opinto-ohjaus

Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään runsaasti opinto-ohjauksessa. Erilainen yhteydenpito hoidetaan usein sähköpostin välityksellä eri yhteystyötahojen kanssa. Ohjauksessa tarvittava moninainen tieto löytyy kätevästi internetistä (mm. työvoimatoimiston palvelut, eri koulutustahojen sivut, opiskelu ulkomailla, testit, jne.). Myös Cd-romlevyjä voi hyödyntää tiedon etsimisessä. Koulun sisäisesti käytetään tiedotukseen monitoria PowerPoint - ohjelmalla.

4 Henkilöstön koulutussuunnitelma

Taitotaso

Opettajien yleistä taitotasoa seurataan atk-ajokorttien (@, A tai AB) määrällä. Määrä syksyllä 2004 on 14. Tavoitteena on lisätä atk-ajokorttien määrää.

Koulutuksen järjestäminen

Koululla on järjestetty keväällä 2003 opettajille suunnattu ajokorttikoulutus, jonka tuloksena 9 opettajaa sai atk-ajokortin. Vastaavia koulutuksia voidaan koulun puolesta tarpeen mukaan järjestää. Lisäksi Mediakeskus tarjoaa ajokorttikursseja sekä erikoiskursseja.

5 Laitteet, ohjelmistot, tilat ja kalusteet

Laitteisto koostuu yli sadasta tietokoneesta sekä kahdesta koulun sisäisestä tietokoneverkosta. Käytössä on lisäksi erilaisia oheislaitteita tavanomaisista tulostimista videotykkeihin.

Nykytila

Koululla on kaksi varsinaista tietokoneluokkaa, joista toinen on jatkuvasti oppilaiden käytössä. Lisäksi tietokoneita on sijoitettu kirjastoon sekä luokkiin. Kirjaston tietokoneet ovat oppilaskäytössä.

Tavoitteet

Tavoitteena on pitää koulun tieto- ja viestintätekniikka ajanmukaisena ja käyttökelpoisena. Hankinnat pyritään suunnittelemaan siten, että ne palvelevat opetusta mahdollisimman hyvin. Hankinnoissa myös pyritään ylläpitoon käytettävän ajan minimointiin.

6 Koulun tietotekniikan käyttösäännöt

Koulun tietotekniikan käyttösäännöt noudattavat yleisiä opetusviraston antamia käyttösääntöjä, joihin jokaisen käyttäjätunnuksen saaneen opiskelijan on sitouduttava.

Tiivistetyt käyttösäännöt

1. Tietokoneiden käyttötarkoitus

Koulun tietokoneet on tarkoitettu pääsääntöisesti opiskelutöiden tekemiseen. Koulutyöt ovat aina etusijalla ja ruuhkan sattuessa opiskelijan on luovutettava paikka koulutyötä tekevälle.

2. Käyttäjän velvollisuudet

Opiskelijan tulee aina käyttää omaa henkilökohtaista käyttäjätunnustaan ja salasanaansa eikä luovuttaa niitä muiden käyttöön. Opiskelija on vastuussa omalla käyttäjätunnuksella tehdyistä asioista.

3. Rajoitukset

Opiskelija ei saa kuormittaa koulun verkkoa tarpeettomasti. Hyvien tapojen vastaisten aineistojen käyttö koulun koneilla on myös kielletty. Koulun koneisiin ei saa asentaa omia ohjelmia ilman lupaa. Tietokoneiden asetuksiin ei saa koskea. Pelaaminen koulun koneilla on kielletty.

4. Tekijänoikeudet ja suomen laki

Opiskelijan on noudatettava tekijänoikeussäädöksiä.

5. Väärinkäytökset ja seuraamukset

Mikäli opiskelija ei noudata käyttösääntöjä, opiskelijaa voidaan huomauttaa, jonka jälkeen käyttäjätunnus poistetaan määräajaksi. Tarvittaessa opiskelijan oikeutta tietokoneelle pääsyyn voidaan myös rajoittaa.

Valvonta

Käyttösääntöjen noudattamista valvotaan fyysisen valvonnan, erilaisten lokitiedostojen sekä videokameroiden avulla.

7 Koulun tietotekniikan tekninen tuki

Tietotekniikan opettaja on tietotekniikan vastuuhenkilönä velvollinen huolehtimaan laitteiden toiminnasta. Opetusviraston palvelukeskus tarjoaa myös 2 kertaa viikossa käyvän aluetukihenkilön koulun käyttöön. Aluetukihenkilön tehtäviin kuuluu erityisesti toimia linkkinä opetusvirastoon ja hoitaa esim. sieltä tulevien laitteiden asennukset ja ohjelmapäivitykset.

Tietotekniikan opettaja ja aluetukihenkilö toimivat yhteistyössä. Tavallisesti ongelmatilanteissa yhteyttä otetaan tietotekniikan opettajaan, joka voi ratkaista ongelman itse tai välittää sen aluetukihenkilölle.

Koulun käytössä on myös opetusviraston help-desk, johon on mahdollista ottaa yhteys puhelimella tai sähköpostitse.

8 Koulun tietotekniikan pedagoginen tuki

Tietotekniikan pedagoginen tuki muodostetaan tietotiimin avulla. Tietotiimin jäsenet ovat vastuussa oman aineryhmänsä pedagogisesta tietoteknisestä tuesta. Tähän kuuluu oman aineryhmän ja tietotekniikkaan liittyvien asioiden tiedottaminen. Käytännössä tämä esimerkiksi tarkoittaa mediakeskuksen kursseista tiedottamista.

9 Koulun sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen

Sisäinen tiedottaminen Ressun lukiossa hoidetaan rehtorin, apulaisrehtorin, opinto-ohjaajien, opettajien, muun henkilökunnan tai opiskelijoiden toimesta ilmoitustaulujen, monitorin ja ryhmänohjaustuokioiden kautta. Lisäksi jokaiselle viikolle laaditaan viikkotiedote, joka toimitetaan henkilökunnan tiedoksi. Myös erilaiset kokoukset (mm. opettajainkokoukset) toimivat tiedotuskanavina.

Ulkoinen tiedottaminen tapahtuu pääsääntöisesti esitteiden ja koulun muun kirjallisen materiaalin (mm. Reittiopas, opetussuunnitelma, vuosikertomus), internetissä olevien koulun kotisivujen, yhdeksäsluokkalaisten tutustumistilaisuuksien, avoimien ovien ja vanhempainiltojen välityksellä. Ressun lukio on myös osallistunut jatko-opintomessuille (Next Step), jota kautta nuoret saavat tietoa koulusta.

10 Kirjasto

Ressun lukion kirjaston tietostrategisena päämääränä on saattaa loppuun aineiston syöttäminen atk-pohjaiseen tietokantaan. Vuoden 2005 aikana aloitetaan myös hankintaluettelon reaaliaikainen syöttäminen tietokantaan. Lainausjärjestelmä muuttui vuoden 2004 aikana atk-pohjaiseksi. Tulevaisuudessa hahmotetaan mahdollisuutta ottaa käyttöön järjestelmä, jossa voitaisiin käyttää viivakoodilukijaa lainauksessa ja palautuksessa. Kirjaston aineiston tunnistamista varten päätettiin liittää erityiset väritunnistetarrat kirjoihin: punaiset käsikirjastokappaleisiin, siniset kaunokirjallisuuteen ja vihreät tietokirjallisuuteen. Ressun lukion kirjaston toiminnan päämääränä on mahdollistaa yhä nopeampi ja aktiivisempi tiedonhankintajärjestelmä sekä auttaa oppilaita tiedon referoimisessa. Tämä päämäärä onnistuu tulevaisuudessa

parhaiten, jos koululla on resursseja panostaa uuteen teknologiaan. Tällä hetkellä kirjasto tarvitsee oman tulostimen ja skannerin.

11 Arviointi

Tietostrategian ensiversiota arvioitiin tietotiimissä, jonka jälkeen paranneltu versio siirrettiin johtokunnan käsiteltäväksi. Ensimmäinen versio hyväksyttiin johtokunnan kokouksessa 14.3.2001 (pykälä 8). Uusimman version muutokset johtokunnan arvioimaan versioon ovat olleet vähäisiä. Tietostrategiaa arvioidaan jatkossa myös muiden opettajien toimesta.

LIITE 2 TODISTUSLOMAKKEET

Ressun lukio käyttää Helsingin kaupungin yhteisiä todistuspohjia päättö-, ero- ja jaksotodistuksessa. IB-lukio laatii omat todistuspohjansa.

HELSINGIN KAUPUNKI

Koulun nimi

LUKION PÄÄTTÖTODISTUS

Päättötodistuksen saajan nimi
henkilötunnus

on otettu tämän lukion opiskelijaksi 15.08.2001 ja on nyt suorittanut lukion koko oppimäärän.
Hän on saanut eri oppiaineissa seuraavat arvosanat:

Oppiaineet	Opiskeltujen kurssien määrä	Arvosana	
Äidinkieli ja kirjallisuus			
suomen kieli	8	tyydyttävä	7
Englannin kieli, A-oppimäärä	8	kohtalainen	6
Ruotsin kieli, B 1 -oppimäärä	5	kohtalainen	6
Espanjan kieli, B3-oppimäärä	8	tyydyttävä	7
Venäjän kieli, B3-oppimäärä	1	tyydyttävä	7
Matematiikka, lyhyt	5	välttävä	5
Biologia	3	kohtalainen	6
Maantieto	2	kohtalainen	6
Fysiikka	1	kohtalainen	6
Kemia	1	kohtalainen	6
Uskonto	7	kiitettävä	9
Filosofia	1	kohtalainen	6
Psykologia	7	tyydyttävä	7
Historia	4	kohtalainen	6
Yhteiskuntaoppi	2	hyvä	8
Liikunta	3	erinomainen	10
Musiikki	2	kiitettävä	9
Kuvataide	2	kiitettävä	9
Terveystieto	2	kiitettävä	9
Opinto-ohjaus	2	hyväksytty	S
Tietotekniikka	1	kiitettävä	9

Kokonaiskurssimäärä 75

Helsingissä 4.6.2005

Koulun leima

rehtori Aamu Aamuinen

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkaneen kielen oppimäärä
B1 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkaneen yhteisen kielen oppimäärä
B2 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä
B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä

Arvosanat:
10 (erinomamen), 9 (kiitettävä), 8 (hyvä), 7 (tyydyttävä), 6 (kohtalainen), 5 (välttävä), 4 (hylätty), S (suoritettu)

Todistuksenanto-oikeus myönnetty 21.12.1998

Opetushalltuksen määryksen 15.8.2003 mukainen todistus.

LIITE 3 KIELTEN TAITOTASOKUVAUKSET

Suomalaisia kouluja varten tehty sovellus perustuu Euroopan neuvoston kehittämään yleiseurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikkoon.

Taitotaso A1		**Suppea viestintä kaikkein yksinkertaisimmissa tilanteissa**			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.1	Kielitaidon alkeiden hallinta	*Ymmärtää erittäin rajallisen määrän tavallisia sanoja ja fraaseja (tervehdyksiä, nimiä, lukuja, käskyjä) arkisissa yhteyksissä. *Tarvitsee erittäin paljon apua: toistoa, osoittamista, käännöstä.	*Osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhekumppanin varassa ja puhuja turvautuu ehkä äidinkieleen tai eleisiin. * Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia. * Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia. * Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja. * Puhujan hallitsemat harvat kaavamaiset ilmaisut voivat olla melko virheettömiä.	*Tuntee kirjainjärjestelmän, mutta ymmärtää tekstistä vain hyvin vähän. *Tunnistaa vähäisen määrän tuttuja sanoja ja lyhyitä fraaseja ja osaa yhdistää niitä kuviin. *Kyky ymmärtää entuudestaan tuntemattomia sanoja on hyvin rajallinen.	*Osaa viestiä välittömiä tarpeita hyvin lyhyin ilmaisuin. *Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin, merkitä muistiin henkilökohtaiset perustietonsa ja kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja ja fraaseja. *Osaa joukon erillisiä sanoja ja sanontoja. *Kirjoittaa oikein muutamia sanoja ja ilmauksia, mutta vähänkin vieraampien sanojen kirjoittaminen virheellistä.
A1.2	Kehittyvä alkeiskieli-taito	*Ymmärtää rajallisen määrän sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai välittömään tilanteeseen. *Joutuu ponnistelemaan suuresti ymmärtääkseen yksinkertaistakin puhetta ilman selviä tilannevihjeitä. *Tarvitsee hyvin paljon apua: puheen hidastamista, toistoa, näyttämistä ja käännöstä.	*Osaa viestiä suppeasti joitakin välittömiä tarpeita ja kysyä ja vastata henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä vuoropuheluissa. Tarvitsee usein puhekumppanin apua. *Puheessa on taukoja ja muita katkoksia. *Ääntäminen voi aiheuttaa usein ymmärtämisongelmia. *Osaa suppean sanavaraston, joitakin tilannesidonnaisia ilmaisuja ja peruskieliopin aineksia. *Puheessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.	*Ymmärtää nimiä, kylttejä ja muita hyvin lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät välittömiin tarpeisiin. * Tunnistaa tekstistä yksittäisen tiedon, jos voi lukea tarvittaessa uudelleen. *Kyky ymmärtää entuudestaan tuntemattomia sanoja on rajallinen.	*Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lausein. *Osaa kirjoittaa muutamia lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja). *Osaa yksinkertaiset päälauseet ja perussanastoa. * Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta itsenäisemmässä tekstissä vilisee kaikenlaisia virheitä.
A1.3	Toimiva alkeiskieli-taito	*Ymmärtää henkilökohtaisia kysymyksiä ja jokapäiväisiä ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja rutiinimaisissa keskusteluissa tilanneyhteyden tukemana. *Ymmärtää huomattavin ponnistuksin yksinkertaisia keskusteluja kiinnostavista asioista. *Ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja kuulijalle kohdennettua yleiskielistä puhetta.	*Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhekumppanin apua. * Kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä. *Ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia. *Osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita. *Puheessa esiintyy paljon virheitä.	*Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja ja lyhyitä tekstikappaleita, jotka käsittelevät arkielämää, rutiinitapahtumia tai yksinkertaisia ohjeita. *Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon laajemmasta tekstistä. *Lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta.	*Selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa arkitilanteissa. *Osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (postikortin, lyhyen esittelyn.) *Osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreettisiin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa yksilauseisia virkkeitä tai rinnasteisia lauseita, joissa esiintyy perusaikamuotoja. *Itse tuotetussa tekstissä esiintyy paljon kaikenlaisia virheitä.

Taitotaso A2		**Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta**			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.1	Peruskieli-taidon alkuvaihe	*Ymmärtää fraaseja ja ilmauksia, jotka liittyvät välittömiin tarpeisiin, omiin kokemuksiin tai rutiinitilanteisiin. *Ymmärtää jonkin verran ponnistellen yksinkertaisten puhelinviestien keskeisimmän sisällön. Ymmärtää yksinkertaisia ohjeita ja keskeisen tiedon lyhyistä kuulutuksista. Havaitsee aihepiirin muutokset tv-uutisissa ja tunnistaa keskeisimmät sisällöt. *Ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta.	*Osaa esittää yksinkertaisen kuvauksen lähipiiristään tai kertoa tapahtumaketjun lyhyin lausein. Selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista (myös puhelimessa). Osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen vuoropuhelun, mutta kykenee harvoin ylläpitämään pitempää keskustelua. *Tuottaa sujuvasti joitakin tuttuja jaksoja, mutta puheessa on paljon hyvin ilmeisiä taukoja ja vääriä aloituksia. *Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka puhujan on usein toistettava sanomansa viestin välittymiseksi. *Osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita (kuten menneen ajan muotoja ja konjunktioita). *Hallitsee kaikkein yksinkertaisimman kieliopin, mutta virheitä esiintyy paljon perusrakenteissakin.	*Ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (esim. yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita). *Ymmärtää tekstin pääajatukset ja joitakin yksityiskohtia. Pystyy toisinaan arvaamaan tuntemattoman kieliaineksen merkityksen kontekstin avulla. *Ymmärtäminen vaatii tekstin uudelleen lukemista tai apuvälineitä.	*Selviytyy kirjoittamalla melko monissa arkitilanteissa. *Osaa kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia viestejä (kirjeitä, lappusia), jotka liittyvät välittömiin tarpeisiin sekä yksinkertaisia, luettelomaisia kuvauksia ja kertomuksia hyvin tutuista aiheista. *Osaa perustarpeisiin liittyvän konkreettisen sanaston ja yksinkertaisimmat sidoskeinot (ja, mutta, koska). *Kirjoittaa melko oikein kaikkein tavallisimmat sanat, mutta tekee systemaattisesti virheitä perusasioissa (aikamuodot, taivutus) ja tuottaa paljon kömpelöitä ilmaisuja.
A2.2	Kehittyvä peruskieli-taito	*Ymmärtää yleistä sanastoa ja rajallisen määrän idiomeja tilannepohjaisessa puheessa, joka liittyy tuttuihin asioihin tai yleistietoon. Ymmärtää tarpeeksi kyetäkseen tyydyttämään konkreettiset tarpeensa. *Tunnistaa keskeisen tiedon arkisia asioita koskevista lyhyistä äänitteistä ja pääkohdat tv-uutisista, jota kuvamateriaali tukee. Tunnistaa ympärillään käydyn keskustelun aiheen. *Ymmärtäminen edellyttää hidasta ja selkeää yleiskielistä puhetta, joka tarvittaessa toistetaan.	*Osaa kertoa pienen, luettelomaisen tarinan lähipiiristään ja sen jokapäiväisistä puolista. Osaa osallistua rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista. Voi tarvita jonkin verran apua ja vältellä joitakin aihepiirejä. *Puhe on välillä sujuvaa, mutta erilaiset katkokset ovat hyvin ilmeisiä. *Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy. *Osaa kohtalaisen hyvin tavallisen, jokapäiväisen sanaston ja jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja. Osaa useita yksinkertaisia ja joitakin vaativampiakin rakenteita. *Perusasioissa esiintyy paljon virheitä (esim. verbien aikamuodoissa).	*Ymmärtää muutaman kappaleen pituisia viestejä (ilmoituksia, kirjeitä, muistilappuja) ja faktatekstejä. *Pystyy hankkimaan uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellyistä teksteistä. Osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista. *Yksityiskohtien ja käsitteellisten aiheiden ymmärtäminen epävarmaa.	*Selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa. *Osaa kirjoittaa yksinkertaisen kuvauksen (kirjeen, kirjoitelman) itsestään, elinympäristönsä arkipäiväisistä asioista ja todellisista tai kuvitteellisista tapahtumista. *Osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot. Osaa laatia muutaman kappaleen pituisen tekstin. *Kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja.

Taitotaso B1		**Selviytyminen arkielämässä**			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1.1	Toimiva peruskieli-taito	*Ymmärtää pääkohdat ja tärkeimpiä yksityiskohtia puheesta (myös esityksiä, kertomuksia, ohjeita ja puhelinviestejä), joka käsittelee toistuvasti esiintyviä, tuttuja asioita tai selväpiirteistä yleistietoa. *Ymmärtää keskeiset seikat uutislähetyksistä, elokuvista ja tv-ohjelmista ja pystyy seuraamaan hänelle osoitettua puhetta tai ympärillä käytävän keskustelun pääkohtia. * Ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskieltä.	*Osaa kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia. Selviytyy kielialueella tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista. Osaa viestiä itselleen tärkeistä asioista myös hieman vaativammissa tilanteissa. Pitkäkestoinen esitys tai käsitteelliset aiheet tuottavat ilmeisiä vaikeuksia. *Pitää yllä ymmärrettävää puhetta, vaikka pitemmissä puhejaksoissa esiintyy taukoja ja epäröintiä. *Ääntäminen on selvästi ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on joskus ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy jonkin verran. *Osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Käyttää useita erilaisia rakenteita. *Kielioppivirheet ovat tavallisia (esim. artikkeleita ja päätteitä puutuu) ja ne voivat joskus haitata ymmärrettävyyttä.	*Pystyy lukemaan muutaman sivun pituisia tekstejä (lehtiartikkelit, esitteet, käyttöohjeet, yksinkertainen kaunokirjallisuus) ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. *Pystyy seuraamaan tuttua aihetta käsittelevän tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia käytännönläheisissä ja itselleen tärkeissä tilanteissa. *Vieraiden aiheiden ja yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista. Jotkut kielelliset ja tyylilliset ilmaisukeinot voivat tuottaa hankaluuksia.	*Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaista, arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitelluista aiheista. *Osaa yhdistää kappaleita laajemmiksi teksteiksi (kirjeet, pienet selostukset) yksinkertaisia sidoskeinoja käyttäen. *Osaa useimpien arkisten tekstien laadintaan riittävän sanaston ja sidoskeinot, vaikka käyttää välillä teksteissä esiintyy interferenssiä ja kiertoilmaisuja. *Rutiininomainen kieliaines suhteellisen virheetöntä, vaativamman kieliaineksen hallinta horjuvaa.
B1.2	Sujuva peruskieli-taito	*Ymmärtää selväpiirteistä, faktoihin perustuvaa puhetta tai esitystä, joka käsittelee hänelle läheisiä, abstraktejakin aiheita tai yleisiä aiheita. Ymmärtää useimpien kiinnostavien äänitemateriaalien ja tv-ohjelmien sisällön, johdonmukaisia ohjeita ja vaativiakin puhelinviestejä, jos niissä on selkeä rakenne. Selviää myös jonkin verran idiomaattisesta kielenkäytöstä (keskustelut). *Ymmärtää esityksen pääkohdat ja tunnistaa puhujan tarkoituksia, mielialoja ja tunteita ja pystyy seuraamaan yksityiskohtaisia esityksiä yleisesti kiinnostavista aiheista. *Ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja suhteellisen selkeästi puhuttua yleiskieltä.	*Osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen ja selostaa myös muita aiheita kuten elokuvia, kirjoja tai musiikkia. Osaa viestiä varmasti useimmissa tavallisissa tilanteissa. Kielellinen ilmaisu ei ehkä ole kovin tarkkaa. *Osaa ilmaista itseään suhteellisen vaivattomasti. Vaikka taukoja ja katkoksia esiintyy, puhe jatkuu ja viesti välittyy. *Ääntäminen on hyvin ymmärrettävää, vaikka intonaatio ja painotus eivät ole aivan kohdekielen mukaisia. *Osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja. Käyttää myös monenlaisia rakenteita ja kompleksejakin lauseita. *Kielioppivirheitä esiintyy, mutta ne haittaavat harvoin viestintää.	*Pystyy lukemaan itsenäisesti monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä (lehtiartikkeleita, viihde- ja tietokirjallisuutta) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta. * Pystyy etsimään ja yhdistelemään tietoja useammasta tekstistä suorittaakseen jonkin tehtävän. *Jotkut yksityiskohdat ja tekstin sävyt saattavat jäädä epäselviksi, samoin idiomit ja kulttuurisidonnaiset ilmaisut. Tekstin tarkoituksen ja kirjoittajan suhtautumisen päättely voi olla vaikeaa.	*Osaa kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä, kertoa niissä uutisia ja välittää ajatuksiaan tutuista abstrakteistakin aiheista (musiikista tai elokuvista). *Osaa kirjoittaa muistiinpanoja, yhteenvetoja, tiivistelmiä ja selostuksia selväpiirteisen keskustelun tai tekstin pohjalta. Osaa esittää jonkin verran tukitietoa pääajatuksille ja ottaa lukijan huomioon. * Hallitsee melko monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavan sanaston ja lauserakenteet sekä rinnasteisuuden ja alisteisuuden ilmaisemisen. *Pystyy kirjoittamaan kauttaaltaan ymmärrettävää kieltä, vaikka virheitä esiintyy vaativissa rakenteissa, tekstin jäsentelyssä ja tyylissä. Kieliopin hallinta on yleensä hyvää, vaikka äidinkielen tai jonkin muun kielen vaikutus on ilmeinen.

Taitotaso B2		**Selviytyminen säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisten kanssa**			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B2.1	Itsenäisen kielitaidon perustaso	*Ymmärtää keskeiset ajatukset pitkästä ja kompleksejakin aiheita käsittelevästä puheesta ja vaativistakin esityksistä, jos aihe on suhteellisen tuttu ja puhe selvästi jäsentynyttä. Ymmärtää useimmat kuulutukset, äänitemateriaalit ja tv-lähetykset (uutiset, haastattelut, elokuvat) melko yksityiskohtaisesti. *Ymmärtää riittävästi pystyäkseen ilmaisemaan kuulemansa toisin sanoin tai tiivistämään sen avainkohdat. Pystyy hankkimaan tietoa ja seuraamaan vaativiakin ajatuskulkuja tunnistaen myös puhujan asenteita ja sosiokulttuurisia viitteitä. *Ymmärtää normaalitempoista yleispuhekieltä tai tuttua aksenttia, mutta vieras aksentti tai syntyperäisten välinen nopea keskustelu tuottavat vaikeuksia.	*Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen. Osaa viestiä tehokkaasti useimmissa käytännöllisissä ja sosiaalisissa tilanteissa ja neuvotteluissa. Pystyy säännölliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa vaikuttamatta tahattomasti huvittavalta tai ärsyttävältä. *Kielellinen ilmaisu ei aina ole täysin tyylikästä. *Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja. *Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia. *Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto. Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti tilanteen asettamiin muotovaatimuksiin. *Hallitsee kieliopin hyvin eivätkä virheet korjaamattominakaan hankaloita ymmärtämistä.	*Pystyy lukemaan itsenäisesti monisivuisia tekstejä (lehtiartikkeleita, novelleja, viihde- ja tietokirjallisuutta, raportteja ja yksityiskohtaisia ohjeita). Ymmärtää helposti itseään kiinnostavia aiheita käsittelevien viestien keskeisen sisällön. *Pystyy tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen, paikantamaan useita eri yksityiskohtia pitkästä tekstistä ja esittämään tekstin pääkohdat omin sanoin. *Jotkut yksityiskohdat saattavat vaatia uudelleen lukemista ja jotkut kulttuurisidonnaiset idiomit jäävät ehkä epäselviksi.	*Osaa kirjoittaa selkeitä, yksityiskohtaisia tekstejä hyvin erilaisista rutiiniluontoisista tai itseään kiinnostavista asioista tutuille ja tuntemattomillekin lukijoille. *Osaa kirjoittaessaan ilmaista tietoja ja näkemyksiä tehokkaasti ja kommentoida muiden näkemyksiä. Osaa yhdistellä tai tiivistää eri lähteistä poimittuja tietoja omaan testiin (kertomukset, kirjeet, kirja-arvostelut, raportit). *Osaa laajan sanaston ja vaativia lauserakenteita sekä kielelliset keinot selkeän tekstin laatimiseksi. Sävyn ja tyylin joustavuus on rajallinen ja pitkässä esityksessä voi ilmetä hyppäyksiä asiasta toiseen. *Oikeinkirjoitus ja kieliopin hallinta on melko hyvää, eivätkä tuotetut virheet johda väärinkäsityksiin.
B2.2	Toimiva itsenäinen kielitaito	* Ymmärtää elävää ja tallennettua puhuttua yleiskieltä kaikista aiheista sosiaalisen elämän ja koulutuksen alueelta (myös virallinen ja syntyperäisten välinen vilkas keskustelu), vaikka puhujat ovat vieraita ja aksentti vaihtelee. *Pystyy hankkimaan monimutkaista ja yksityiskohtaista tietoa sekä päättelemään kuulemastaan kriittisesti esim. puheen piirteitä ja lausumattomia merkityksiä. *Ymmärtää vieraita puhujia ja vaihtuvia aksentteja, huomattava taustamelu ja jotkut kielikuvat ja kulttuuriviittaukset tuottavat vaikeuksia.	*Osaa pitää valmistellun esityksen monenlaisista yleisistäkin aiheista. Pystyy tehokkaaseen sosiaaliseen kanssakäymiseen syntyperäisten kanssa. Osaa keskustella ja neuvotella monista asioista, esittää ja kommentoida vaativia ajatuskulkuja ja kytkeä sanottavansa toisten puheenvuoroihin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. Esitys voi olla kaavamaista ja puhuja turvautuu toisinaan kiertoilmauksiin *Osaa viestiä spontaanisti, usein hyvinkin sujuvasti ja vaivattomasti satunnaisista epäröinneistä huolimatta. *Ääntäminen ja intonaatio ovat hyvin selkeitä ja luontevia. *Omaa laajan sanaston ja pystyy vaihtelemaan ilmaisuaan. *Kieliopin hallinta on hyvää. Satunnaiset virheet haittaavat vain harvoin ymmärrettävyyttä.	*Ymmärtää monenlaisia yleisiä ja myös oman alansa ulkopuolisia erikoisartikkeleita. *Pystyy hankkimaan monenlaista yleistä ja myös pitkälle erikoistunutta tietoa monista lähteistä. *Muutamat yksityiskohdat ja sävyt saattavat kaivata kielellistä tukea. Tosiasioiden ja kirjoittajan mielipiteiden välisen eron havaitseminen voi olla ongelmallista.	*Osaa kirjoittaa selkeitä, yksityiskohtaisia kuvauksia monimutkaisista todellisista tai kuvitelluista tapahtumista ja kokemuksista. *Osaa kehitellä argumentteja systemaattisesti, analysoida, pohtia ja suostutella tuntematonta lukijakuntaa osoittaen selvästi asioiden väliset suhteet. * Kielellinen ilmaisuvarasto ei rajoita kirjoittamista havaittavasti. *Kieliopin hallinta on hyvää, vaikka satunnaisia virheitä saattaa esiintyä.

Taitotasot C1-C2		**Selviytyminen monissa vaativissa kielenkäyttötilanteissa**			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
C1.1	Taitavan kielitaidon perustaso	*Ymmärtää suhteellisen vaivattomasti pitempääkin puhetta tai esitystä (elokuvia, luentoja, keskusteluja, väittelyjä) erilaisista tutuista ja yleisistä aiheista myös silloin, kun puhe ei ole selkeästi jäsenneltyä ja sisältää idiomaattisia ilmauksia ja rekisterinvaihdoksia. *Ymmärtää hyvin erilaisia äänitemateriaaleja yksityiskohtaisesti ja puhujien välisiä suhteita ja tarkoituksia tunnistaen. *Vieras aksentti tai hyvin murteellinen puhekieli tuottavat vaikeuksia.	*Osaa pitää pitkähkön, valmistellun muodollisenkin esityksen. Pystyy ottamaan aktiivisesti osaa monimutkaisiin käsitteellisiä ja yksityiskohtia sisältäviin tilanteisiin ja johtaa rutiiniluonteisia kokouksia ja pienryhmiä. Osaa käyttää kieltä monenlaiseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Tyylilajien ja kielimuotojen vaihtelu tuottaa vaikeuksia. *Osaa viestiä sujuvasti, spontaanisti ja lähes vaivattomasti. *Osaa vaihdella intonaatiota ja sijoittaa lausepainot oikein ilmaistakseen kaikkein hienoimpiakin merkitysvivahteita. *Sanasto ja rakenteisto ovat hyvin laajat ja rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. *Kieliopin hallinta on hyvää. Satunnaiset virheet eivät hankaloita ymmärtämistä, ja puhuja osaa korjata ne itse.	*Ymmärtää yksityiskohtaisesti pitkähköjä, kompleksisia tekstejä eri aloilta. *Pystyy vaihtelemaan lukutapaansa tarpeen mukaan. Osaa lukea kriittisesti ja tyylillisiä vivahteita arvioiden sekä tunnistaa kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin piilomerkityksiä. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä, tiivistämään ne ja tekemään niistä vaativia johtopäätöksiä. *Vaativimmat yksityiskohdat ja idiomaattiset tekstikohdat saattavat vaatia useamman lukukerran tai apuvälineiden käyttöä.	*Pystyy kirjoittamaan selkeitä, hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista, ilmaisemaan itseään täsmällisesti ja ottamaan huomioon vastaanottajan. Osaa kirjoittaa todellisista ja kuvitteellisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä käyttäen kieltä joustavasti ja monitasoisesti. Pystyy kirjoittamaan selkeitä ja laajoja selostuksia vaativistakin aiheista. *Osoittaa, että hallitsee monia keinoja tekstin jäsentämiseksi ja sidosteisuuden edistämiseksi. *Kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Hallitsee hyvin idiomaattiset ilmaukset ja tavalliset sanonnat. *Hallitsee erittäin hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä satunnaisesti idiomaattisissa ilmauksissa sekä tyyliseikoissa.